

Eiropas *Jaunatnes* dienas

Ziņojums par pasākumu EYE2018

Runā droši, Eiropa!

100 idejas labākai nākotnei

#EYE2018

Eiropas Parlaments

Eiropas Jaunatnes dienas

PALDIES!

Šī ziņojuma redaktori vēlas īpaši pateikties visiem, kas palīdzēja to sagatavot. Pirmkārt, paldies nenogurdināmajiem referentiem, bez kuriem šo ziņojumu nebūtu iespējams sagatavot. Paldies arī brīvprātīgajiem un stažieriem, kas palīdzēja nodrošināt šī pasākuma panākumus. Pateicība arī Iris Walter, Christina Altides, Niamh McGovern un pārējiem EYE grupas dalībniekiem, kas palīdzēja sagatavot šo ziņojumu, kā arī European Youth Press pārstāvjiem.

Visbeidzot, pateicība visiem dalībniekiem un pārējiem, kas ar savām idejām bagātināja šo ziņojumu un palīdzēja izveidot EYE par iedvesmojošu notikumu.

Manuskripts pabeigts 2018. gada jūlijā

Pirmais izdevums

Ne Eiropas Parlaments, ne personas, kas rīkojas Eiropas Parlamenta vārdā, neatbild par to, kā tiek izmantota šajā publikācijā iekļautā informācija.

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2018

© Eiropas Savienība, 2018

Atļauts reproducēt, norādot avotu.

Lai varētu izmantot vai reproducēt fotoattēlus vai citus materiālus, uz ko ES nav autortiesību, atļauja jāprasa tieši autortiesību īpašniekam.

PRINT ISBN 978-92-846-3738-6

doi:10.2861/515601

QA-04-18-629-LV-C

PDF ISBN 978-92-846-3756-0

doi:10.2861/924830

QA-04-18-629-LV-N

Saturs

IEVADS	4
PRIEKŠVārds ANTONIO TAJANI	5
PRIEKŠVārds KLAUS WELLE	6
100 IDEJU SARAKSTS PA TEMATIEM (VIRSRAKSTI UN KĀRTAS NUMURI)	8
APTAUJAS DATU KOPSAVILKUMS	13
1. JAUNĀIS UN VECĀIS - Turēšanās līdzī digitālajai revolūcijai	15
DARBS UN BEZDARBS	16
TEHNOĻĪJA	20
IZGLĪTĪBA	23
JAUNATNES FORUMA KOMENTĀRS	27
2. BAGĀTĪE UN NABADŽĪGĪE - Prasība pēc taisnīguma	29
NEVIENLĪDZĪBA: DALĪŠANĀS UZLABO VISAS SABIEDRĪBAS DŽĪVI	30
REVOLŪCIJA	33
PILNVĒRTĪGU IESPĒJU NODROŠINĀŠANA	37
JAUNATNES FORUMA KOMENTĀRS	41
3. ŠĶIRTI UN KOPĀ - Sadarbība spēcīgākas Eiropas veidošanai	43
EIROPAS NĀKOTNE	44
EIROPAS PARLAMENTA 2019. GADA VĒLĒŠANAS: JAUNIEŠU AKTIVITĀTE UN BALSĒŠANA	47
IESAISTĒ UN PILSONĪSKUMS	50
JAUNATNES FORUMA KOMENTĀRS	53
4. DROŠĪBA UN DRAUDI - Izdzīvošana nemierīgos laikos	55
CILVĒKTIESĪBAS UN TIESĪSKUMS	56
RADĪT TELPU PILSONĪKAJAI SABIEDRĪBAI	59
PĀRVALDĪT TEHNOĻĪGĪSKO ATTĪSTĪBU	62
JAUNATNES FORUMA KOMENTĀRS	65
5. VIETĒJI UN GLOBĀLI - Mūsu planētas aizsardzība	67
KLIMATA PĀRMAIŅAS UN LAUKSAIMNĪEKI	68
ATJAUNOJAMO ENERĢORESURSU ENERĢĪJA, VĪDĀS PILSĒTAS UN ILGTSPĒJĪGA UZŅĒMĒJDARBĪBA	71
PĀRTIKAS ATKRITUMI, PLASTMASAS NEIZMANTĒŠANA, TĪRS ŪDENS UN SANĪTĀRIJA - MAINĪT PATĒRĒTĀJU IERADUMUS	75
JAUNATNES FORUMA KOMENTĀRS	79
IEPAZĪSTĪET AUTORUS	82

IEVADS

“*Jaunieši
nav nākotne,
viņi ir tagadne.*”

Šis princips tika skaidri apliecināts šā gada Eiropas Jaunatnes dienās (EYE). Taču jāvaicā, kāds - līdzās paziņotajiem nodomiem - ir jauniešu ieguldījums mūsdienu Eiropā un kāds ir mūsu nākotnes redzējums?

Nav noliedzams, ka pēdējos pāris gados pasaulē ir notikušas dramatiskas pārmaiņas. Eiropas projekts ir radījis miera un drošības telpu iedzīvotājiem Eiropas robežās, tomēr kļūst skaidrs, ka bez saskaņotas rīcības jauniešu mantojums varētu būt daudz nestabilāka Eiropa nekā tā, kurā viņi ir uzauguši.

Taču mēs varam būt optimisti. Pamatīgas mūsu dzīvesveida pārmaiņas un savstarpējā sadarbība noteikti ietekmēs mūsu spēju piedalīties nākotnes pārvaldībā. Jauniešiem bieži piedēvē neieinteresētību un neiesaistīšanos. Taču šis ziņojums pierāda, ka jaunieši ir informēti, ieinteresēti politikas notikumos un iesaistās pārdomās par to, kā varētu veidot taisnīgāku un ilgtspējīgāku nākotni.

Lai gan daudzus, iespējams, satrauc nākotnes tehnoloģiskā progresa ietekmes plašais mērogs, kas apdraud nodarbinātību vai pat personisko brīvību, jaunieši jau vada šīs pārmaiņas un ierosina jaunas iespējas gaidāmās piektās rūpnieciskās revolūcijas īstenošanai.

Viena no šī ziņojuma galvenajām idejām ir saistīta ar nākamā gada Eiropas vēlēšanām un ir pavisam vienkārša - iesaistīt jauniešus politiskajos procesos. Esiet pietiekami drosmīgi, lai izvirzītu jaunus kandidātus un uzklausītu viņu bažas, idejas un risinājumus.

Ja politiķi ir tie, kam būtu jācenšas iegūt jaunāku skatījumu uz nākotnes problēmu risināšanu, arī jauniešiem jābūt iecietīgiem, optimistiskiem un pārliecinātiem par iespējām, ko var sniegt šīs pārmaiņas.

Iepriekšējām paudzēm bija jāpieliek milzīgas pūles, lai izveidotu tādu sabiedrisko līgumu, kas nodrošināja vairākuma interešu aizstāvību. Tagad ir mūsu kārta.

Šī ziņojuma saturs ir vērienīgs. Dažas idejas, iespējams, ir drīzāk ideālistiskas, savukārt citām būtu jāsniedz likumdevējiem konkrēta viela pārdomām. Šajā ziņojumā ir piedāvāts plašs gan abstraktu, gan konkrētu priekšlikumu klāsts. Tas ietver gan pārsteidzošas tehnoloģiskās iespējas, gan stingru, nediskriminējošu drošību, gan plašāku politisko iesaisti, gan rūpes par to, lai cilvēkiem vairs nebūtu smagi jāstrādā par niecīgu samaksu.

Mēs aicinām kā politiķus, tā jauniešus pārliecinoši iesaistīties dialogā. Ir jāveido saruna, lai noteiktu kopīgas vērtības un izvirzītu kopīgus mērķus, kurus mēs vēlamies saglabāt vai sasniegt nākamajās desmitgadēs.

Jo tā ir patiesība - iedomātā nākotne ātri vien kļūst par tagadni, un jaunieši sāk droši runāt.

Greg Bianchi un Julie Mahlerová
galvenais redaktors

Priekšvārds

2018. gada Eiropas Jaunatnes dienās Eiropas Parlaments jau trešo reizi vēra durvis tūkstošiem jauniešu no visa kontinenta. Šajā unikālajā salidojumā vairāk nekā 8000 jauniešu iesaistījās atklātās debatēs par Eiropas nākotni, bagātinot mūsu iestādes darbu ar savām idejām.

Tas bija patiesi iedvesmas avots mums visiem. Tā kā lomas tika mainītas, jaunieši vadīja sarunas un Parlamenta deputāti klausījās - apliecinot, ka jaunieši ir mūsu tagadne un nākotne.

Divu dienu pasākumā tika rīkotas dažādas ierosinošas pārrunas un debates. To centrālais elements bija spēcīga jauniešu vēlme būt pārmaiņu veicinātājiem un aktīvi iesaistīties savas nākotnes veidošanā.

Šādai viedokļu apmaiņai ir izšķiroša nozīme laikā, kad Eiropai jārisina daudzas problēmas: bēgļu un migrācijas krīze, konsolidācija, lai atgūtos no ekonomikas krīzes, un aizvien biežākie terorisma draudi. Valstu norobežošanās šīs problēmas neatrisinās. Gluži pretēji, risinājums ir veicināt sadarbību un uzticēšanos, stiprināt solidaritāti un mūsu Eiropas vērtības, kā arī aizstāvēt Eiropas intereses pasaules mērogā, balstoties uz daudzpusējām attiecībām.

Eiropas Jaunatnes dienās kļuva skaidrs, ka jaunieši vēlas uzņemties šo problēmu risināšanu un strādāt, lai veidotu labāku nākotni.

Jaunieši var radīt pārmaiņas, un esmu pārliecināts, ka viņu ieguldījums palīdzēs izveidot aizvien dinamiskāku Eiropas demokrātiju. Eiropas vēlēšanās, kas notiks 2019. gada 23.–26. maijā, visiem pilsoņiem būs lieliska iespēja noteikt mūsu Savienības politisko virzību, nodrošinot, ka turpinās labklājība, stabilitāte un miers, ko mēs varējām garantēt vairāk nekā 60 gadus. Patiešām, šajā sistēmā Eiropas pilsoņi ir varējuši izmantot savas brīvības.

Mēs, Eiropas Parlamenta deputāti, turpināsim šo svarīgo dialogu ar jums, Eiropas jauniešiem, un strādāsim, lai nodrošinātu, ka jūsu nākotnes pamatā būs labāka un spēcīgāka ES.

Antonio Tajani
Eiropas Parlamenta priekšsēdētājs

Jaunieši, jaunie eiropieši ir Eiropas Savienības nākotne. Lai gan es jau esmu nedaudz pārsniedzis Eiropas Jaunatnes dienu dalībnieku vecumu, savas karjeras sākumā biju pārliecināts jauniešu aktivists un joprojām stingri atbalstu jaunatni. Tādēļ es ierosināju, lai Parlamenta politiskā vadība izveidotu Eiropas Jaunatnes dienas kā centrālo mezglu, kur veidot atklātu, lietišķu un pastāvīgu dialogu starp Eiropas Parlamenta deputātiem un jauniešiem.

Gan pirmās Eiropas Jaunatnes dienas 2014. gadā, gan nākamās bija ārkārtīgi veiksmīgas - arī tāpēc, ka jaunieši bija aktīvi iesaistījušies programmas veidošanā. Tagad EYE ir izveidots kā divgadu pasākums, kurā jaunie eiropieši var paust viedokli un apmainīties ar savām idejām labākai Eiropai. Vairāk nekā 8000 jaunieši, sanākot kopā tādā unikālā vietā kā Eiropas Parlaments, var veidot Eiropas identitāti.

Eiropas Jaunatnes dienas ir iespēja, ko jauni, aktīvi pilsoņi var izmantot, lai atstātu savu zīmi Eiropas politikā un noteiktu politiku, kas ietekmēs viņu dzīvi.

Šis process turpinās arī pēc Jaunatnes dienām. Visnovatoriskākās idejas, kas tika prezentētas 2018. gada Eiropas Jaunatnes dienās, ir apkopotas šajā ziņojumā un tiks izklāstītas Eiropas Parlamenta deputātiem.

Autori, kas atlasīti ar European Youth Press palīdzību, ir aptvēruši iespaidīgo ideju klāstu, ko jaunie EYE dalībnieki izvirzīja Strasbūrā 2018. gada 1.–2. jūnijā.

EYE panākumu pamatā ir vairāki elementi: Parlamenta politiskā vadība, Parlamenta dienesti, kas atbild par sagatavošanu, pasākuma partneri un jauniešu grupas, kas piedalās programmā, liels skaits brīvprātīgo un, protams, galvenokārt paši dalībnieki, kuri aizrautīgi iesaistījās pasākumā gan pirms, gan pēc tā.

Parlamenta deputātu un jauniešu dialogs pēc Eiropas Jaunatnes dienām nav beidzies. Tas turpinās ar šo ziņojumu un gaidāmo jaunatnes uzklaušīšanu šā gada beigās, gatavojoties Eiropas vēlēšanām 2019. gadā.

Klaus Velle
Eiropas Parlamenta ģenerālsēkretārs

НОРЕБЪДЕЩЕ
DSHIP. PAOK G 1976 M
ESS. COMMUNITY. CO
ER ZUHAUSE. ПРИ
ange SOLIDAR
COMMISSION SIM
VELX
2007. Voice. TOLER
R. TRANSPARENCY
ocratic SOLIDARITÉ
SOCIAL SHAR
stue EGGALITÉ 2018

Runā droši, Eiropa!

100 ideju saraksts pa tematiem

1. JAUNAIS UN VECAIS

Turēšanās līdz digitālajai revolūcijai

- 1** ELEKTRONISKO PORTFEĻU IZMANTOŠANA, LAI MODERNIZĒTU PERSONĀLA ATLASI
- 2** ATBALSTS PROFESIONĀLAJAI IZGLĪTĪBAI UN APMĀCĪBAI UN DUĀLĀS ARODIZGLĪTĪBAS SISTĒMAS IEVIEŠANA
- 3** ĪPAŠU JAUNATNES NODAĻU IZVEIDE IESTĀDĒS
- 4** MOBILA DARBINIEKU PABALSTU SISTĒMA
- 5** GARANTIJAS JAUNIEŠIEM REFORMA
- 6** DAŽĀDU PAAUDŽU DARBA ŅĒMĒJU SADARBĪBAS HARTAS IZSTRĀDE
- 7** PRASMJU NEATBILSTĪBAS EIROPAS SHĒMA
- 8** EIROPAS ROBOTIKAS AĢENTŪRAS UN ROBOTIKAS ATBILSTĪBAS ZĪMOGA IZVEIDE
- 9** MĀKSLĪGĀ INTELEKTA IZMANTOŠANAS MILITĀRIEM MĒRĶIEM REGULĒŠANA
- 10** EIROPAS KOLEKTĪVĀS FINANSĒŠANAS PLATFORMAS IZVEIDE
- 11** IEGULDĪJUMI TEHNOLOĢIJĀ KULTŪRAS MANTOJUMA SAGLABĀŠANAI
- 12** EIROPAS ROBOTU NOVĒRTĒJUMA IZVEIDE
- 13** EIROPAS MĒROGA PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻA IZVEIDE
- 14** UZŅĒMĒJDARBĪBAS PROGRAMMAS UN VISPĀRĪGĀS PRASMES
- 15** ERASMUS IZMANTOŠANA, LAI PALĪDZĒTU NOVĒRST IEDZĪVOTĀJU SKAITA SAMAZINĀŠANOS
- 16** DZĪVEI NODERĪGU PRASMJU NODARBĪBAS
- 17** ZINĀTKĀRES, PAŠATTĪSTĪBAS UN ATBILDĪBAS VEICINĀŠANA
- 18** "IZAICINĀJUMU" IEVIEŠANA MĀCĪBU PROGRAMMĀ, LAI VEICINĀTU SKOLĒNU RADOŠUMU
- 19** SKOLU SADARBĪBA PROJEKTU ĪSTENOŠANĀ
- 20** RĪKI, KAS PALĪDZ IZSKAUST DIGITĀLO ATSTUMTĪBU UN VEICINA GARĪGO VESELĪBU

2. BAGĀTIE UN NABADŽĪGIE

Prasība pēc taisnīguma

- 21** NEVIENLĪDZĪBAS NOVĒRŠANA, IEVIEŠOT VISPĀRĒJO PAMATIENĀKUMU
- 22** MŪŽIZGLĪTĪBAS VEICINĀŠANA
- 23** PAMATIENĀKUMS, KAS NAV VISPĀRĒJS
- 24** VIENĀDAS NODOKĻU UN DARBA TIESĪBAS ES
- 25** TRANSPERSONU PIEKĻUVE VESELĪBAS APRŪPEI
- 26** "ROZĀ NODOKĻA" ATCELŠANA
- 27** CILVĒKTIESĪBU VEICINĀŠANA TEKSTILIZSTRĀDĀJUMU TIRDZNIECĪBĀ
- 28** PIEEJAMU KURSU NODROŠINĀŠANA VISĀ EIROPĀ
- 29** ATBALSTS IEKĻAUJOSĀKĀM EIROPAS JAUNATNES DIENĀM
- 30** NODOKĻI ROBOTIEM
- 31** NODOKĻU NEMAKSĀŠANAS NOVĒRŠANA
- 32** VIENLĪDZĪGA PĀRSTĀVĪBA EIROPAS PARLAMENTĀ
- 33** PADARIET MŪS LAIMĪGĀKUS, PĀRSTĀJIET IZMANTOT IEKŠZEMES KOPPRODUKTU KĀ VIENĪGO PROGRESA RĀDĪTĀJU
- 34** PADARIET LAUKUS PIEVILCĪGĀKUS JAUNIEŠIEM
- 35** PILNVĒRTĪGU IESPĒJU NODROŠINĀŠANA BĒGĻIEM UN VIŅU INTEGRĒŠANA, IEKĻAUJOT VALSTS IZGLĪTĪBAS SISTĒMĀ
- 36** VISAPTEROŠA SEKSUĀLĀ IZGLĪTĪBA
- 37** ATBALSTS SOCIĀLAJAI UZŅĒMĒJDARBĪBAI UN DALĪŠANĀS EKONOMIKAI
- 38** VALSTS AIZSARDZĪBAS MEHĀNISMI ŽURNĀLISTIEM EIROPĀ
- 39** ZĪMJU VALODAS VEICINĀŠANA
- 40** PAGaidu MĀJOKĻU IZVEIDE

3. ŠĶIRTI UN KOPĀ

Sadarbība spēcīgākas eiropas veidošanai

- 41** IZGLĪTĪBAS IESPĒJU NODROŠINĀŠANA APVIENOTAJĀ KARALISTĒ PĒC BREXIT
- 42** EIROPAS BĒGLU DIENAS IEVIEŠANA
- 43** IEGULDĪŠANA ĀRĒJĀ PALĪDZĪBĀ UN DIPLOMĀTIJAS IZMANTOŠANA, LAI APTURĒTU MIGRĀCIJAS PLŪSMAS
- 44** EIROPAS UN TURCIJAS APMAIŅAS PROGRAMMU VEICINĀŠANA
- 45** BRĪVPRĀTĪGO SISTĒMAS IZVEIDE, LAI SEKMĒTU MIGRANTU SAIKNI AR EIROPIEŠIEM
- 46** ĀRĒJO ROBEŽU UN DATU KOPLIETOŠANAS STIPRINĀŠANA
- 47** JAUNIEŠU MUDINĀŠANA KANDIDĒT VĒLĒŠANĀS
- 48** SOCIĀLO PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU IZMANTOŠANA, LAI INFORMĒTU JAUNIEŠUS PAR BALSOŠANAS IESPĒJĀM
- 49** IKGADĒJA JAUTĀJUMU UN ATBILŽU SESIJA ES VADĪTĀJIEM UN JAUNIEŠIEM
- 50** VIENĀDA MINIMĀLĀ VECUMA NOTEIKŠANA JAUNIEŠIEM, LAI KANDIDĒTU VĒLĒŠANĀS
- 51** ELEKTRONISKĀS BALSOŠANAS VEICINĀŠANA, LAI PALIELINĀTU VĒLĒTĀJU AKTIVITĀTI
- 52** TIESĪBAS BALSOT EIROPAS PARLAMENTA VĒLĒŠANĀS - NO 16 GADU VECUMA
- 53** SADARBĪBA AR UZŅĒMUMIEM UN LIETOTŅU IZMANTOŠANA, LAI IZPLATĪTU INFORMĀCIJU PAR BALSOŠANU
- 54** CIEŠĀKA EIROPAS SAIKNE AR VALSTU PLATFORMĀM, LAI SEKMĒTU IESAISTĪŠANOS
- 55** EIROPAS PILSONU INICIATĪVAS ATTĪSTĪŠANA
- 56** KLASISKO VALODU UN EIROPAS VĒSTURES POPULARIZĒŠANA
- 57** PLATFORMAS IZVEIDE NOLŪKĀ IESAISTĪT KVALIFICĒTUS BĒGLUS IZGLĪTĪBAS JOMĀ
- 58** POLITIKAS APGUVE PILSONISKĀS AUDZINĀŠANAS NODARBĪBĀS
- 59** JAUNIEŠU ID KARTES FINANSĒŠANA, LAI PIEŠĶIRTU ATLAIDES KULTŪRAS OBJEKTU APMEKLĒŠANAI
- 60** MOBILO SKOLU DIREKTORU INICIATĪVAS IZVEIDE

4. DROŠĪBA UN DRAUDI

Izdzīvošana nemierīgos laikos

- 61 VADĪŠANA, ĪSTENOJOT ANO DROŠĪBAS PADOMES REZOLŪCIJU 2250 PAR JAUNATNI
- 62 CILVĒKTIESĪBU PRIORITĀTES NOTEIKŠANA TIRDZNICĪBAS NOLĪGUMOS
- 63 EIROPAS DIMENSIJAS PIEŠĶIRŠANA TIESU SISTĒMAI
- 64 CĪŅA PRET ATSTUMTĪBU, LAI APTURĒTU EKSTRĒMISMU
- 65 PIEŠĶIRT SOCIĀLAJIEM PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻIEM SABIEDRISKĀ PAKALPOJUMA STATUSU
- 66 CIEŠĀKAS MILITĀRĀS SADARBĪBAS VEICINĀŠANA
- 67 HUMĀNĀS PALĪDZĪBAS KORIDORU IZVEIDE BĒGĻIEM
- 68 EIROPAS MĒROGA PĀRREDZAMĪBAS DATUBĀZES IZVEIDE
- 69 TRAUKSMES CĒLĒJU AIZSARDZĪBA
- 70 POLICIJAS APMĀCĪBA TIEŠSAISTES NAIDA NOZIEGUMU NOVĒRŠANĀ
- 71 JAUNO KANDIDĀTU FONDA IZVEIDE
- 72 TIEŠSAISTES TIESĪBU DEKLARĀCIJA
- 73 OBLIGĀTA APMĀCĪBA PIRMĀS PALĪDZĪBAS SNIEGŠANĀ
- 74 PĀRREDZAMĪBAS NODROŠINĀŠANA SPORTĀ
- 75 KIBERDROŠĪBAS INTEGRĒŠANA UN SASKAŅOŠANA
- 76 KIBERDROŠĪBAS IZGLĪTĪBA KĀ STANDARTA PRAKSE
- 77 ES SADARBĪBAS VEICINĀŠANA IZLŪKOŠANAS JOMĀ
- 78 IZGLĪTĪBAS PAR MOLEKULĀRO UN ŠŪNU BIOLOĢIJU VEICINĀŠANA
- 79 IEGULDĪJUMI GĒNU INŽENIERIJAS TEHNOLOĢIJĀ
- 80 BEZMAKSAS ANTIVĪRUSU PROGRAMMATŪRAS IZVEIDE ES IEDZĪVOTĀJIEM

5. VIETĒJI UN GLOBĀLI

Mūsu planētas aizsardzība

- 81 EIROPAS ZAĻO JUMTU PROGRAMMAS IZVEIDE
- 82 ZAĻĀS DIPLOMĀTIJAS IZMANTOŠANA SARUNĀS, LAI ŅEMTU VĒRĀ KLIMATA ASPEKTU
- 83 FEMINISMS CĪŅĀ PRET KLIMATA PĀRMAIŅĀM
- 84 ATBALSTS JAUNAJIEM LAUKSAIMNIEKIEM UN JAUNĀM TEHNOLOĢIJĀM
- 85 MAZĀK SUBSĪDIJU GAĻAS RAŽOŠANAI
- 86 BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS VEICINĀŠANA UN AUGSTĀKU STANDARTU NOTEIKŠANA LAUKSAIMNIECĪBAS DZĪVNIEKU LABTURĪBAI
- 87 ATBALSTS ILGTSPĒJĪGĀM MĀJSAIMNIECĪBĀM, LAI PĀRDOTU ENERĢIJU ATPAKAĻ TĪKĻAM
- 88 TERMIŅA NOTEIKŠANA FOSILO DEGVIELU IZMANTOŠANAS BEIGŠANAI UN DARBAVIETU ZUDUMA IEROBEŽOŠANA
- 89 ATBALSTS EIROPAS ENERĢĒTIKAS KOPIENAI UN TIRGUM
- 90 EIROPAS MĒROGA INFRASTRUKTŪRAS UN KOPĒJĀS TRANSPORTA POLITIKAS NOSTIPRINĀŠANA
- 91 VIEDĀS PILSĒTAS UN SABIEDRISKAIS TRANSPORTS
- 92 ATBALSTS EKOLOĢISKAJAI UZŅĒMĒJDARBĪBAI UN PROJEKTIEM
- 93 ELEKTRONISKO IERĪČU PĀRSTRĀDES VEICINĀŠANA
- 94 PLASTMASAS NEIZMANTOŠANAS PIEEJAS VEICINĀŠANA
- 95 FINANSĒJUMS OKEĀNU ATTĪRĪŠANAI NO PLASTMASAS
- 96 JAUNA PĀRTIKAS VEIKALU UN NODOKĻU KULTŪRA
- 97 PĀRTIKAS IZŠĶERDĒŠANAS SAMAZINĀŠANA —LIKUMĪGA UN OBLIGĀTA
- 98 PĀRTIKAS ZIEDOŠANAS PROCESA VIENKĀRŠOŠANA
- 99 ILGTSPĒJAS IZGLĪTĪBA SKOLĀ
- 100 SISTĒMAS IZVEIDE LIETUS ŪDENS IZMANTOŠANAI ŪDENSVAIDOS

Aptaujas datu kopsavilkums¹

NO 943 RESPONDENTIEM, KURI ATBILDĒJA
UZ MŪSU ANKETAS JAUTĀJUMIEM

VECUMS

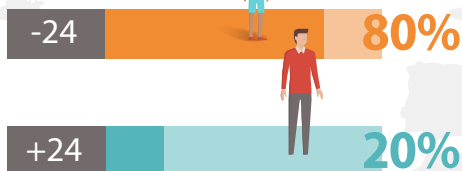
Vairākums respondentu, kuri ir jauniešu organizāciju locekļi (80%), ir jaunāki par 24 gadiem.

553
pārstāv
jauniešu
organizācijas,

bet
390
tajās nav
iesaistījušies.

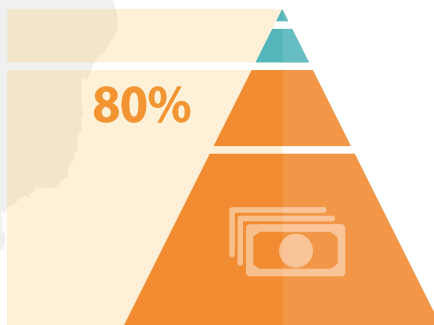

ĀRZEMĒS

DOMAS

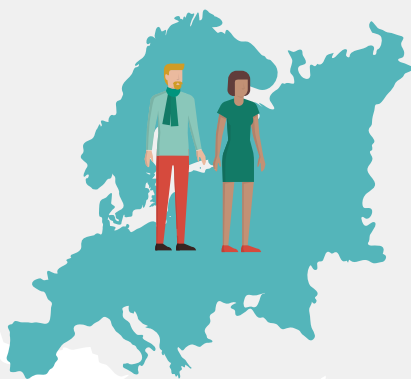
67% respondentu atbildējuši, ka ir pilnībā apmierināti ar darbu, dzīvi un studijām valstī, kas nav viņu dzīvesvietas valsts.

80% respondentu domā, ka ES vai nu pilnīgi, vai daļēji rada priekšrocības jauniešiem. Pārējiem šajā jautājumā nav konkrēta viedokļa vai viņi tam nepiekrīt.

¹ 943 respondenti no 28 ES dalībvalstīm. Aptauja notika no 2018. gada 12. marta līdz 19. aprīlim. Aptaujāti tika EYE un Eiropas Jaunatnes foruma dalībnieki

📍 RŪPES

Respondentiem visā ES

vislielākās bažas rada

imigrācija **29%²**
un sociālās problēmas.

Tomēr viņi raizējas arī par

vidi **20%**

un

nevienlīdzību **18%**

²Šis jautājums bija atvērts, lai varētu sniegt atbildi par jebkuru imigrācijas aspektu (t. i., vai mēs pietiekami palīdzam bēgļiem, vai mums jāstiprina robežkontrole utt.), nevis tikai lai protestētu pret imigrāciju

1. JAUNAIS UN VECAIS

Turēšanās līdzī digitālajai revolūcijai

Mūsdienu pasaulē jaunieši saskaras ar aizvien lielākām grūtībām. Protams, tagad stāvoklis daudzējādā ziņā ir uzlabojies: Eiropas mēroga konfliktu laiki pamazām tiek aizmirsti, izglītība ir plaši pieejama un jauniešiem Eiropā kopumā ir labi dzīves apstākļi. Tomēr nevienlīdzība jauniešu un vecāko paaudžu starpā palielinās. Eurostat dati liecina, ka jauniešu bezdarba līmenis kopumā ir daudz augstāks nekā bezdarba līmenis citās vecuma grupās un ka liels skaits jauniešu nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (jaunieši NEET situācijā)³. Digitalizācija rada pārmaiņas darba vidē, pieprasot jaunas prasmes un jaunu domāšanas veidu. Notiek aizvien straujākas darba paņēmienu pārmaiņas, nodrošinot elastīgumu, kas vienlaikus rada arī nedrošu dzīvesveidu un samazina piekļūvi sociālajai aizsardzībai.

Tajā pašā laikā automatizācija un robotika milzīgiem soļiem virzās uz priekšu visās jomās. Automatizācija neapšaubāmi uzlabo daudzus cilvēka dzīves aspektus, piemēram, medicīnā un automobiļu nozarē, taču tā izvirza arī ētiskas un praktiskas problēmas, tostarp rada bažas par darbavietu iznīcināšanu. Ir izskanējuši brīdinājumi par zinātniskās fantastikas scenārijiem, kuros mākslīgais intelekts (MI) var apdraudēt cilvēka eksistenci. Mīti un bailes saistībā ar digitalizāciju liecina, ka joprojām pastāv ētiski un normatīvi jautājumi, uz kuriem ir jāatbild. Šajā kontekstā izglītības sistēmas nav pietiekami gatavas pielāgoties tik strauji mainīgajām sociālajām un tehnoloģiskajām pārmaiņām; skolām un augstskolām bieži trūkst resursu, gatavības un izpratnes, lai palīdzētu saviem skolēniem un studentiem panākt pareizo līdzsvaru, apgūstot gan speciālās, gan vispārīgās prasmes, kas vajadzīgas, lai ienāktu jaunajā digitalizētajā darba tirgū. Tāpēc bieži rodas neatbilstība starp spējām, kuras viņi var piedāvāt, un spējām, ko pieprasa darba devēji.

Sociālā ietekme, ko izraisa visas minētās tendences, ir ārkārtīgi sarežģīta un rada slēptus riskus. Jaunieši mācās ilgāk un vēlāk sāk strādāt stabilās darbavietās, tādējādi attālinot savu finansiālo neatkarību. Jaunieši vēlāk un neregulārāk sāk iesaistīties pensiju sistēmā, proti, viņi nespēj pietiekami ieguldīt sociālā nodrošinājuma programmās, tostarp vecāku cilvēku veselības aprūpē vēlākam mūža posmam. Dzīves ilgums ir palielinājies, bet vienlaikus pakāpeniski ir samazinājies dzimstības līmenis, un tas nozīmē, ka aizvien vairāk samazinās resursi, lai nodrošinātu ērtu dzīvesveidu sabiedrībai, kas noveco.

Jauniešu vidū pieaug nabadzība, kas kopā ar bezdarbu apdraud ne vien viņu kā nodokļu maksātāju stāvokli, bet arī garīgo labsajūtu. Saskaņā ar McKinsey Global Institute 2016. gada pētījumu⁴, šī ir pirmā paaudze vēsturē, kam klājas sliktāk nekā viņu vecākiem, – fakts, kas, kā atzīts, rada potenciāli postošas sekas visai sistēmai, kurā mēs dzīvojam. Jaunieši ir jāizvirza par prioritāti visās nozarēs un visās iestādēs, no vietējā līdz valsts un Eiropas līmenim. Tas būtu sākums, lai apzinātu, kādi pasākumi būtu jāveic, lai Eiropā uzlabotu darba tirgu, tehnoloģiju attīstību un izglītības sistēmas un nodrošinātu, ka tie rada priekšrocības jauniešiem. EYE 2018. gada pasākumā kopā sanāca vairāk kā 8000 jauniešu, lai pārrunātu šos tematus. Jaunieši ir satraukti, bet viņiem ir vērienīgi mērķi. Politikas veidotājiem beidzot ir jāizmanto šis jauneklīgais gars.

Instagram: @cinnavox

³ Eurostat, "Bezdarba statistika", Eurostat Statistics explained, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics#Recent_developments (skatīts 2018. gada jūlijā)

⁴ Richard Dobbs un citi, "Poorer than their parents? Flat or falling incomes in advanced economies" ("Nabadzīgāki par saviem vecākiem? Ienākumu niecīgums vai samazināšanās progresīvās ekonomikās), McKinsey Global Institute, 2016. gada jūlijs, <https://www.mckinsey.com/~/media/McKinsey/Featured%20Insights/Employment%20and%20Growth/Poorer%20than%20their%20parents%20A%20new%20perspective%20on%20income%20inequality/MGI-Poorer-than-their-parents-Flat-or-falling-incomes-in-advanced-economies-Full-report.ashx> (skatīts 2018. gada jūnijā).

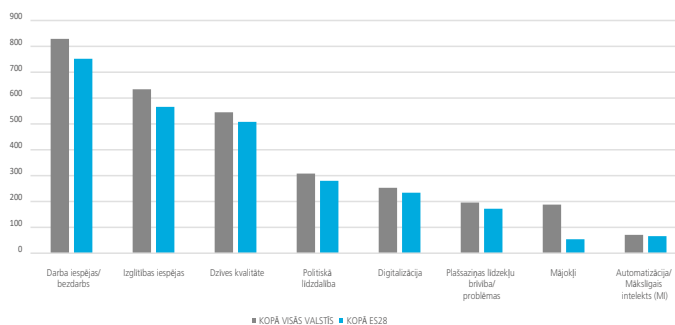
DARBS UN BEZDARBS

2008. gada finanšu krīzes sekas vairākas cilvēku grupas, tostarp jauniešus, ir skārušas daudz vairāk nekā citas iedzīvotāju grupas. ES 28 dalībvalstīs 2017. gadā jauniešu bezdarba vidējais līmenis bija 16,8 % (Eurostat), procentuāli gandrīz tāds pats kā pirms desmit gadiem (15,8 %).⁵

Finanšu krīze īpaši smagi skāra jauniešus. Lai gan pēdējos gados ir vērojams uzlabojums, nodarbinātības rādītāji tikai tuvojas pirmskrīzes līmenim, un vienu brīdi jauniešu bezdarba līmenis 2013. gada pirmajā ceturksnī bija 23,9 %. Bezdarba līmenis katrā valstī ir atšķirīgs, sākot no 6 % Vācijā līdz 42 % Grieķijā, kas skaidri norāda, ka jauniešiem Dienvideiropā un Austrumeiropā ir grūtāk piekļūt darba tirgum. Turklāt palielinās to jauniešu īpatsvars, kuri ir NEET situācijā, t. i., kuri nestrādā un nemācās: saskaņā ar Eurostat datiem 2017. gadā gandrīz 17 miljoni jauniešu vecumā no 20 līdz 34 gadiem nebija ne nodarbināti, ne izglītībā vai apmācībā - tātad kopā gandrīz katrs no pieciem jauniešiem (18,3 %)⁶. Turklāt to jauniešu grupās, kurus uzskata par nodarbinātiem vai par bezdarbniekiem, parasti neiekļauj tos jauniešus, kuri, pat ja strādā, ir nepietiekami nodarbināti, kuri strādā nelikumīgi vai par nepietiekamu samaksu. Pieaug nepastāvīgas nodarbinātības apmērs, ko pastiprina tā sauktā "gadījuma darba ekonomika", kas piedāvā pagaidu nodarbinātību; elastdrošības koncepcija (elastīgums un drošība) vēl nav guvusi panākumus, un, lai gan aizvien vairāk jauniešu strādā, viņi joprojām ir nabadzīgi (viens no trim jauniešiem Eiropā, saskaņā ar Eurostat datiem)⁷. Jaunajiem nodarbinātības veidiem ir vajadzīgs elastīgums, kas pārāk bieži ir nevis brīva, bet piespiedu izvēle, tādējādi izraisot jaunas, satraucošas parādības, piemēram, "SINKie" - viena cilvēka ienākumi, bērnu nav - tas attiecas uz jauniem strādājošiem pāriem, kuru algas, tās apvienojot, tikko spēj sasniegt viena cilvēka "pienācīgam" ienākumam līdzvērtīgu līmeni. Tas viss mazina jauniešu iespējas izmantot konkrētas sociālās tiesības, piemēram, tiesības uz mājokli, darbu un izglītību.

Lai apkarotu šīs tendences, ES ir ieviesusi tādus pasākumus kā Garantija jauniešiem⁸ un Jauniešu nodarbinātības iniciatīva⁹. Lai gan ir atzīts, ka tie ir iedarbīgi pasākumi jauniešu nodarbinātības krīzes pārvarēšanai, saskaņā ar Caritas (2018) datiem Eiropas pasākumi zināmā mērā ir vērsti uz nodarbinātību un nodarbināmību, un to mērķis, šķiet, ir piedāvājumu daudzums, nevis kvalitāte¹⁰. Turklāt ne vienmēr ar šiem pasākumiem ir izdevies sasniegt atstumtāko iedzīvotāju grupas, un šī sistēma nav saskaņota ar aizsardzības pasākumiem. Šo problēmu raksturīgs piemērs ir stažēšanās bez atlīdzības. "Tagad, kad ekonomika, visticamāk, pakāpeniski atlabst, ir pienācis laiks labot šo situāciju, garantējot nodarbinātības un mācekļības kvalitāti," apgalvo Caritas. Un patiešām - viena no lietām, ko jaunieši pieprasa visvairāk, ir godīgi darba apstākļi, sākot jau ar gaidāmo algu.

JAUNAIS UN VECĀIS - EIROPAS JAUNIEŠU SVARĪGĀKĀS PROBLĒMAS

⁵ Eurostat paziņojums presi, "Unemployment in the EU regions in 2017" (Bezdarbs ES reģionos 2017. gadā), <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8830865/1-26042018-AP-EN.pdf/bb8ac3b7-3606-47ef-b7ed-aadc4d1e2aae> (skatīts 2018. gada jūnijā)

⁶ Eurostat, "Statistics on young people neither in employment nor in education or training" (Statistikas dati par jauniešiem, kas nestrādā, nemācās un neapguvot arudu), Eurostat Statistics explained, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Statistics_on_young_people_neither_in_employment_nor_in_education_or_training (skatīts 2018. gada jūnijā)

⁷ Eurostat, "Young people - social inclusion" (Jaunieši - sociālā integrācija), Eurostat Statistics explained, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Young_people_-_social_inclusion (skatīts 2018. gada jūnijā)

⁸ Eiropas Komisija, "Garantija jauniešiem", <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catid=1079> (skatīts 2018. gada jūlijā)

⁹ Eiropas Komisija, "Jaunatnes nodarbinātības iniciatīva", <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catid=1176> (skatīts 2018. gada jūnijā)

¹⁰ Caritas Europa, "Europe's youth. Between hope and despair" (Eiropas jaunatne. Cerības un bezcerība) <http://www.caritas.eu/sites/default/files/caritas-europesyouth-en-web.pdf> (skatīts 2018. gada jūnijā)

1. ELEKTRONISKO PORTFEĻU IZMANTOŠANA, LAI MODERNIZĒTU PERSONĀLA ATLASI

Imen un Simone

Ja mūsu darbam ir jēga, tad arī mūsu dzīvei ir jēga. Mums jāmaina uzņēmumu personāla atlasē sistēmas un jāatsakās no vecā parauga CV. Šo problēmu praktiski varētu atrisināt, ja ES veicinātu elektronisko portfeli - jauna veida CV - izmantošanu, kuru mērķis ir radīt jaunu pieeju identitātei ES.

Tas atrisinātu vairākus jautājumus: dinamiskāk saistītu cilvēkus un darbvietas; nodrošinātu cilvēkiem iespēju parādīt savas prasmes un jaunus mācību līdzekļus (jo īpaši skolotājiem); uzlabotu un bagātinātu ESCO platformas (Eiropas prasmju/kompetenču, kvalifikāciju un profesiju klasifikācija). E-portfeļi ir līdzeklis, ko izmantot, lai iesniegtu uzņēmumiem priekšlikumus, sakot, ka "to visu es varu sniegt jūs uzņēmumam".

Šāds risinājums mudinātu jauniešus aktīvi un mērķtiecīgi domāt par vēlamu darbu, kā arī motivētu darba devējus. Tas arī pievienotu vērtību prasmēm, spējām un kvalifikācijām, veidojot starp tām interaktīvu saikni. Galu galā tas nozīmē labāku pamanāmību darba tirgū un atvieglo darba vai darbinieka meklēšanu.

ES šajā ziņā varētu ieņemt vadošo vietu, stimulējot e-portfeļu izveidi un cenšoties izveidot centralizētu datubāzi, kurā darba meklētāji var regulāri atjaunināt savus sasniegumus un racionālāk un mērķtiecīgāk pieteikties darbvietām.

3. ĪPAŠU JAUNATNES NODAĻU IZVEIDE IESTĀDĒS

Ana

Es uzskatu, ka būtu izdevīgi, ja visos uzņēmumos, valsts un publiskajās iestādēs, nevalstiskajās un valsts organizācijās būtu izveidotas īpašas jaunatnes nodaļas. Šai nodaļai būtu jāizstrādā programma jauniešiem, lai viņi varētu strādāt darbu, kas atbilst viņu profilam. Šīs programmas dotu impulsu jauniešiem, kuri iegūtu pieredzi, lai pilnveidotos profesionālā ziņā.

Lai jaunieši varētu piedalīties šādās programmās, priekšnosacījums būtu motivācija, akadēmiskais darbs un personība. Ideālā gadījumā akadēmiskās iestādes sadarbotos ar uzņēmumiem un citām organizācijām, lai izveidotu šīs programmas nolūkā labāk apvienot teoriju un praksi.

Tas būtu izdevīgi abām pusēm: darba devēji savam uzņēmumam/ iestādei varētu iegūt vajadzīgos darbiniekus, jo prakses laikā viņi iemācītu jauniešiem nepieciešamās iemaņas, savukārt jaunieši varētu pierādīt sevi un iegūt darbu.

2. ATBALSTS PROFESIONĀLAJAI IZGLĪTĪBAI UN APMĀCĪBAI UN DUĀLĀS ARODIZGLĪTĪBAS SISTĒMAS IEVIEŠANA

Thomas

Aizvien biežāk uzskata, ka profesionālā izglītība un apmācība (PIA) ir veids, kā savienot izglītību un nodarbinātību. Tas nodrošina elastīgāku attieksmi pret jaunu prasmju apguvi un palīdz līdzsvarot darbu un ģimenes dzīvi ar iespējamām karjeras pārmaiņām. Tādējādi ir iespējams padomāt arī par cilvēka garīgo veselību, izvairoties no ilgstošiem bezdarba periodiem. Jānovērš iespējamās problēmas, kas saistītas ar PIA, piemēram, skolu attālums vai materiālu un transporta izmaksas.

Viena no iespējamām pieejām varētu būt Vācijas duālās arodizglītības sistēmai līdzīgas sistēmas ieviešana Eiropas mērogā. Vācijā skolēni apvieno mācības skolā ar mācībām attiecīgajā jomā, izmantojot profesionālo arodizglītību. Viņi dodas uz uzņēmumiem un apgūst profesiju, saņemot par to atalgojumu.

Tas palīdzētu jauniešiem un būtu noderīgi arī uzņēmumiem, kam varētu būt izdevīgi saglabāt darbiniekus, kuru apmācībā viņi ir ieguldījuši līdzekļus.

4. MOBILA DARBINIEKU PABALSTU SISTĒMA

Daniel

Es ierosinu jaunos, elastīgos nodarbinātības veidus saistīt ar finansiālo drošību un sociālo aizsardzību. ES vajadzētu izveidot mobilo sistēmu darba ņēmēju pabalstiem. Kā tā darbotos? Šajā sistēmā tiktu izveidoti individuāli konti, kas būtu piesaistīti darba ņēmējiem visā viņu profesionālās darbības laikā un nodrošinātu iespēju mainīt nodarbinātības veidu, struktūru un intensitāti, vienlaikus saglabājot sociālo pabalstu pieejamību.

Tā kā tradicionālie pieņēmumi - ka mācības ir pabeigtas vecumā no divdesmit līdz trīsdesmit gadiem, karjeras izveidošana ir pabeigta ap gadiem četrdesmit, bet darba dzīve beidzas pēc sešdesmit gadu vecuma sasniegšanas - kļūst mazsvarīgāki, vairs nav spēkā jēdziens "mūža nodarbinātība". Tāpēc ir būtiski radīt apstākļus elastīgai, mainīgai un daudzveidīgai nodarbinātībai.

Alternatīvi nodarbinātības veidi jau rada lielāku rīcības brīvību uzņēmumiem, kuri var izmantot ārpus organizācijas pieejamās speciālās zināšanas, un darbiniekiem, kuri var pielāgot savas karjeras iespējas atbilstīgi personīgajām vēlmēm. Tomēr elastīgas nodarbinātības labā nevajadzētu zaudēt finansiālo drošību. Šis priekšlikums palīdzētu to garantēt.

Lai to panāktu, ES būtu jāuzņemas starpnieka loma, apkopojot ieinteresētās personas, lai noteiktu, kurš un cik ieguldīs finansiāli, kā arī, kas šādu sistēmu var administrēt, un kāda regulatīva rīcība ir vajadzīga, lai nodrošinātu šāda modeļa īstenošanu?

5. GARANTIJAS JAUNIEŠIEM REFORMA

Darbseminārā uzklusīta ideja

ES būtu jāapsver iespēja īstenot ES Garantijas jauniešiem reformu, lai galveno uzmanību pievērstu nodarbinātības kvalitātei, nevis kvantitātei. Būtu jāsubsīdē tikai tādas iespējas, kas jauniešiem garantē drošu nodarbinātību vismaz 18 mēnešus.

Profesors Bjørn Hvinden, kas vada ES projektu Negotiate, kurā cenšas izmērīt pagaidu un nedrošas nodarbinātības ietekmi uz jauniem darba ņēmējiem, ir apgalvojis, ka dažu ES valstu darba devēji ir saņēmuši subsīdijas, lai izveidotu zemas kvalitātes darbavietas, kuru radītais ieguvums ilgtermiņā ir niecīgs. Viņa pētījumi liecina, ka zemas kvalitātes nodarbinātības veidi ne vien nodara kaitējumu jauniešu dzīves kvalitātei un garīgajai veselībai, bet arī var mazināt jauno ES iedzīvotāju pievilcību darba devēju skatījumā.¹¹

ES Garantijas jauniešiem reforma palīdzētu mazināt spriedzi un kaitējumu, ko nodara nedroša nodarbinātība.

6. DAŽĀDU PAAUDŽU DARBA ŅĒMĒJU SADARBĪBAS HARTAS IZSTRĀDE

Darbseminārā uzklusīta ideja

ES būtu jāievieš dažādu paaudžu darba ņēmēju sadarbības harta, lai izmantotu dažādu paaudžu prasmes un izveidotu harmoniskāku darbavietu. Tas palīdzētu pazīt dažādas situācijas, kas rada spriedzi, piemēram, prasmju neatbilstību, jo īpaši prasmju un apmācības ziņā, ar ko saskaras dažādas paaudzes, un apvienot talantus, lai pārvarētu kopīgas problēmas. Piemēram, bieži uzskata, ka jauniešiem ir labas konkrētas tehnoloģiskās prasmes, toties gados vecāki darba ņēmēji var nodot gudrību, kas uzkrāta, vairākus desmitus gadu strādājot uzņēmumā, vai piedāvāt risinājumus, kas bijuši noderīgi iepriekš.

Dažādu paaudžu darba ņēmēju sadarbības ES harta būtu brīvprātīgs prakses kodekss, kas organizācijām uzliktu pienākumu apvienot dažādu paaudžu darba ņēmēju prasmes, veicinot tādu darba paņēmieni ieviešanu kā paaudžu savstarpēja mentorēšana vai apgriezta mentorēšana, kad jaunieši dalās zināšanās ar vecākiem kolēģiem.

Drīz, pirmo reizi vēsturē, ES darbaspēku veidos piecu dažādu paaudžu cilvēki.¹² Katrai paaudzei ir atšķirīga pieredze, dažādas priekšrocības un trūkumi, un savi uzskati par darba dzīvi. Šīm grupām būs jāstrādā kopā lielās organizācijās, un tās var nošķirties dažādos virzienos.

Organizācijas, kas parakstījušas hartu, varētu arī apņemties radīt paaudžu starpā līdzsvarotāku darbaspēku, veicot pielāgojumus, kas vecāka gadagājuma darba ņēmējiem ļautu ilgāk palikt darbavietās (piemēram, pārveidojot darba telpas, radot lielāku rīcības brīvību) un jaunākiem darba ņēmējiem palīdzot līdzsvarot darba dzīvi ar citiem pienākumiem, piemēram, bērnu un vecāku radnieku aprūpi.

Varētu stimulēt un atzinīgi novērtēt organizācijas, kas parakstījušas hartu. Tāpat ES varētu mēģināt iesaistīt uzņēmumus šajā procesā un izveidot tīklu, kurā izskaidrotu labākos paņēmienus, ko izmantot, lai nodrošinātu godīgu attieksmi pret dažādām paaudzēm.

¹¹ Teresa Küchel, "EU youth unemployment: some jobs are worse than being unemployed" (Dažas darbavietas ir sliktākas par bezdarbu), Nordic Labour Journal, <http://www.nordiclbourjournal.org/myheter/news-2017/article.2018-01-15.4801052502> (skatīts 2018. gada jūnijā)

¹² Bentley University, "Multi-Generational Impacts on the Workplace" (Vairāku paaudžu ietekme darbavietā), <https://www.bentley.edu/files/2017/11/01/Bentley%20CWB%20Generational%20Impacts%20Research%20Report%20Fall%202017.pdf> (skatīts 2018. gada jūlijā)

7. PRASMJU NEATBILSTĪBAS EIROPAS SHĒMA

Daniel

ES vajadzētu izmantot ES iniciatīvas un finansēšanas mehānismus, kas veicina mūžizglītību (piemēram, jaunā Prasmju programma Eiropai), izveidojot prasmju neatbilstības Eiropas shēmu. Tā varētu ietvert ES līmeņa ekspertu ekosistēmu (publiskā un privātā sektora dialogu), kas atbild par valsts, nozares un sektora uzraudzību un plānošanu, lai šajā procesā noteiktu, kādas nākotnes prasmes ir nepieciešamas, un apzinātu prasmju neatbilstību.

Tehnoloģiskā attīstība un digitalizācija strauji maina darbavietu un prasmju veidus, kas būs vajadzīgi darba tirgū, un būtiski ietekmē pastāvošās dalībvalstu darba tirgus sistēmas. Šis priekšlikums palīdzētu uzraudzīt šīs visaptverošās pārmaiņas, izmantot to potenciālu un nodrošināt taisnīgāku sadalījumu Eiropā, veicinot mobilitāti visās dalībvalstīs, nevis iedzīvotāju skaita samazināšanos.

Šī shēma ir jāizmēģina, nosakot precīzus standartus un nodrošinot juridisko noteiktību visiem, kā arī nodrošinot tās universālo pielietojumu, proti, lai tā atbalstītu cilvēku izaugsmi, pilnveidi un pārvietošanos organizācijās, nozarēs un valstīs.

INTERVIJA

ES ir izveidojusi īpašas stratēģijas cīņai pret jauniešu bezdarbu - vai tās ir iedarbīgas?

Situācija jauniešu bezdarba jomā ir uzlabojusies, un Garantija jauniešiem ir devusi pozitīvu ieguldījumu. Taču kādas darbavietas tiek radītas? Vai tās ir labi apmaksātas? Vai jaunieši ir sociāli aizsargāti? Vai nopelna pietiekami? Vai jaunieši var kļūt neatkarīgi? Iespējams, mēs neesam bezdarbnieki, bet mēs bieži strādājam nestandarta nodarbinātībā. Mums tiek apgalvots, ka tāda varētu būt arī nodarbinātības nākotne. Mēs tam esam atvērti, taču šeit sākas pavisam jauns stāsts: mēs gribam būt neprognozējami, elastīgi un brīvi. Ja jūs varētu izvēlēties jebkādu darbu, ko jūs izvēlētos? 74 % jauniešu, kas ir mūsu organizācijas locekļi, apgalvo, ka viņu pirmā izvēle būtu stabils ilgtermiņa līgums. Tikai 4 % vēlas būt ārštata darbinieki. 50 % jauniešu patiešām ir strādājuši tādu darbu, kuru diez vai varētu dēvēt par kvalitatīvu nodarbinātību. Vai tāpēc mēs to esam izvēlējušies kā dzīvesveidu? Tas ir absurds. Elastīgums ir mērķīgi radīts, un šī brīvība nav reāla - ja es vienmēr esmu noraizējies par darbu, es neesmu brīvs. Mēs vairs nevaram pieļaut, ka darba tirgus mūs ļaunprātīgi izmanto. Mums jāsāk runāt par kvalitatīvām darbavietām. Mums ir jādod jauniešiem izvēles iespējas.

Kādas ir trīs galvenās darbības, kas būtu jāveic, lai mainītu sistēmu?

Pirmkārt, būtu jāizveido kvalitātes koeficients - algai vajadzētu būt lielākai par iztikas minimumu, būtu jānodrošina vienādas iespējas visiem, un darbam vajadzētu būt ne ilgākam par 8 stundām. Mums ir jādomā arī par vidi, tādēļ nākotnē galvenais risinājums būtu kvalitatīvu, ilgtspējīgu un videi nekaitīgu darbavietu radīšana. Otrkārt, attiecībā uz jauniešiem, par stažēšanos vienmēr būtu jāsaņem atlīdzība. ES būtu jāmodina dalībvalstis grozīt savus tiesību aktus tā, lai stažēšanās visiem vienmēr būtu apmaksāta. Treškārt, mums jāpievērš uzmanība ceturtajai digitālajai revolūcijai un tā jāregulē. Līdz šim gadījuma darba ekonomika ir radījusi darbavietas bez sociālās aizsardzības, tāpēc, manuprāt, sociālās tiesības un darba ņēmēju tiesības būtu jāaizsargā jebkura veida darbā. Un atcerieties, ka šajā attīstības procesā ir jāiekļauj arī jaunieši. Mēs gribam būt risinājumu daļa.

Komisāre M. Thyssen teica, ka ES ir divkāršojusi Erasmus Plus budžetu, jūs sakāt, ka mums tas būtu jāpalielina desmit reizes.

Manuprāt, jaunatne nav prioritāte, lai gan daudzi ES pārstāvji to apgalvo, jo, kad runa ir par budžeta pozīcijām, ir skaidrs, ka tā nav. Prioritātes ir citas nozares, piemēram, lauksaimniecība vai drošības sistēmas. Izpratne par šo jautājumu Eiropā nav pietiekama. Ja mēs patiešām saprastu, cik svarīgi ir nodrošināt, lai ikvienam jauniešim būtu iespēja, tad nebūtu problēmu palielināt budžetu desmitkārtīgi, jo mēs zinātu, ka galu galā tas atmaksāsies.

Tea Jarc,

Slovēnijas jauniešu arodbiedrības Mladi Plus priekšsēdētāja

TEHNOĻĢIJA

Tehnoloģiju attīstība pašlaik ir izaicinājums visās cilvēka dzīves jomās.

ES atzīst, ka globālajā sacensībā par inovāciju un rentabilitāti ir būtiski radīt jaunas tehnoloģijas, tās efektīvi izmantot un laist tirdzniecībā. Uzskata, ka augsto tehnoloģiju nozares un uzņēmumi ir galvenie ekonomikas izaugsmes virzītāji un kopumā garantē labi apmaksātu nodarbinātību.

Saskaņā ar Eurostat datiem, 2014. gadā ES bija gandrīz 46 000 augsto tehnoloģiju ražošanas uzņēmumu (gan aviācija un kosmoss, gan bruņojums, telesakari, zinātniski instrumenti utt.), bet 2015. gadā šajā nozarē nodarbinātības līmenis bija tikai 4 % no kopējās nodarbinātības kontinentā. Lai gan augsto tehnoloģiju ražojumi veidoja 17 % no visa ES eksporta apjoma, bija vērojams arī tirdzniecības deficīts, un importa apjoms tikai 2015. gadā vien aptuveni par 22 miljardiem eiro pārsniedza eksporta apjomu. Investīciju apmērs pētniecībā un izstrādē tehnoloģiju jomā palielinās, bet Eiropa vēl joprojām ir tālu no pasaulē vadošās lomas šajā ziņā.¹³

Lai gan ir pārliecība par tehnoloģiju attīstības un nepieciešamības nozīmi, šis jautājums joprojām tiek aplūkots piesardzīgi. Redzamākās un satraucošākās sekas var radīt robotikas un mākslīgā intelekta plašāka izmantošana, kas atņems darbu aizvien lielākam skaitam cilvēku - McKinsey Global Institute pētījumā prognozēts, ka līdz 2030. gadam tiks zaudētas līdz 800 miljoniem darbavietu¹⁴. Par šo tematu notiek daudzas diskusijas, bet optimisti saka - ja vecās darbavietas zudīs, tiks radītas jaunas, un rīt jaunieši varēs atrast darbu, kas šodien pat vēl neeksistē.

Lai kāda būtu nākotne, šī tendence ir neapturama, tāpēc labāk apsteigt notikumus un atrast iespējas, kā vadīt tehnoloģiskās pārmaiņas. Attiecībā uz tehnoloģijām ir izvirzīti daudzi jautājumi: kā regulēt mākslīgā intelekta un robotu ražošanu, kādi kvalitātes un ētikas standarti jāizstrādā, lai nodrošinātu, ka tehnoloģija cilvēka eksistenci atvieglo, nevis apdraud. Bažas rada arī privātuma un drošības problēmas.

Visi šie jautājumi noteikti jāpārrunā plašāk - publiskajā sfērā, ne tikai zinātniskajās komitejās un tehniskajās darba grupās.

8. EIROPAS ROBOTIKAS AĢENTŪRAS UN ROBOTIKAS ATBILSTĪBAS ZĪMOGA IZVEIDE

Francesca un Eduard

ES būtu jāizstrādā, jāievieš un pastāvīgi jāatjaunina robotikas un mākslīgā intelekta ražojumu klases testēšanas, sertificēšanas, projektēšanas un standartizācijas noteikumi. To var oficiāli noformēt, izmantojot ekspertu komitejas, kas nodarbojas ar ētisku, tehnoloģisku, juridisku un finansiālu jautājumu risināšanu, kā arī izmantojot sadarbīgas pārvaldības instrumentus. Turklāt Eiropas robotu atbilstības zīmogs nodrošinātu vienotu standartu.

Viens no lielākajiem uzdevumiem tehnoloģiju jomā ir izstrādāt visā kontinentā kopīgu robotikas stratēģiju. Tiesību akti var ierobežot inovāciju, taču tie ir arī vajadzīgi, lai tehnoloģijas būtu pieņemamas iespējami lielākam skaitam cilvēku. Tādēļ ir būtiski izveidot tiesisko regulējumu, kas veicina inovāciju un nodrošina, ka tās attīstību virza ES pamatvērtības.

Šī pieeja varētu palīdzēt mums realizēt visas robotikas un mākslīgā intelekta jomā pieejamās iespējas, regulējot tehnoloģiskos jauninājumus ar precīziem, speciāli izstrādātiem, iepriekš novērtētiem un pastāvīgi uzraudzītiem noteikumiem, vienlaikus arī veicinot ētikas principiem atbilstīgas un saskaņotas konstrukcijas, lai jau ražojumu izstrādes sākuma posmos nodrošinātu pieņemamību lietotājiem.

Turklāt robotu atbilstības zīmogs ir cieši saistīts ar robotu pārvaldības regulatīvo procesu, jo šajā procesā būs iespējams izstrādāt vadlīnijas, kuras varētu izmantot kā pagaidu kritēriju attiecībā uz lietotajiem un robotu izstrādi. Sertifikāciju laiku pa laikam varētu pārskatīt, lai nodrošinātu maksimālas aizsardzības standartu ievērošanu.

¹³ Eurostat, "Archive: High-tech statistics" (Arhivs: augsto tehnoloģiju statistika), Eurostat Statistics explained, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:High-tech_statistics&oldid=220664 (skatīts 2018. gada jūnijā)

¹⁴ James Manyika un citi, "Jobs lost, jobs gained: workforce transitions in a time of automation" (Zaudētas darbavietas, iegūtas darbavietas - darbaspēka pārmaiņas automatizācijas laikmetā), McKinsey Global Institute, 2017. gada decembris, <https://www.mckinsey.com/~/media/McKinsey/Featured%20Insights/Future%20of%20Organizations/What%20the%20future%20of%20work%20will%20mean%20for%20jobs%20skills%20and%20wages/MGI-Jobs-Lost-Jobs-Gained-Report-December-6-2017.ashx> (skatīts 2018. gada jūnijā)

9. MĀKSLĪGĀ INTELEKTA IZMANTOŠANAS MILITĀRIEM MĒRĶIEM REGULĒŠANA

Neven

Eiropas Savienībai būtu jānodrošina, ka uzņēmumiem, kuru uzņēmējdarbības vieta ir ES un kuri veic tirdzniecību ar citām valstīm (ārpus ES), ir jāievēro stingri noteikumi attiecībā uz mākslīgā intelekta izmantošanu karadarbībā.

Mēs esam daudz dzirdējuši par mākslīgā intelekta un mašīnmācīšanās radītajām jaunajām priekšrocībām veselības aprūpes jomā un bezvadītāja vieglo automobiļu ražošanas nozarē, taču tikpat svarīga ir mašīnmācīšanās ietekme militāro tehnoloģiju jomā. Jau tagad mehānismi spēj pieņemt lēmumu nogalināt vai nenogalināt, un šie lēmumi galvenokārt ir balstīti uz mašīnmācīšanās modeļiem.

Daudzi no šiem algoritmiem lielākoties ir neskaidri, un neviens faktiski neatbild par lēmumu attiecībā uz dzīvību vai nāvi.

Stingri noteikumi palīdzētu ierobežot mākslīgā intelekta un mašīnmācīšanās izmantošanu. Greg Allen, Jaunā Amerikas drošības centra loceklis, apgalvo, ka mākslīgajam intelektam varētu būt tikpat liela ietekme uz militāro aparātu kā kodolieroču izstrādei.

ES varētu ieviest aizliegumu izmantot mākslīgo intelektu militārajā aparatūrā, pieņemot tiesisko regulējumu attiecībā uz ieroču ražošanu ES.

10. EIROPAS KOLEKTĪVĀS FINANSĒŠANAS PLATFORMAS IZVEIDE

Olga

Es uzskatu, ka pašreizējā ES publiskās finansēšanas iestāžu sistēmā būtu lietderīgi iekļaut kolektīvās finansēšanas sistēmu un izveidot oficiālu platformu, kurā visus ierosinātos projektus novērtētu un pārbaudītu ES oficiālie eksperti. Šo ekspertu vidū varētu būt personas, kas pārstāv kibernetikas un krāpšanas apkarošanas jomas, lai atklātu potenciāli krāpnieciskas darbības.

Daudzi jaunuzņēmumi dibināšanas sākumposmā izmanto ne vien valsts finansējumu, bet arī kolektīvās finansēšanas platformas. Diemžēl, krāpnieki dažkārt šīs platformas ļaunprātīgi izmanto kā drošas oāzes.

Izmantojot oficiālu un pārbaudītu sistēmu, Eiropas iedzīvotāji varēs tieši un droši finansēt projektus, kas viņus interesē, un jaunuzņēmumi varēs nekavējoties atrast klientus saviem ražojumiem.

11. IEGULDĪJUMI TEHNOLOĢIJĀ KULTŪRAS MANTOJUMA SAGLABĀŠANAI

Adrià

Es uzskatu, ka ES vajadzētu vairāk ieguldīt tehnoloģijās, ko izmanto kultūras un mākslas jomā, sākot no publiskiem muzejiem, lai lietotāji varētu gūt iekļaujošāku pieredzi. Jaunu tehnoloģiju izmantošana varētu mainīt mūsu paradumus, apmeklējot, pētīt un mācoties tradicionālajos muzejos, tādējādi radot cilvēkos aizrautīgu vēlmi iepazīt kultūru.

Dažos muzejos jau izmanto robotprogrammatūras, lai cilvēki un īpaši jaunieši varētu viegli saņemt norādījumus un aizraujošā veidā iepazīt mākslu un vēsturi. To varētu attīstīt un pārcelt nākamajā līmenī. Es sapņoju par nākotni, kurā mākslīgais intelekts un virtuālā realitāte muzeju apmeklētājiem radīs iespēju tieši sadarboties ar vēsturiskām personībām vai, piemēram, "ienirt" gleznā.

Lai atbalstītu ieguldījumus šajās tehnoloģijās, daļu no tradicionālajiem tūrisma nodokļiem, piemēram, no viesnīcām, varētu veltīt muzeju finansēšanai.

INTERVIJA

Kādas mūsdienās ir lielākās problēmas saistībā ar mākslīgo intelektu?

Runājot par robotiem un mākslīgo intelektu, es uzskatu, ka ir trīs atslēgvārdi, kas izvirza jautājumus. Pirmais elements ir uztvere, proti, kā roboti ir jāpielīdzina cilvēkiem. Šeit rodas jautājums, kā mēs tos veidojam, lai tie uzlabotu cilvēku dzīvi? Nākamais ir daudzveidības jēdziens - mūsdienās tehnoloģija pārspēj un paplašina cilvēka dabu, piemēram, izmantojot dažas tehnoloģijas, var "dzirdēt" krāsas, kuras mēs neredzam. Pēc tam ir jautājums, kā mēs veicinām tādu tehnoloģiju izstrādi, kuras palīdz cilvēkiem, bet joprojām ir līdzīgas cilvēka dabai? Trešais atslēgvārds ir aizsardzība, kas nozīmē jautājumu par to, kā veidot likumus, kas joprojām aizsargās cilvēkus.

Robotika un automatizācija aizvien biežāk rada bažas, īpaši jauniešu vidū, kuri uztraucas, ka viņiem tiek "atņemts" darbs: vai šis uztraukums ir vai nav pamatots?

Inovācija ir bijusi vienmēr. Tas izskaidrots Nicholas Carr [ndr, The Glass Cage] grāmatā par tehnoloģijas radītajām pārmaiņām laika gaitā. Tam, ar ko mēs tagad saskaramies, var būt liela ietekme arī saistībā ar globalizāciju, bet tas joprojām ir kaut kas tāds, kas vienmēr ir bijis jau iepriekš. Tas nenozīmē, ka mums nav jārisina šis uzdevums, bet mums ir jāsaprata tā sniegtās iespējas - tiks radītas citas darbavietas, un daļa no darbavietām, kas izzudis, būs tās, kuras nav vajadzīgas vai ir neefektīvas. Inovācija varētu radīt ekonomikas izaugsmi, kas būs izdevīga visiem - dažas darbavietas mainīsies un attīstīsies, ietverot digitalizāciju. Mums jācenšas saskatīt ieguvumus, lai palīdzētu pielāgot darba organizāciju tiem, kas piedzīvo pārmaiņas. Ar laiku tas tiks līdzsvarots. Pārmaiņas notiks, un mēs no tām nevaram izvairīties, tāpēc mums ir jāizlemj, kā tās risināt.

Francesca Episcopo,
DIRPOLIS institūta pētniece

12. EIROPAS ROBOTU NOVĒRTĒJUMA IZVEIDE

Eduard

Es ierosinu izveidot Eiropas robotu ietekmes novērtējumu, kas robotiņiem varētu palīdzēt apzināt, analizēt, mazināt un novērst riskus, ko rada robotikas un mākslīgā intelekta tehnoloģiju ieviešana.

Pašlaik nav izstrādātas īpaši robotiem paredzētas daudznozaru vadlinijas, lai noteiktu un novērtētu riskus, ko robotikas un mākslīgā intelekta tehnoloģijas rada sabiedrībai. Robots var ietekmēt cilvēka privātumu, cieņu, autonomiju un fizisko un psiholoģisko drošību, tādējādi izvirzot nopietnus ētikas jautājumus.

Ietekmes novērtējums ir saderīgs ar pieeju, kas balstīta uz risku - šādu pieeju Eiropas Savienībā ievēro attiecībā uz privātuma un uzraudzības ietekmes novērtējumu, taču būtu jāpaplašina tā piemērošanas joma, iekļaujot vairākus citus risku veidus: saistībā ar nesenajiem lietojumiem robotu jomā (Care Robot Impact Assessment (Aprūpes robotu novērtējums), Fosch-Villaronga, 2015. gads) un algoritmu jomā (Algorithm Impact Assessment (Algoritma ietekmes novērtējums), AI Now Institute, 2018. gads).¹⁵

Tas robotu izstrādātājiem atvieglotu atbilstības nodrošināšanas procesu, jo viņiem būtu jāatbild par savu robotu dažādo risku apzināšanu un novērtēšanu.

13. EIROPAS MĒROGA PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻA IZVEIDE

Olga

Mums ir ārkārtīgi nepieciešams Eiropas mēroga plašsaziņas līdzeklis. Es nedomāju tādu, kas atspoguļo tikai politiskos notikumus, bet gan plašsaziņas līdzekli, kas nodrošina ziņas, izklaidi, filmas - plašsaziņas līdzekli, kura programma būtu vienāda visās dalībvalstīs. Galvenajos plašsaziņas līdzekļos - kā televīzijā, tā pieprasījumuvideo - nav pietiekamas informācijas un reklāmas par ES.

Katrā Eiropas Savienības dalībvalstī mēs patērējam amerikāņu dižpārdoļus, amerikāņu supergrāvējus, televīzijas seriālus un stilierīces. Es nepiekrītu argumentam, ka dažādu dalībvalstu starpā pastāv valodas vai kultūras barjeras: Zviedrija atšķiras no Itālijas tāpat kā Teksasa no Kalifornijas. Kultūra un plašsaziņas līdzekļi ir kopīgas Eiropas identitātes pamats.

Atsevišķu Eiropas televīzijas pārraīžu, kas bieži vien ir detektīvi, panākumi angļu valodā runājošās valstīs liecina, ka skatītāji ir gatavi skatīties saturu ar subtitriem, piemēram, dažādus Dānijas raidorganizācijas DR raidījumus.

ES varētu mēģināt veidot dialogu starp dažādām raidorganizācijām, lai radītu Eiropas mēroga seriālus, kam būtu pieejami subtitri un kas būtu interesanti cilvēkiem visā Eiropā. Tie varētu būt dažādi - gan plaša mēroga vēsturiski projekti, gan dramaturģijas darbi. Dažās programmās jau ir apvienots starptautisks aktieru sastāvs; plašāka sadarbība starp Eiropas ražošanas uzņēmumiem un televīzijas kanāliem būtu aizraujoša perspektīva.

¹⁵ E. Fosch-Villaronga, "Creation of a Care Robot Impact Assessment", International Journal of Humanities and Social Sciences Vol-9, No.6, 2015, <https://waset.org/publications/10001664/creation-of-a-care-robot-impact-assessment>; (Accessed June 2018)

D. Reisman et al., "Algorithmic Impact Assessments: a practical framework for public agency accountability", AI Now Institute, April 2018, <https://ainowinstitute.org/aiareport2018.pdf> (Accessed June 2018)

IZGLĪTĪBA

Pasaulē, kurā nodarbinātības joma piedzīvo aizvien straujākas pārmaiņas, cilvēki karjeras laikā nomaina vairākas darbavietas un ilgtermiņa līgumus ir sarežģīti īstenot. Cilvēkiem, lai pilnveidotos, ir vajadzīgas jaunas prasmes, kas nepieciešamas dažādās nozarēs. Jaunais atslēgvārds “mūžizglītība” norāda, ka cilvēkiem dzīves laikā, pat pēc studiju pabeigšanas, būs jāturpina apgūt jaunas prasmes. Tomēr izglītības sistēmas nespēj sagatavot jauniešus darba videi, un tehnisko un digitālo prasmju trūkums ir plaši atzīts.

To pierāda lielā neatbilstība starp prasmēm, ko apgūst skolā, un darba tirgū pieprasītajiem amatiem un spējām. Prasmju neatbilstības problēmu daļēji rada tas, ka cilvēki ar augstāko izglītību strādā darbavietās, kurām viņu kvalifikācija ir pārāk augsta. Garantija jauniešiem ir paplašinājusi stažēšanās un apmācības iespējas, taču pāreja no skolas uz darba vidi reti ir vienmērīga. Turklāt skolās vai augstskolās pavisam niecīgā mērā tiek mācītas tādas vispārīgās prasmes kā komandas darbs, radošums un problēmu risināšana vai tādas noderīgas prasmes kā interneta un plašsaziņas līdzekļu pratība.

Kā jau minēts iepriekš, profesionālā izglītība un apmācība (PIA) palīdz jauniešiem uzņemties atbildību jau agrāk, paplašina nodarbinātības iespējas un iemāca jaunākās prasmes. Šķiet, ka mācekļība un citas programmas, kas skolēniem palīdz apgūt praktiskas zināšanas, prasmes un/vai spējas, kuras nepieciešamas konkrētai profesijai, palielina iespēju, ka jaunie absolventi varēs atrast darbu.

14. UZNĒMĒJDARBĪBAS PROGRAMMAS UN VISPĀRĪGĀS PRASMES

Christian un darbseminārā uzklusīta ideja

Es ierosinu uzlabot izglītības sistēmu, iekļaujot skolās uzņēmējdarbības programmas, iesaistot jauniešus jaunuzņēmumu darbībā un ieviešot skolu mācību programmās darbības, kuras iedvesmojuši tādi piemēri kā Transatlantiskā līderības programma¹⁶.

Skolas nespēj iemācīt skolēniem pietiekami daudz vispārīgo prasmju. Kad jaunieši ienāk darba tirgū, viņi saprot, ka iegūtā izglītība nav viņus pienācīgi sagatavojusi dažādiem uzdevumiem.

ES varētu izstrādāt vispārīgo prasmju plānošanas platformu, kurā dažādas ES organizācijas varētu salīdzināt dažādas darbības, kas saistītas ar tādiem tematiem kā politika, aktivisms vai ceļošana, lai jauniešiem būtu iespējas iegūt jaunas zināšanas, apgūt jaunas prasmes un kopīgi īstenot projektus.

15. ERASMUS IZMANTOŠANA, LAI PALĪDZĒTU NOVĒRST IEDZĪVOTĀJU SKAITA SAMAZINĀŠANOS

Darbseminārā uzklusīta ideja

Tā kā ir labi zināms, ka starptautiska pieredze ir ārkārtīgi svarīga, lai iegūtu dzīvei noderīgas prasmes, šāda pieredze būtu jāpadara jauniešiem pieejamāka. Turklāt jauniešus varētu mudināt dzīvot, strādāt un mācīties reģionos, kuros iedzīvotāju skaita samazināšanās ir problēma. Jaunieši ārvalstīs varētu pavadīt trīs mēnešus, un skolēni varētu apmesties pie viesģimenēm, lai mācītos vai stažētos. Tādējādi jaunieši varētu iepazīt citas kultūras un apgūt citas valodas, kā arī kļūtu atvērtāki. Pēc augstskolas beigšanas daudzi studenti nezina, vai turpināt mācības vai doties strādāt; šāda pieredze viņiem varētu palīdzēt gūt skaidrāku priekšstatu par nākotni.

Programma Erasmus jauniešu vidū kļūst aizvien populārāka, taču joprojām ir daudzi, kas nekad nav devušies uz citu valsti, lai ilgāku laika posmu mācītos vai strādātu, nevis pavadītu tur tikai brīvdienas.

Tas varētu arī palīdzēt atrisināt mobilitātes problēmu. ES dati liecina, ka puse no Eiropas jauniešiem, kuri nespēj atrast darbu savā valstī, būtu gatavi doties uz ārvalstīm, lai tur to atrastu.¹⁷ Piedāvājot viņiem stimulus, kas motivētu vismaz trīs mēnešus dzīvot citā valstī, jauniešiem tiktu dota iespēja iegūt pieredzi ārvalstīs un aizpildīt darba tirgū neaizpildītās darbavietas. Attiecībā uz finansiālo aspektu ES iestādēm vajadzētu nodrošināt šim mobilitātes programmām nepieciešamo finansējumu.

¹⁶ Youth Proaktiv, “Transatlantic Leadership Program” (Transatlantiskā līderības programma) <http://youthproaktiv.org/programs/eu-us-leadership-program/> (skatīts 2018. gada jūlijā)

¹⁷ Eiropas Komisija, “Half of young Europeans ready to work abroad” (Puse no jauniešiem ir gatavi strādāt ārvalstīs), <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=1026&furtherNews=yes> (skatīts 2018. gada jūnijā)

16. DZĪVEI NODERĪGU PRASMJU NODARBĪBAS

Darbseminārā uzklausa ideja

Lai labāk sagatavotu jauniešus dzīvei, palīdzot viņiem apgūt pamata prasmes, kas nepieciešamas, lai sekmīgi paveiktu ikdienas darbības un kļūtu par labākiem pilsoņiem, kuri ir iekļāvušies sabiedrībā un iesaistās tās notikumos, būtu jāievieš dzīves prasmju nodarbības. Daudzi jaunieši nav apguvuši dažādas dzīvei vajadzīgas prasmes, piemēram, iesniegt nodokļu deklarāciju, šķirot atkritumus vai gatavot ēdienu. Ieviešot šādu mācību priekšmetu, jaunieši varētu apgūt šo svarīgo dzīves daļu jau no agras bērnības.

Šāda sistēma ir ieviesta Somijā, kur skolēniem māca Kotitalous, mājsaimniecības vadīšanu, un Käsityö, rokdarbus, un to ļoti labi varētu ieviest visā ES. Viņi mācās ne vien gatavot, tīrīt mājokli, atbildīgi tērēt naudu, mazgāt veļu, šķirot atkritumus un taupīt ūdeni un enerģiju, bet arī sīkus mājas darbus, piemēram, adīt, labot apģērbu, izgatavot ragavas, lai izklaidētos sniegā, vai darināt putnu būri savam dārzam.

Vēl svarīgāk ir tas, ka viņiem māca digitālās prasmes, piemēram, pažīt viltus ziņas, kiberiebiedēšanas riskus, kā arī praktiskākas iemaņas, piemēram, instalēt pretvirusu programmatūru un lietot printeri.

18. "IZAICINĀJUMU" IEVIEŠANA MĀCĪBU PROGRAMMĀ, LAI VEICINĀTU SKOLĒNU RADOŠUMU

Aleksandra

Visos izglītības līmeņos ir jāpārskata vērtēšanas kritēriji, lai ietvertu radošumu un inovāciju. Tradicionālā zināšanu vērtēšanas sistēma nav piemērota mūsdienu satura vērtēšanai. Piemēram, projektu un atsevišķu uzdevumu vērtēšanas sistēmu varētu grupēt dažādās kategorijās, katrai kategorijai piešķirot savus vērtēšanas kritērijus un pakāpes, kas līdzinās augstskolu vērtēšanas kritērijiem. Tādējādi būtu skaidri redzama joma, kurā skolēniem trūkst vajadzīgo prasmju, un viņi zinātu, kas jā dara, lai tās pilnveidotu, kā arī skolotājam būtu skaidrs, kam jāpievērš lielāka uzmanība.

Viena no galvenajām prasībām un vajadzībām mūsdienu konkurējošajā darba vidē ir radošums. Lai atzinīgi novērtētu un atbalstītu radošākus studentus, viņiem alternatīvi varētu piedāvāt taisnīgu novērtējumu.

To varētu panākt, mācot pārvarēt šķēršļus un veicinot atbildību, ieviešot tādus jaunus mācību priekšmetus kā "Izaicinājums", kā tas notiek dažās Berlīnes skolās. Viena stunda nedēļā skolēniem ir jāvelta izaicinājumam, piemēram: spēlējot šahu ar vecākiem cilvēkiem vai sākot īstenot vietēja mēroga projektu jauniešiem. Tādējādi notiek gan sevis pilnveidošana, gan sociāla mijiedarbība.

17. ZINĀTKĀRES, PAŠATTĪSTĪBAS UN ATBILDĪBAS VEICINĀŠANA

Laura un Jakob

Skolēni būtu jā mudina labot savus trūkumus, vienlaikus ļaujot brīvi izvēlēties, kādas darbības viņi vēlas veikt. Mēs domājam, ka projektu sistēma, kurā jaunieši var attīstīt savas idejas un pilnveidot stiprās puses, nevis mehāniski iekalt zināšanas, var dot daudz labākus rezultātus. Tas rosinātu zinātkāri un radošumu. Darbs ar projektiem nozīmē jaunu prasmju apguvi un mācīšanos procesā, apstiprinot apgalvojumu, ka neveiksme var būt svarīga mācība.

Demokrātiskā sabiedrībā mēs gribam, lai jaunieši būtu brīvi, vienlīdzīgi un dzīvotu solidāri, taču faktiski skolu sistēma nepavisam nav demokrātiska - skolotāji māca vienu un to pašu mācību priekšmetu klasē, kurā ir skolēni ar dažādām spējām un interesēm. Ņemot vērā katra skolēna personiskās īpašības, ikvienam būtu jā dod iespēja pilnveidot savas prasmes un apgūt to, kas interesē. Pieņemot šādu pieeju, mēs varam maksimāli izmantot visu skolēnu spējas.

Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas (PISA) pētījumā atzīts, ka Somijā ieviestā līdzīgā sistēma ir vissekmīgākā skolu sistēma pasaulē. Jaunākiem skolēniem līdz 13 gadu vecumam nav standarta nodarbību, bet notiek skolēnu un skolotāju sadarbība. Spēlēm skolā ir ļoti svarīga nozīme, un skolotāju mērķis ir motivēt savus skolēnus. Proti, skolās nav klašu, bet skolēni strādā mācību grupās, lai attīstītu spēju veikt padziļinātu analīzi un pilnveidotu problēmu risināšanas prasmes vai citus talantus. Tas veicina iekļautību un sociālo prasmju pilnveidošanu. Somijas skolēni var arī izvēlēties tematu, kas viņus interesē, un to izstrādāt, sazinoties ar ārējiem resursiem, piemēram, ekspertiem vai muzejiem. Ir konstatēts, ka šāda "procesa mācīšanās" sniedz skolēniem 21. gadsimtā vajadzīgas prasmes, un mums tā būtu jā īsteno visā Eiropā.

19. SKOLU SADARBĪBA PROJEKTU ISTENOŠANĀ

Gaétan

Varētu, piemēram, izveidot tikla koordinators amatu, lai skolās uzrunātu dažādas skolēnu grupas un, rīkojot dažādas sanāksmes, iesaistītu skolēnus noteikta temata izpētē (piemēram, Eiropas vērtības, ilgtspējīga attīstība, izglītība un citi). Piemēram, ir grupa skolēnu, kas savā skolā vēlas īstenot ilgtspējīgas attīstības projektu.

Ar skolotāja atbalstu viņi pētītu, vai Eiropas Savienībā arī citas iestādes izstrādā to pašu tematu. Šajā posmā viņi varētu izmantot koordinators tīklu, kas saistītu viņus ar skolu tīklu. Šādā veidā šī skola spēš veidot attiecības ar citiem, spēš sadarboties un strādāt kopā.

Tikls varētu sadarboties, lai organizētu ilgtspējīgai attīstībai veltītu Eiropas konferenci, kurā, tāpat kā Eiropas Jaunatnes dienās (EYE), vidusskolēni varētu iepazīstināt ar saviem projektiem un piedāvāt risinājumus un idejas. Šiem tīkliem būtu daudz priekšrocību: informācijas un prasmju koplietošanas iespējas; Eiropas skolu apmaiņas programmu veicināšana par noteiktu tematu; sadarbigu attiecību veidošana; iespēja jaunajām paaudzēm pārdomāt Eiropas tematu; būtu radīta piederības sajūta ES; jaunu ideju apkopošana un plašāka jauniešu iesaistīšanās.

Piemēram, Francijā, Lauksaimniecības un pārtikas ministrijā, ir izveidoti dažādi un daudzveidīgi tīkli jauniešiem, kuri mācās par lauksaimniekiem. Izmantojot šos tīklus, var uzzināt jauniešu vēlmes un priekšlikumus ministrijai, lai kopīgi veidotu projektus - tā ir laba prakse, ko varētu pārņemt visā ES.

INTERVIJA

Runājot par jauniešu labjutību, mēs par to parasti domājam tikai finansiālā ziņā, aizmirstot garīgās labjutības un veselības aspektu. Daudzi jaunieši šodien varētu justies kā slazdā.

Jums ir bumeranga paaudze, kas dzīvo kopā ar vecākiem, izbrauc tikai uz īsu laiku, strādā ļoti nestabilā vidē, kur līgums negarantē drošību, un tas nozīmē, ka jaunieši nevar kļūt pilnīgi neatkarīgi un dažkārt viņiem ir jāatgriežas dzīvot pie vecākiem. Valsts un sociālie dienesti vēl pilnībā neņem vērā jauniešu īpašās vajadzības. Daudzi jaunieši nevērsas pie sociālajiem dienestiem tāpēc, ka uztver tos kā apkaunojumu. Jaunieši vai nu tiem pietiekami neuzticas, vai vienkārši nezina, ka šādi dienesti pastāv. Ir svarīgi uzlabot iesācēju darba apstākļus un nodrošināt labāku atbalstu garīgās veselības saglabāšanai, lai jaunieši varētu justies apmierināti un kļūt par produktīviem sabiedrības locekļiem.

Šī jautājuma risināšanu sarežģī arī paaudzū savstarpējo attiecību problēma.

Vairāki Eiropas Jaunatnes dienu dalībnieki minēja, ka, viņuprāt, vecāki cilvēki jauniešus neuztver pietiekami nopietni. Viņi bieži dzird līdzīgas frāzes: "Tas ir tikai tāpēc, ka esat jauns, jūs no tā izaugsiet. Kad es biju jauns, apstākļi bija daudz sliktāki, un es izdzīvoju". Manuprāt, laiki mainās un kļūst daudz neparedzamāki. Kad mūsu vecāki auga, viņi pabeidza skolu, sāka strādāt pastāvīgās un stabilās darbavietās, viņi varēja atļauties iegādāties mājokli un tā tālāk. Šodien šī vienkāršā jauniešu dzīves kārtība vairs nav iespējama. Tagad tā nepārtraukti mainās. Jā, protams, tas rada jauniešos bažas un nemieru, kā arī vajadzību pēc palīdzības, un es domāju, ka frāze "kļūsti pieaudzis" nav labākais padoms, ko var sniegt vecāki cilvēki.

Anna Ludwinek,

Eurofound sociālās politikas nodaļa, pētniecības vadītāja

20. RĪKI, KAS PALĪDZ IZSKAUST DIGITĀLO ATSTUMTĪBU UN VEICINA GARĪGO VESELĪBU

Larissa

Es domāju, ka ES var darīt kaut ko attiecībā uz piekļuvi digitālajiem rīkiem un resursiem, panākot, ka valstis iegulda pietiekami daudz naudas, lai vienlīdzīgu piekļuvi tehnoloģijām nodrošinātu visās klasēs, tas nozīmē - visās skolās, ne tikai lielo pilsētu lielākajās skolās, bet arī arodskolās un lauku skolās.

Mūsdienās svarīgs temats skolās ir digitālās atstumtības problēma. Mēs uzskatām par pašsaprotamu, ka ikviens var piekļūt digitālajām platformām, taču patiesībā ne visi var atļauties vienādu tehnoloģiju. Mēs (Eiropas skolēnu biedrību organizācijas birojs OBESU) esam pieprasījuši atrisināt šo problēmu, nodrošinot skolās klēpj datorus un planšetdatorus, lai visiem būtu vienādas iespējas izmantot šo tehnoloģiju.

Vispārīgi runājot par sociālo atstumtību, būtiska nozīme ir informētības veicināšanai, atbalstot pilsoniskās sabiedrības organizācijas, lai sūtītu tās uz skolām vadīt darbseminārus. Finansējumu šīm iniciatīvām varētu nodrošināt ES, kas jau to dara. Bet, manuprāt, tas drīzāk jāuzņemas vietējām iestādēm, lai, risinot šos sarežģītus jautājumus, skolas varētu ciešāk sadarboties ar pilsonisko sabiedrību.

JAUNATNES FORUMA KOMENTĀRS

JAUNAIS UN VECAIS

Digitālā revolūcija izvirza daudzus jautājumus, radot daudzas problēmas un iespējas. Kā Eiropa var attīstīties, izmantojot labāko un neapdraudot mūsu dzīves līmeni? Lai šis ceļojums izdotos, Eiropai, īstenojot pāreju uz digitalizētu pasauli, šo pārmaiņu centrā ir jāliek cilvēki, viņu tiesības un viņu kopienas. Eiropas Jaunatnes forums cenšas panākt digitālo revolūciju, kas dod labumu visām paaudzēm.

Pēdējās desmitgadēs piedzīvotais tehnoloģiskais progress ir mainījis mūsu dzīvesveidu un dzīves kārtību. Interneta izplatība un sociālo mediju platformu skaita palielināšanās, automatizācija, robotikas un mākslīgā intelekta attīstība plašākā mērogā ir notikusi tik strauji, ka ir grūti vienlaikus novērtēt tās ietekmi. Iespējams, ka mūsdienu jauniešu paaudzi šīs pārmaiņas ir ietekmējušas visvairāk. Viņi ir auguši revolucionāru pārmaiņu un straujas tehnoloģiju attīstības laikmetā. Tāpēc viņi vienlaikus ir pirmie, kas izmēģina šīs jaunās tehnoloģijas un redz, kā tās uzlabo viņu dzīvi, un tie, kas visvairāk cieš no zināšanu un izpratnes trūkuma par tehnoloģiju negatīvo ilgtermiņa ietekmi uz mūsu dzīvi, demokrātiju, vidi, darbavietām un darba tiesībām, kā arī veselību. Viņi šīs tehnoloģiskās pārmaiņas piedzīvo arī vienlaikus ar labi zināmām sociāli politiskām un ekonomiskām problēmām, piemēram, augstu bezdarba līmeni, lielāku nabadzības un sociālās atstumtības risku, pieaugošu nevienlīdzības līmeni un citām problēmām, kas saistītas ar savu tiesību izmantošanu.

Ir daudz piemēru tam, kā digitālā revolūcija ir ietekmējusi mūsu dzīvi. Tā ir radījusi jaunas cilvēku saziņas iespējas un ir pilnīgi mainījusi informācijas saņemšanas veidu un mūsu mijiedarbību ar plašsaziņas līdzekļiem. Tā ir radījusi jaunus kopienu veidošanas modeļus un jaunus politiskās aktivitātes veidus. Tā ir veicinājusi plašsaziņas līdzekļu un ziņu avotu izplatīšanos, jaunu, visiem pieejamāku ziņošanas veidu attīstību un pilsoniskās žurnālistikas izveidi. Visu minēto parādību negatīvās sekas ir ievērojams dezinformācijas pieaugums tiešsaistē, tostarp viltus ziņu un naidīgu izteikumu straujāka izplatīšanās. Tāpēc mēs varētu apgalvot, ka tādējādi no ārpuses ir iespējams vieglāk manipulēt un radīt haosu vēlēšanās un citos demokrātiskajos procesos. Digitālā revolūcija ir ietekmējusi arī ekonomiku, nodarbinātību un darba tirgu. Investīcijas jaunajās tehnoloģijās un inovācijā ir galvenais ekonomikas izaugsmes un produktivitātes virzītājspēks globālajā sacensībā par konkurētspēju un spēju apsteigt notikumus. Ir notikusi strauja tehnoloģiju gigantu izaugsme - Google, Facebook, Microsoft, Amazon ir tikai daži no tiem, ir strauji palielinājies tehnoloģiju jaunuzņēmumu skaits, tādējādi radot milzīgu skaitu jaunu darbavietu augsto tehnoloģiju un tehnoloģiju ražošanas nozarēs. Diemžēl, šī attīstība ir izraisījusi arī negatīvas sekas - vienlaikus paātrināti ir izplatījušies tā sauktā "gadījuma darba ekonomika", aizvien lielāks skaits jauniešu tiek nodarbināti, izmantojot tādus lietojumprogrammām piesaistītus pakalpojumus kā Deliveroo un Uber, tādējādi drošu un ilgtermiņa nodarbinātību aizstājot ar nedrošām darbavietām, kurās nav pamattiesību, sociālās aizsardzības vai brīvdienu. Turklāt aizvien plašāk visos sabiedrības sektoros izmanto lielos datus un saistītās

mākslīgā intelekta sistēmas (MI). Tās spēj vadīt, dažkārt pat aizstāt cilvēkus, pieņemot lēmumus un nosakot problēmu risinājumus. Izmantojot mašīnmācīšanos, MI un algoritmus, lielle dati var daudzējādā ziņā uzlabot mūsu dzīvi. Tie var nodrošināt, ka resursi tiek piešķirti daudz mērķtiecīgāk, izmaksu un laika ziņā ekonomiskāk un/vai apzināt problēmas un risinājumus daudz ātrāk, nekā cilvēkam būtu iespējams. Piemēram, veselības aprūpes nozarē personalizēta diagnostika un zāles, kuras noteiktas, izmantojot MI sistēmas, var nodrošināt labāku un piemērotāku aprūpi. To ietekme uz mūsu sabiedrību un dzīvi ievērojami palielināsies tikai tad, kad tiks izveidots un ieviests lietu internets, kā arī tad, kad datu apmaiņa un tehnoloģijas ikdienā tiks integrētas transportlīdzekļos, sadzīves ierīcēs un citās fiziskās ierīcēs, kurās ir uzstādītas datu ģenerēšanas tehnoloģijas.

Daži saka, ka tuvojas ceturrtā industriālā evolūcija, jo šīs norises notiek vēl nebijušā ātrumā un sagrauj gandrīz ikvienu nozari un sabiedrības sektoru, tādējādi pārveidojot visas ražošanas, apsaimniekošanas un pārvaldības sistēmas. Citi brīdina par rietumu demokrātijas un mums zināmo labklājības sistēmu iespējamo sabrukumu. Nesenie pasaules politiskie notikumi mums ir parādījuši, ka rodas jaunas sociālās problēmas, tostarp saistībā ar privātumu, jo personas datu izmantošana kļūst par uzņēmējdarbības modeli, kā arī līdzekli politiskā haosa radīšanai. Kā liecina nesenais skandāls saistībā ar Facebook un Cambridge Analytica datiem, līdztekus šiem notikumiem ir jārīko plaša diskusija par principiem un ētiku, un par to, kā pārliecināties, ka šīs tehnoloģijas neradīs lielāku risku mūsu nākotnei, kurš pārsniegs labi domāto ieguvumu. Daži apgalvo, ka tiesību akti var ierobežot inovāciju, taču tie ir vajadzīgi, lai tehnoloģijas būtu pieņemamas un izdevīgas iespējami lielākam skaitam cilvēku. ES ir būtiski izveidot tādus tiesisko regulējumu,

kas veicina inovāciju, saglabā konkurētspēju attiecībā pret Ķīnu un Amerikas Savienotajām Valstīm, tomēr vienlaikus ir jānodrošina, ka šo inovāciju attīstību virza un veido Eiropas pamatvērtības. ES jau ir uzņēmusies vadošo lomu attiecībā uz datu regulējumu, pieņemot Vispārējo datu aizsardzības regulu (VDAR) - tiesisko regulējumu, kur noteiktas pamatnostādnes personu personiskās informācijas vākšanai un apstrādei. Tomēr ir jādara daudz vairāk, lai nodrošinātu, ka īpaši jaunieši saņem atbalstu un tiek labāk sagatavoti gaidāmajām pārmaiņām. Jaunieši, kas piedalījās YO! Fest un 2018. gada Eiropas Jaunatnes dienās Strasbūrā, ierosināja vairākas idejas, ko Eiropas politikas veidotāji varētu apsvērt, tostarp: "ES būtu jāizstrādā, jāievieš un pastāvīgi jāatjaunina robotu un mākslīgā intelekta ražojumu testēšanas, sertificēšanas, projektēšanas un standartizācijas noteikumi. To var oficiāli noformēt, izmantojot ekspertu komitejas, kas nodarbojas ar ētisku, tehnoloģisku, juridisku un finanšu jautājumu risināšanu, kā arī izmantojot sadarbīgas pārvaldības instrumentus". Cits priekšlikums bija par atbalstu un finansējumu mūžizglītības ekosistēmai, kur ekspertu grupa uzraudzītu un plānotu, kādas prasmes nākotnē būs vajadzīgas valstij, nozarei un sektoram.

Eiropas Jaunatnes forumā mēs atbalstām ES noteikumus, kuru pamatā pirmkārt un galvenokārt jābūt uz tiesībām balstītai pieejai. Tas nozīmē, ka jebkādiem politikas risinājumiem jābūt normatīvi pamatotiem ar starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem, vispirms ņemot vērā to, cik lielā mērā tehnoloģiskā inovācija ietekmēs jauniešu iespējas izmantot tiesības uz pienācīgas kvalitātes nodarbinātību, veselības aprūpi, diskriminācijas aizliegumu vai līdzdalību lēmumu pieņemšanā. Liela daļa no iepriekš aplūkotojumiem izriet no pārāk lielas bagātības un resursu koncentrācijas virknes tehnoloģiju gigantu/konglomerātu rokās. ES būtu jāuzņemas vadošā

loma apspriežoties un meklējot regulatīvus risinājumus šai jaunajai realitātei - tādus, kas mazina tās radītās ietekmes nelīdzsvarotību. Visbeidzot, ir jāpārskata mūsu izglītības sistēma, jo šai jaunajai realitātei vajadzīga kritiskāka domāšana un digitālā prasība, lai jo īpaši jaunieši spētu ietekmēt un veidot digitālo politiku. Marks Zakerbergs nesēn esot teicis, ka "mūsu sabiedrības aizsardzība ir svarīgāka nekā mūsu peļņas palielināšana". Šis interesantā frāze varētu būt laba mantra, ko ES varētu pieņemt ceļā uz digitālās revolūcijas regulēšanu.

2. BAGĀTIE UN NABADZĪGIE

Prasība pēc taisnīguma

Pirms mēs varam sākt izskaust nevienlīdzību, mums ir jāpiekrit, ka tā pastāv. Temats “Bagātie un nabadzīgie” tika izstrādāts, lai rastu kopīgus risinājumus nevienlīdzībai, kas strauji izplatās Eiropā, taču nevienlīdzība ir sarežģīta un daudzveidīga parādība, kuru ir grūti identificēt, nemaz nerunājot, ka par to varētu vienoties. Nevienlīdzība pastāv gan mikro, gan makro līmenī, tādēļ risinājumi ir jāatrod abos virzienos. Mums, cilvēkiem, ir grūti atzīt, ka to, kas mums dzīvē pieder, esam saņēmuši kā priekšrocību, nevis sasnieguši paši, bet mums ir jācenšas padarīt pasauli taisnīgāku.

Eiropas Savienība, būdama spēcīga pārvalstiska alianse globalizētā laikmetā, ietekmē miljoniem iedzīvotāju, kas nav ES pilsoņi, dzīvi, tāpēc mūsu atbildība un risinājumi nevienlīdzības mazināšanas jomā sniedzas pāri ES robežām.

Lai gan nevienlīdzības cēlonis varētu būt bagātība, mūsu ikdienas dzīvē tā tiek radīta un atveidota tādā veidā, kas pārsniedz mūsu bankas bilanci. Atšķirīgais ienākumu līmenis Eiropā ir aktuāls temats; nevienlīdzība ir daudz sarežģītāka sistēma, kuras pamatā ir seksualitāte, dzimums, izglītība, pilsētu un lauku atšķirības, pilsonība, globalizācija, fiziskās spējas, ādas krāsa, tehnoloģijas un, protams, vara.

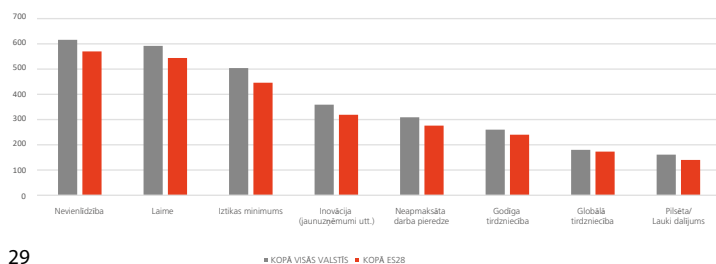
Eiropa atšķiras ar savu sociālo politiku, tomēr arvien redzamākie nevienlīdzības rezultāti ir rosinājuši diskusijas par jauniem līdzekļiem, ko izmantot, lai pārdalītu sabiedrības bagātāko locekļu ienākumus.

Šie jautājumi bieži tiek izvirzīti saistībā ar gaidāmo darba tirgus pārstrukturēšanu un galveno mākslīgā intelekta tehnoloģiju izmantošanas pieaugumu. Lai gan bija daudz ierosinājumu, temata “Bagātie un nabadzīgie” atslēgvārdi neapšaubāmi bija “vispārējais pamatienākums” - dzīves iztikas minimums, ko maksā visiem iedzīvotājiem neatkarīgi no viņu nodarbinātības statusa. Šī ir sociālā politika, kas izraisījusi daudzas diskusijas, bet jaunieši pārliecinoši uzskata, ka tā varētu atrisināt daudzas politikas jautājumus, un ir gatavi uzņemties ar to saistītos riskus.

Nevienlīdzība ir grūti pamanāma, un mums tas ir jāatzīst, ja gribam noteikt tās cēloņus un rast risinājumus. Ja mēs esam apņēmīgi nolēmuši izbeigt nevienlīdzību, visiem centieniem jābūt vērstiem uz cilvēkiem, kuri cieš no tās sekām. Lai gan Eiropas Jaunatnes dienas nodrošināja šādu platformu, dalībnieku visbiežāk izvirzītais jautājums bija par ievērojamajām izmaksām, kas saistītas ar piedalīšanos pasākumā, kā arī augsto minimālo izglītības līmeni, kas vajadzīgs, lai piedalītos sarunās. Tas ir potenciāls šķērslis tiem cilvēkiem, kuru vērtīgās atziņas par nevienlīdzību būtu jāuzklausā.

Nevienlīdzība vairo kauna sajūtu, iestādot dažiem sabiedrības locekļiem, ka viņi nav cienīgi saņemt tikpat, cik pārējie. Ja mēs kā demokrātiska savienība esam apņēmies likvidēt nevienlīdzību, kas apkauno mūsu pilsoņus, un ja, atskatoties uz šo brīdi, mēs gribam justies lepnī par padarīto, mums jābūt gataviem sadarboties un pieņemt šos grūtos lēmumus. Īsta vienlīdzība ir iekļaujoša.

BAGĀTIE UN NABADZĪGIE - EIROPAS JAUNIEŠU SVARĪGĀKĀS PROBLĒMAS

Instagram: @stephanequillot

NEVIENLĪDZĪBA: DALĪŠANĀS UZLABO VISAS SABIEDRĪBAS DZĪVI

Mūsu izveidotajā kapitālistiskajā sistēmā nauda ir sinonīms varai; ja nauda un vara ir pārmērīgi koncentrēta noteiktās grupās, izveidojas sistēma, kas nekalpo vairākuma interesēm. Lai arī ES dalībvalstis veido valsts sociālās drošības sistēmas ar mērķi pēc iespējas samazināt šīs nelīdzsvarotības ietekmi, agrākās varas struktūras ir radījušas sistēmisku nevienlīdzību, kas joprojām turpina pastāvēt.

Tas nozīmē, ka cilvēku liktenis nav atkarīgs no viņu nopelniem, - viņi piedzīst sistēmā, kuru paši nevar kontrolēt un kurā jau sākotnēji ir zināmi uzvarētāji un zaudētāji, un kurā uzvarētāji iegūst varu uz zaudētāju rēķina. Par to liecina pieaugošā nevienlīdzība starp "veiksmīgajiem" un "neveiksmīgajiem", kura parāda, ka ar pašreizējo sociālās drošības sistēmu nepietiek, lai novērstu šo plaisu.

Vienlīdzībai nevajadzētu būt atkarīgai no tā, kurš strādā smagāk vai kuram pienākas vairāk. Vienlīdzība nozīmē, ka visiem ir vienādas iespējas gūt panākumus. Visi ir pelnījuši vienādu sākumpunktu dzīvē, taču, kamēr mēs neatradīsim veidus, kā taisnīgāk sadalīt resursus, plaīsa starp bagātajiem un nabadzīgajiem turpinās augt.

21. NEVIENLĪDZĪBAS NOVĒRŠANA, IEVIEŠOT VISPĀRĒJO PAMATIENĀKUMU

Joe

Vispārējais pamatienākums (VPI) ir beznosacījumu ienākums, kas nav saistīts ar nodarbinātību. Valsts to izmaksā visiem iedzīvotājiem neatkarīgi no viņu ienākumiem, un šā gada Eiropas Jaunatnes dienās to atzina par populāru risinājumu, kā novērst ar nevienlīdzību saistītās sociālās problēmas. Arvien vairāk jauniešu VPI uzskata par risinājumu, jo viņu dzīves apstākļi kļūst nedroši tāpēc, ka pieaug dzīves dārdzība, samazinās algas un palielinās šķēršļi nodarbinātībai.

VPI atbalstītāji, piemēram, organizācijas "Unconditional Basic Income Europe" pārstāve Aurelie Hampel, uzskata, ka VPI gandrīz pilnībā novērstu nabadzību, jo paši iedzīvotāji vislabāk apzinās savas vajadzības un VPI viņiem sniegtu neatkarību šo vajadzību apmierināšanā. Tā kā automatizācija apdraud daudz darbavietu, VPI nodrošinātu jaunu sociālās aizsardzības pilāru, kas ļauj iedzīvotājiem pārdzīvot pārmaiņas darba tirgū. Aurelie Hampel norāda, ka ir jāpārtrauc domāt par VPI kā par "bezmaksas naudu".

Ekonomists Harro Boven noraida kritiku, ka VPI nav apmaksājams, un uzskata, ka, novēršot birokrātiskās izmaksas, lielāko daļu VPI varētu iegūt, pārdaļot pašreizējos sociālos pabalstus, un trūkstošo summu varētu finansēt, piemērojot nelielu īpašuma nodokli.

VPI daļēji samazinātu terciārās izglītības izveidoto finanšu slogu, kas pašlaik rada šķēršļus ģimenēm ar zemiem ienākumiem un kavē jauniešus īstenot savus sapņus. Sakiet, ka mums ir finansiālā drošība. Sakiet, ka mēs varam uzdrošināties sapņot.

22. MŪŽIZGLĪTĪBAS VEICINĀŠANA

Matthaeus

Es vēlētos, lai peļņas pieaugums, ko daudznacionālas korporācijas guvušas, palielinot efektivitāti, tiktu pārdalīts to darbiniekiem, īstenojot mūžizglītības programmas.

Pēdējo gadu laikā mākslīgā intelekta dēļ automatizācija ir attīstījies vēl nepieredzētā ātrumā, un eksperti paredz, ka mūsu darba tirgus tiks būtiski pārstrukturēts, - cilvēki vairs nebūs neaizstājami darbinieki. Šīs efektivitātes pieaugums ļaus darba devējiem ietaupīt daudz naudas, bet, iespējams, padarīs daudzus cilvēkus par bezdarbniekiem un radīs jaunas darbavietas, kurām mūsdienu darbaspēkam trūkst nepieciešamo prasmju.

Mūžizglītība sniegtu ieguvumus uzņēmumam un nodrošinātu nepieciešamo prasmju kopumu darba ņēmējiem, lai uzlabotu viņu spējas pielāgoties mainīgajai situācijai darba tirgū. Šī prasība būtu jānosaka kā juridisks pienākums, tomēr, tā kā maziem uzņēmumiem tās izpildīšana varētu izrādīties nesamērīgi dārga, tā būtu obligāti jāpiemēro tikai lielām daudznacionālām korporācijām. Tādējādi tiktu izveidota uzņēmējdarbības kultūra, kurā mūžizglītības programmas ir būtisks elements darba ņēmēju piesaistīšanai.

23. PAMATIENĀKUMS, KAS NAV VISPĀRĒJS

Anoosh

Mums ir jāpārveido pašreizējā sociālās drošības sistēma, kuras pamatstruktūras ir saglabājušās no 20. gadsimta.

Pamatienākuma ieviešana varētu samazināt sistēmisku sabiedrības nevienlīdzību, taču ir nesaprātīgi bagātam bankas vadītājam maksāt to pašu, ko saņem nepietiekami atalgota medmāsa.

Ieviešot pamatienākumu ar nosacījumu, ka to piešķir nolūkā papildināt mazākas algas, atbildība par taisnīgu algu tiktu pārnesta no privātiem uzņēmumiem uz valsti un daļai iedzīvotāju nebūtu jāsamierinās ar mazām algām, ja uzņēmumi nevar atļauties tiem maksāt vairāk. Tādējādi arī tiktu nodrošināts, ka ierobežotie valsts resursi tiek izlietoti saskaņā ar labklājības valsts mērķiem.

25. TRANSPERSONU PIEKĻUVE VESELĪBAS APRŪPEI

Frederieke

Es vēlētos, lai transpersonas Eiropas Savienībā saņemtu labvēlīgu attieksmi. Tam būtu jāattiecas arī uz veselības aprūpi, kas ir īpaši svarīga viņu unikālo vajadzību nodrošināšanai. Veselības aprūpes sistēmā būtu jāleģitimizē gan attieksme pret transpersonām, gan viņu identitāte, organizējot specializētas medicīniskā personāla apmācības un depatoloģizējot transpersonu identitāti. Pašlaik ES dalībvalstis ir atšķirīga attieksme pret transpersonām un viņu tiesībām, un šī problēma būtu jārisina ES līmenī.

Organizācija "Transgender Europe" ir secinājusi - tā kā sabiedrībā pastāv aizspriedumi pret transpersonām un tās tiek marginalizētas, transpersonām ir sliktāks garīgās un fiziskās veselības stāvoklis, tostarp palielināts risks inficēties ar HIV un izdarīt pašnāvību. Šie nevienlīdzības aspekti kopā rada situāciju, kurā transpersonām ir grūtības piekļūt atbilstoši veselības aprūpei, jo mediķu aprindās notiek transpersonu stigmatizācija, kas izpaužas mediķu rīcībā, piemēram, viņi runā par transpersonām, izmantojot tām dzimšanas brīdi piešķirto vārdu un dzimumu, un tādējādi tiek grauta uzticība starp medicīnisko personālu un pacientu.

Finansiālo šķēršļu un stigmatizācijas dēļ transpersonas Eiropā saskaras arī ar grūtībām saņemt nepieciešamo hormonu terapiju un veikt dzimuma maiņas operāciju, neraugoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas lēmumu, ka šīs procedūras ir nepieciešamā ārstēšana, tāpēc dalībvalstīm apdrošināšanas plānos tā ir atbilstoši jāklasificē. Saskaņā ar organizācijas "Transgender Europe" 2008. gadā veikto pētījumu trešdaļai respondentu tika atteikta ārstēšana, jo ārsts personīgi iebilda pret dzimuma maiņu, savukārt trešdaļa personu, kam ES tika veikta šī operācija, izmaksās sedza paši.^{18 19}

24. VIENĀDAS NODOKĻU UN DARBA TIESĪBAS ES

Anoosh un Quentin

Mēs ierosinām standartizēt ES tiesību aktus nodokļu un darba tiesību jomā, lai veicinātu visu iedzīvotāju un visu dalībvalstu vienlīdzību.

Lai arī ES cenšas sasniegt kopīgus mērķus, tās teritorijā joprojām pastāv liela nevienlīdzība. Tas nozīmē, ka arvien pieaug ES iedzīvotāju dzīves līmeņa atšķirības - atkarībā no tā, kurā dalībvalstī viņi dzīvo.

Mēs uzskatām, ka visi cilvēki ir pelnījuši vienādas iespējas dzīvēt, tomēr valstu atšķirīgie tiesību akti nodokļu un darba tiesību jomā to kavē. Vienoti ES tiesību akti ļautu ieviest standarta minimālo algu, tādējādi ar neprivātiem līdzekļiem palielinot iedzīvotāju pirktpējas.

Ja tiktu izveidota vienota ES nodokļu un nodarbinātības politika, ar laiku, valstu ekonomiskajam stāvoklim izlīdzinoties, visā Eiropā varētu ieviest standarta minimālo algu. Tas palīdzētu novērst ģeogrāfiskās atšķirības, proti, ES dalībvalstu ekonomiskās spējas atšķirības.

¹⁸ Eiropas Parlaments, "Transgender Persons' Rights in the EU Member States" (Transpersonu tiesības ES dalībvalstīs), <http://www.lgbt-ep.eu/wp-content/uploads/2010/07/NOTE-20100601-PE425.621-Transgender-Persons-Rights-in-the-EU-Member-States.pdf> (skatīts 2018. gada jūnijā).

¹⁹ "Transgender Europe", www.tgeu.org (skatīts 2018. gada jūnijā)

26. "ROZĀ NODOKĻA" ATCEĻŠANA

Emily

Es vēlētos, lai tiktu atcelta palielinātā cena, ko piemēro sievietēm paredzētām precēm, un tādējādi tiktu nodrošināts, ka sievietēm viņu dzimuma dēļ nav jāsaskaras ar lielāku dzīves dārdzību. Šī nelīdzsvarotība attiecas arī uz nodokļu sistēmu - higiēnas pamatprecēm, kas ir nepieciešamas sievietes veselības nodrošināšanai, tiek piemērots luksuspreču nodoklis, savukārt vīriešiem paredzētie skuvekļu asmeņi tiek uzskatīti par nepieciešamu pamatprecī.

"Rozā nodoklis" ir fenomens, ka preces un pakalpojumi, kas ir paredzēti sievietēm, automātiski ir dārgāki nekā līdzīgas preces un pakalpojumi, kas ir paredzēti vīriešiem, tādējādi palielinot sieviešu dzīves dārdzību. Šis nodokļu sistēmas fenomens, ka sieviešu higiēnas preces tiek klasificētas kā nebūtiskas luksuspreces, tiek dēvēts par "tamponu nodokli", un rezultātā šīm precēm tiek uzlikts augstāks nodoklis, kas ir pretrunā lielajai nepieciešamībai pēc tām.

Kopš 2017. gada marta ES dalībvalstis var izlemt, kuras preces tās vēlas pievienot to preču sarakstam, kurām tiek piemērota samazināta PVN likme. Tomēr higiēnas precēm nevar piemērot nodokļa likmi, kas ir zemāka par 5%.²⁰ Bezpajumtniecēm, sievietēm, kas dzīvo mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem, un jaunām sievietēm, kuras pašas iegādājas higiēnas preces, "tamponu nodoklis" ir nevajadzīgs šķērslis viņu centieniem apmierināt savas veselības aprūpes pamatvajadzības.

27. CILVĒKTIESĪBU VEICINĀŠANA TEKSTILIZSTRĀDĀJUMU TIRDZNICĪBĀ

Davina

Tekstilizstrādājumu piegādes ķēdes ir jāpadara godīgākas, pieņemot saistošus tiesību aktus cilvēktiesību jomā. Tekstilrūpniecības uzņēmumiem, kas ražo un/vai pārdod tekstilizstrādājumus ES, jāpierāda, ka tie ievēro cilvēktiesības un nodrošina atbilstību starptautiskajiem darba standartiem.

Ar laiku Eiropas Savienībā ir jāinstitucionalizē godīga tirdzniecība un jāizveido kopīga shēma, kā arī ir jāveicina tas, lai notiktu atvērta diskusija par godīgu tirdzniecību un tiktu uzrunāta plašāka auditorija.

To varētu panākt, ja EP deputāti īstenotu atbalsta kampaņas un apņemtos katrā tirdzniecības nolīgumā iekļaut nodaļu par godīgas tirdzniecības politiku.

INTERVIJA

Cik svarīga cilvēktiesību jomā ir integritāte?

Kļūst arvien vieglāk apšaubīt Eiropas integritāti un apņēmos ievērot cilvēku pamattiesības, ja mēs stāvam malā un ļaujam neaizsargātām ģimenēm un personām mirt mūsu krastos. Kā mēs varam teikt jauniešiem, ka ir jālepojas ar Eiropu, ja neievērojam cilvēku pamattiesības? Pārāk bieži rodas iespaids, ka attiecībā uz migrāciju tiek izmantotas pārspīlētas labdarīgas banalitātes un ka solidaritāte ir abstrakta. Eiropai ir jāpievēršas pašanalīzei, un ES ir jāpārskata sava tirdzniecības prakse, lai nodrošinātu, ka tās noslēgtajos tirdzniecības darījumos cilvēktiesībām ir būtiska nozīme.

Kāpēc cilvēki nepiedalās vēlēšanās?

Manuprāt, jaunieši nepiedalās vēlēšanās tāpēc, ka viņi neizjūt saikni ar Eiropas Parlamentu un nejutas tajā pārstāvēti, - īpaši tie Eiropas iedzīvotāji, kuriem nav balta ādas krāsa un kuri joprojām tiek uzskatīti par otrās vai trešās paaudzes migrantiem. Kā mēs varam prasīt jauniešiem piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanās, ja viņi tajā nav pārstāvēti? Eiropai ir vairāk jāpievēršas jauniešiem un viņu vajadzībām un jācenšas nodrošināt viņu pārstāvību Eiropas Parlamentā, kā tas pienākas.

Amal Hussein,
somālietis, kas studē Spānijā

²⁰ Eiropas Komisija, "VAT rates" (PVN likmes), https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/vat/eu-vat-rules-topic/vat-rates_en (skatīts 2018. gada jūlijā).

REVOLŪCIJA

Eiropā pieaug nemiers un spriedze. Mēs sākam atzīt, ka pašreizējās sociālekonomiskās struktūras nav izstrādātas cilvēku interesēs. Pašreizējās ekonomiskās situācijās pretruna ir tāda, ka tajās panākumi ir atkarīgi no pastāvīgas un neizsīkstošas izaugsmes. Šīs izaugsmes uzturēšana ir notikusi uz lielas iedzīvotāju daļas rēķina; solītie ieguvumi ikvienam sabiedrības loceklim tā arī nerealizējās - tā vietā bagātie ir kļuvuši bagātāki, bet nabadzīgie vēl nabadzīgāki.

Tas ir nenoliedzams fakts - ja situācija nemainīsies, kļūs tikai sliktāk, tādēļ pārmaiņas ir mūsu vienīgā cerība. Kā indivīdi, kas darbojas sistēmā, mēs esam spiesti pakļauties tās stingrajām un nepielūdzamajām prasībām. Kā indivīdi, kas darbojas vieni, mēs esam bezspēcīgi, un sistēmas uzturēšanas izmaksas gulstas uz mums. Šīm izmaksām daudzkārojoties, mūsu individuālās ciešanas tiek pārveidotas par kopīgām izmaksām.

Ja vēlamies situāciju uzlabot, šīs kopīgās izmaksas ir jāpārveido par kopīgo revolūciju un jālikvidē despotiskās struktūras, kas grauj iedzīvotāju labumu. Eiropas Parlamenta deputātu privilēģētais stāvoklis viņiem ļauj vadīt šīs pārmaiņas, un mēs, Eiropas jaunieši, viņus mudinām pieņemt drosmīgus lēmumus visneaizsargātāko personu interesēs.

Tāpat kā visas lielās pārmaiņas, arī šīs tiks apstrīdētas, izrādot pretestību, un jo īpaši to darīs cilvēki, kas gūst labumu no pašreizējā status quo. Mums ir vajadzīgi ar redzējumu un godprātību apveltīti politiķi, kas pieņemtu šos grūtos lēmumus kopējā labuma vārdā un pretotos neizbēgamajam spiedienam, ar ko viņi sastapsies varas aprindās.

Mēs esam jauni un ideālistiski, un mēs ticam, ka pārmaiņas ir iespējamas. Lūdzu, nepieviliet mūs.

28. PIEEJAMU KURSU NODROŠINĀŠANA VISĀ EIROPĀ

Darbseminārā uzklusīta ideja

ES sadarbībā ar universitātēm būtu jāveicina viegli pieejamu bezmaksas izglītības moduļu ieviešana platformā YouTube un citos sociālajos plašsaziņas līdzekļos. Tie varētu būt, piemēram, programmēšanas kursi, kā arī valodu kursi.

Daudziem jauniešiem visā ES ir iespēja studēt dažādās universitātēs, piedaloties programmā "Erasmus", tomēr, kad jaunieši sāk strādāt, viņi zaudē iespēju uzlabot dažādās prasmes, kuras viņi attīstīja universitātē. Piedāvājot šādus kursus, ES varētu panākt jūtamus uzlabojumus un palīdzēt cilvēkiem visā ES paplašināt savu prasmju kopumu. Šie kursi arī varētu sniegt papildu ieguvumu - nodrošināt izglītības iespējas cilvēkiem, kuri nav mācījušies universitātē, bet vēlas apgūt jaunas prasmes.

To varētu panākt, izveidojot partnerības ar dažādām universitātēm visā ES, iespējams, izmantojot pastāvošo "Erasmus" tīklu.

29. ATBALSTS IEKĻAUJOŠĀKĀM EIROPAS JAUNATNES DIENĀM

Roger

Es uzskatu, ka Eiropas Jaunatnes dienu rīkotājiem iepriekš būtu jānodrošina finansējuma pieejamība jauniešu grupām, kas pārstāv dažādus jauniešus, kuriem Eiropas Jaunatnes dienu apmeklēšanas finansiālās izmaksas būtu pārmērīgi augstas. Daudzi šā gada dalībnieki bija augsti izglītoti un finansiāli nodrošināti, kas nepareizi atspoguļo Eiropas jaunatni. Es vēlētos, lai visu turpmāko Eiropas Jaunatnes dienu politikas lēmumu pamatā būtu plašāka sociālā iekļautība, kas nodrošinātu, ka šo pasākumu apmeklē personas ar dažādu pieredzi.

Eiropas Jaunatnes dienas sniedz Eiropas jauniešiem nenovērtējamu iespēju tikt sadzirdētiem. Tomēr ir svarīgi, lai dalībnieki pārstāvētu visus Eiropas jauniešus, nevis tikai nelielu privilģēto daļu. Ceļa, naktsmitnes un pārtikas izmaksas kopā veido lielu summu, un tiem, kas ceļo no tālākām vietām, izmaksas var būt vēl lielākas. Lai arī Eiropas Jaunatnes dienas nodrošina finansējumu dažām jauniešu grupām, šie līdzekļi tiek izmaksāti ar atpakaļejošu datumu, tādēļ, lai dalībnieki varētu segt minētās izmaksas, naudai ir jābūt pieejamai jau pirms pasākuma.

2018. gada Eiropas Jaunatnes dienās trūka to jauniešu unikālā skatupunkta, kuri saskaras ar finansiālām grūtībām, tāpēc viņu idejas paliks nesadzirdētas. To varētu mainīt, piešķirot finansējumu konkrētiem cilvēkiem, kā arī palielinot dažādu iestāžu interesi par šo pasākumu. Vēl varētu sadarboties ar partneriem, lai iegūtu sponsorus, un laikus popularizēt šo pasākumu reģionos, no kuriem bija maz dalībnieku.

31. NODOKĻU NEMAKSĀŠANAS NOVĒRŠANA

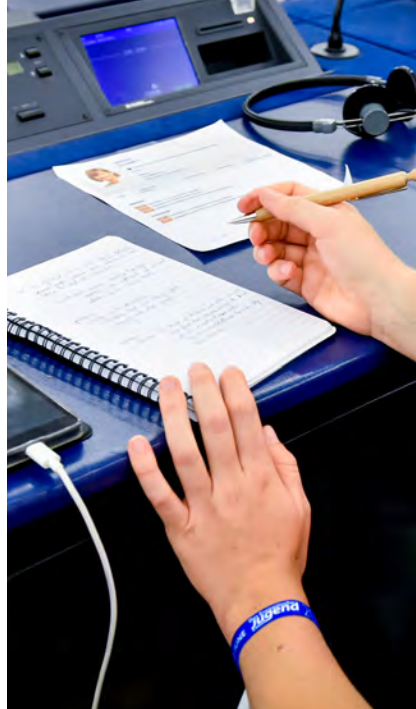
Jonathan

Es vēlētos, lai ES, ieviešot patieso labuma guvēju reģistru, kurā ir iekļauti visi īpašumā esošie Eiropas aktīvi, nepieļautu, ka bagātie izmanto savas bagātības radītās privilģģijas.

Visi statistikas dati nepārprotami liecina, ka nevienlīdzība palielinās, un bagātie, kļūstot bagātāki, ir arī iemācījušies labāk slēpt savu naudu. Tādēļ jādi sabiedriskajiem pakalpojumiem tiek atņemti svarīgi līdzekļi un tiek veicināta zemākā sabiedrības slāņa dzīves līmeņa pasliktināšanās, turklāt valdību nespēja apkarot visbagātāko iedzīvotāju nelikumīgo praksi grauj cilvēku uzticību demokrātiskajam procesam.

Panākot pārredzamību, būtu iespējams noteikt aktīvu patiesos īpašniekus, kas no tiem gūst labumu. Tādēļ jādi bagāti uzņēmumi un fiziskas personas nevarētu slēpties aiz čaulas sabiedrībām, kas saskaņā ar "Panamas dokumentiem" izrādījās izplatīta prakse.

Eiropas Parlaments varētu sadarboties ar citām Eiropas iestādēm, lai izveidotu šādu labuma guvēju sarakstu.

30. NODOKĻI, ROBOTIEM

Darbseminārā uzklusīta ideja

Es vēlētos, lai ES ieviestu robotu nodokli, kuru piemērotu robotiem tāpat kā cilvēkiem – darba ņēmējiem, kam jāmaksā nodokļi. Tādēļ jādi varētu palīdzēt kompensēt zaudējumus, ko rada samazināti ieņēmumi no ienākumu nodokļa, un nodrošināt valdībai papildu ieņēmumus, ko var novirzīt darba tirgus pārstrukturēšanai.

Tiek prognozēts, ka roboti iegūs vidēji apmaksātas darbavietas, kurās nepieciešami vidēji kvalificēti darbinieki, jo mākslīgais intelekts tiem ļauj strādāt efektīvāk, ātrāk un nekļūdigāk, nekā cilvēki jebkad spētu. Lai nepieļautu vidusslāņa sarukšanu, kas veicinātu vēl lielāku nevienlīdzību, jārikojas, lai nodrošinātu, ka robotu saražotā bagātība tiek sadalīta visiem sabiedrības locekļiem. Eiropas Parlaments agrāk ir noraidījis priekšlikumu par robotu nodokļa ieviešanu, tomēr es uzskatu, ka tas ir nepieciešams, lai valdības atrisinātu pārstrukturēta darba tirgus radītās atbilstības.²¹

Automatizācijas nodoklis ļautu pārdalīt bagātību, izmantojot sociālo nodrošinājumu, izglītības programmas un sabiedriskos pakalpojumus, un ļautu veikt ieguldījumus citās ekonomikas nozarēs. Īpaši svarīgi – pārdale nodokļu veidā nodrošina, ka vara un atbildība tiek pārnesta no privātiem uzņēmumiem uz demokrātiski ievēlētu valdību, kas tam ir piemērotāka.

²¹ Eiropas Parlaments, "Roboti un mākslīgais intelekts: EP deputāti prasa ES mēroga noteikumus par atbildību", <http://www.europarl.europa.eu/news/lv/press-room/20170210IPR61808/ep-deputati-prasa-es-meroga-noteikumus-par-atbildibu> (skatīts 2018. gada jūlijā).

32. VIENLĪDŽĪGA PĀRSTĀVĪBA EIROPAS PARLAMENTĀ

Fatima un Amal

Eiropas iedzīvotāju sastāvs ir daudzveidīgāks un plurālistiskāks nekā jebkad agrāk, taču šīs izmaiņas netiek atspoguļotas Eiropas Parlamentā, kura vidējais deputāts ir heteroseksuāls vīrietis ar balto ādas krāsu. Pašlaik tikai 37,4 % EP deputātu ir sievietes²², tikai 17 no 751 EP deputātu nav balta ādas krāsa²³ un mazāk nekā 4 % ir jaunāki par 35 gadiem²⁴. Mums, Eiropas jauniešiem, ir dažādas ādas krāsas, seksuālās orientācijas un dzimtes identitātes. Mēs esam gan veseli, gan ar invaliditāti un interseksionāli.

Mēs vēlamies, lai mūsu mainīgums un daudzveidība tiktu atspoguļota Eiropas Parlamenta deputātu sastāvā. Ir svarīgi, lai EP deputāti saprastu mūsu pieredzi, lai viņi varētu izprast unikālās problēmas, ar kurām saskaramies, un vēlētos strādāt mūsu labā. Nepieciešama pastiprināta rīcība, lai nodrošinātu sociālo iekļautību. Lai mēs justos pārstāvēti un piederīgi ES, ir svarīgi, ka mēs lēmumu pieņēmēju vidū redzam sev līdzīgos.

INTERVIJA

Eiropā ir nevienlīdzīgs laimes līmenis - ja cilvēki apzinās, ka viņi ir nelaimīgāki un nevienlīdzīgāki, viņi jūtas sliktāk, un nevienlīdzība palielinās vēl vairāk. Tādēļ ir svarīgi koncentrēties uz vienlīdzīga laimes līmeņa nodrošināšanu visiem, un galu galā ienākumi nav laimes galvenais virzītājspēks - patiesībā tā ir veselība! Eiropas politiķiem būtu jāapsver iespēja mērit politikas panākumus, izmantojot laimes rādītājus, nevis uz iekšzemes kopproduktu balstīto pieeju, kas pašlaik tiek izmantota. Piemēram, garīgās veselības problēmas ir būtiskāks priekšnoteikums nelaimīgumam nekā bezdarbs, tomēr politiķi nerimstoši koncentrējas uz nodarbinātības rādītājiem, ar tiem mērot panākumus.

Vēl viena politiķu kļūda ir zinātnisku secinājumu nepareiza interpretēšana, uzskatot, ka faktori, kas palielina cilvēku vidējo laimes līmeni, būs iedarbīgi visai sabiedrībai. Atņemot cilvēka personisko brīvību izdarīt lēmumus par savu dzīvi, piemēram, piespiežot viņu ievērot veselīgus paradumus, kuru mērķis ir palielināt viņa laimes līmeni, tiks panākts pretējs efekts. Piemēram, piespiežot cilvēkus iegūt izglītību (kas caurmērā uzskatāma par laimes priekšnoteikumu), ja viņi to nevēlas, patiesībā samazinās viņu laimes līmeni. Labāka pieeja ir skaidrot cilvēkiem, kāpēc būtu prātīgi pieņemt noteiktu lēmumu, un pēc tam ļaut viņiem pašiem izvēlēties.

Isabelle Arendt,

"Happiness Research Institute"

²² Eiropas Parlaments, "Women in the European Parliament" (Sievietes Eiropas Parlamentā), http://www.europarl.europa.eu/RegData/publications/2017/0001/P8_PUB%282017%290001_EN.pdf (skatīts 2018. gada jūlijā)

²³ Politico, "When Britain exits the EU, its diversity departs too" (Lielbritānijai izstājoties no ES, zūd arī tās daudzveidība), <https://www.politico.eu/article/brexit-diversity-exits-the-eu-brussels> (skatīts 2018. gada jūnijā)

²⁴ Statistikas dati par Eiropas Parlamenta administrāciju

33. PADARIET MŪS LAIMĪGĀKUS, PĀRSTĀJIET IZMANTOT IEKŠZEMES KOPPRODUKTU KĀ VIENĪGO PROGRESA RĀDĪTĀJU

Joshua

Es vēlētos, lai EP deputāti, izstrādājot sabiedrisko politiku un vērtējot savus panākumus, par prioritāti noteiktu iedzīvotāju laimi un sāktu izmantot zinātniskus laimes rādītājus. Tas nozīmē, ka situācija ir jāvērtē ne tikai pēc laimes līmeņa valstī, - ir jāidentificē arī tādi laimes avoti, kas nesaistās ar tradicionālajiem materiālajiem faktoriem, piemēram, ienākumiem.

Sabiedrības nevienlīdzība ietekmē laimes līmeni tāpat kā visas pārējās dzīves jomas. Laime nav abstrakts un nenopietns jēdziens. Tas ir zinātnisks jēdziens, un, mērot laimi, ESAO indeksā Better Life tiek izmantotas desmit dažādas kategorijas, tostarp veselība, pilsoniskā līdzdalība, vide un kopiena. Pašlaik atšķirības laimes izjūtā palielinās, un, cenšoties mainīt šo tendenci, Eiropas politiķiem ir jāuzsāk diskusija ar iedzīvotājiem, lai saprastu iemeslus.

Lai arī ienākumi ir svarīgi, viens no primārajiem laimes virzītājspēkiem ir veselība, tomēr šie abi faktori bieži ir līdzas pastāvoši, jo bagātākiem iedzīvotājiem ir labāka piekļuve veselības aprūpei. Ja Eiropas politiķi tiešām vēlas uzlabot laimes līmeni, tas ir jāizvirza visu politikas lēmumu centrā. Kā teica dalībnieks no Bulgārijas - laimi nevar garantēt ar vienu politikas programmu.

34. PADARIET LAUKUS PIEVILCĪGĀKUS JAUNĪEŠIEM

Jannes

Es vēlētos, lai ES ne tikai iedvestu dzīvību lauku apvidos ar mērķi saglabāt pašlaik sarūkošo gados jauno iedzīvotāju skaitu, bet arī parādītu dzīvi laukos kā alternatīvu iespēju pilsētās dzīvojošiem jauniešiem, kuriem ir grūtības segt augošo dzīves dārdzību.

Lauku apvidos dzīvo 28 % Eiropas iedzīvotāju, taču netiek darīts pietiekami, lai novērstu nevienlīdzību, ar ko viņi saskaras attiecībā uz politisko pārstāvību, mobilitāti un piekļuvi zināšanām.²⁵ Viņiem nav tādu iespēju un izdevību izzināt, eksperimentēt un veikt atklājumus kā pilsētu iedzīvotājiem. Tāpēc šie jaunieši ir spiesti pārcelties citur, aiz sevis atstājot novecojošu kopieni, kas kļūst arvien mazāka.

Lai lauku apvidi kļūtu jauniešiem pievilcīgāki, ir sevišķi svarīgi nodrošināt visas viņu pamatvajadzības. Jānodrošina atbilstoša infrastruktūra, kas viņiem ļauj pašrealizēties personīgajā dzīvē, politikā un izglītībā. Ir ārkārtīgi svarīgi arī attālos reģionos nodrošināt izglītības pakalpojumu pieejamību, piemēram, kursus, kuros nav nepieciešama fiziska klātbūtne - jo īpaši kursus par lauksaimniecisko uzņēmējdarbību. Es vēlētos, lai sabiedriskā politika tiktu izstrādāta, ļaujot katram reģionam izveidot savu lauku attīstības programmu, tādējādi dodot reģioniem brīvību iekļaut tieši savu gados jauno iedzīvotāju vajadzības.

²⁵ Eiropas Komisija, "Statistics on rural areas in the EU" (Statistika par ES lauku apvidiem), http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Statistics_on_rural_areas_in_the_EU (skatīts 2018. gada jūnijā).

PILNVĒRTĪGU IESPĒJU NODROŠINĀŠANA

In the past century we have made great strides to reduce inequality, but it is important that we do not become complacent in this mission, and that we are always alert to attempts to undermine these efforts.

Vienlīdzība nav pastāvīga pēc noklusējuma - to var panākt, un tikpat viegli to var iznīcināt; pat pašreizējās sasniegtās nevienlīdzības saglabāšana prasa nepārtrauktu līdzsvarošānu.

Vienlīdzība ir dziļi personiska un atkarīga no konteksta. Patiesa vienlīdzības izpratne ir visaptveroša, tāpēc ir svarīgi, ka mūsu misija panākt vienlīdzīgu izturēšanos pret visiem ir neierobežota, plurālistiska un plaša. Visu šo iemeslu dēļ ir svarīgi, lai visiem sabiedrības locekļiem tiktu nodrošinātas pilnvērtīgas iespējas izteikties par to, kā viņi izprot vienlīdzību un kādu attieksmi viņi vēlas saņemt.

Ja pilnvērtīgas iespējas ir nodrošinātas, cilvēkam ir sajūta, ka viņš ir svarīgs, viņa balsij ir nozīme un - kad viņš runā, citi ieklausās. Nodrošinot iedzīvotājiem instrumentus viedokļa paušanai un, kas ir būtiski, uz klausot viņus, EP deputāti var sniegt jauniešiem iespējas cīnīties par taisnīgāku Eiropu.

35. PILNVĒRTĪGU IESPĒJU NODROŠINĀŠANA BĒGLIEM UN VIŅU INTEGRĒŠANA, IEKĻAUJOT VALSTS IZGLĪTĪBAS SISTĒMĀ

Darbseminārā uz klausīta ideja

Es vēlētos, lai ES norādītu dalībvalstīm, ka izglītībai ir jābūt daļai no nepieciešamās reakcijas uz bēgļu ārkārtas situācijām.

Saskaņā ar UNHCR ziņojumu 3,5 miljoni bēgļu bērnu vecumā no 5 līdz 17 gadiem 2016. mācību gadā neapmeklēja skolu, kas liecina par izglītības krīzi, kura pašlaik skar pārvietotus jauniešus.²⁶ Izglītības sistēma nodrošina bēgļu jauniešiem nepieciešamo iespēju integrēties vietējā sabiedrībā, ļaujot viņiem veidot attiecības, iepazīties ar vietējo kultūru un mācīties vietējo valodu. Turklāt tā viņiem sniedz nepieciešamās prasmes, kas būtiski palīdz sniegt ieguldījumu sabiedrībā.

Dalībvalstīm būtu jāmēģina iekļaut bēgļus savā izglītības sistēmā, lai viņiem nodrošinātu zināšanas un prasmes, kas nepieciešamas neatkarīgai dzīvei, un lai viņi labāk izprastu jauno vidi, kurā ir nonākuši.

Es vēlētos, lai ES sniegtu nepieciešamo atbalstu šā procesa pārraudzīšanai, vajadzības gadījumā nodrošinot zināšanas, datus un finansiālu palīdzību, lai panāktu pēc iespējas vieglāku pāreju. Būtu jāizmanto arī jauniešu grupu un organizāciju potenciāls veicināt integrācijas procesu, nodrošinot tām ES līmeņa stimulus un finansiālu atbalstu.

36. VISAPTVEROŠA SEKSUĀLĀ IZGLĪTĪBA

Jiale

Es aicinu ES uzlikt dalībvalstīm pienākumu nodrošināt iedzīvotājiem visaptverošu seksuālo izglītību, iekļaujot to mācību programmā. Šī izglītība būtu jāveido uz seksuālās izglītības tradicionālo kursu pamata, aptverot ne tikai tādus tematus kā seksuālā attīstība un seksuālā veselība, bet arī sniedzot objektīvu ievadu dzimtes identitātē, seksuālajā orientācijā, seksuālajā uzvedībā un dzimtes daudzveidībā.

LGBTQI+ kustības drosmīgo centienu dēļ dzimtes klasifikācijas un seksuālās orientācijas iepriekšējos normatīvos ierobežojumus ir nomainījusi iecietīgāka un individuālistiskāka izpratne. Mūsdienu jaunieši labāk sevi apzinās, ir labāk informēti un izrāda arvien lielāku pretestību sabiedrības uzliktajiem ierobežojumiem, tomēr pašreizējie seksuālās izglītības standarti to neatspoguļo.

Visaptveroša izglītība padarīs sabiedrību labvēlīgāk noskaņotu pret seksualitāti, mazinās aizspriedumus un iemācīs jauniešiem rūpēties par sevi vidē, kurā nav nosodījuma.

²⁶ UNHCR, "UNHCR report highlights education crisis for refugee children" (UNHCR ziņojumā uzsvērtā izglītības krīze, kas skar bēgļu bērnus).

<http://www.unhcr.org/news/press/2017/9/59b6a3ec4/unhcr-report-highlights-education-crisis-refugee-children.html> (skatīts 2018. gada jūnijā).

37. ATBALSTS SOCIĀLAJAI UZŅĒMĒJDARBĪBAI UN DALĪŠANĀS EKONOMIKAI

Ellie

Es vēlētos, lai ES vairāk atbalstītu sociālo uzņēmējdarbību un veicinātu dalīšanās ekonomiku - īpaši jauniešu vidū. Turklāt es vēlētos, lai ES pastiprinātu sociālo uzņēmumu ietekmi, izveidojot ar tiem dialogu, lai labāk saprastu tiesiskos šķēršļus, kas kavē viņu centienus, un pēc tam sadarbotos, lai nepieciešamības gadījumā šos šķēršļus likvidētu.

Ikvienam tehnoloģisku izrāvienu ir pavadījuši brīdinoši stāsti, un, lai arī mūsdienu ierīces ir paredzētas savienojamības uzlabošanai, tās bieži panāk pretēju efektu. Šādos gadījumos ir vērts atcerēties Bila Geitsa novērojumu, ka tehnoloģija ir tikai instruments.

Dalīšanās ekonomika ir sociālajai ekonomikai raksturīgās solidaritātes un tehnoloģiskās komunikācijas apvienojums, kas globālajā tīmeklī ļauj satikties devējiem, saņēmējiem un koplietotājiem. Tūkstošgades paaudze īpašumtiesības ir aizstājusi ar piekļuvi, bet statusu - ar dalīšanos, un tas izskaidro koplietošanas lietotņu, piemēram, Uber, AirBnB un Crowdfunding, milzīgos panākumus. Dalīšanās ekonomika ietver ne tikai komerciālus nolūkus, - tā ir arī sociālā taisnīguma virzītājspēks, kas veicina aprites ekonomiku, kurā zināšanas, resursi un pakalpojumi netiek izniekoti, bet gan pārdaļīti, lai panāktu sociālo ietekmi.

Viens no šāda veida sociālajiem uzņēmumiem ir lietotne Too Good To Go, kas pārtikas ražotājus, kuriem ir preču pārpalikums, saved kopā ar patērētājiem, kuri vēlas preces iegādāties par zemāku cenu. Uzņēmuma pārstāve Rose Boursier-Wyler norāda, ka uzņēmums joprojām saskaras ar tiesiskiem šķēršļiem, kas palēnina progresu, piemēram, uz precēm uzdrukāto derīguma termiņu. Viņa cer, ka uzņēmums varēs sadarboties ar ES, lai novērstu šos šķēršļus un vēl vairāk samazinātu pārtikas izšķērdēšanu.

38. VALSTS AIZSARDZĪBAS MEHĀNISMI ŽURNĀLISTIEM EIROPĀ

Miranda

Es vēlētos, lai ES sevi apliecinātu kā žurnālistu aizstāvi un sadarbotos ar dalībvalstīm nolūkā ieviest valsts mēroga aizsardzības pasākumus attiecībā uz žurnālistiem, kuri strādā Eiropā, un darītu galu nesodāmības kultūrai, kas valda varas aprindās. To varētu panākt, izveidojot Eiropas darba grupu vai organizāciju, kas uzrauga preses brīvības stāvokli visā Eiropā un ziņo par to EP deputātiem un dalībvalstīm.

Demokrātiskajām vērtībām nav lielas nozīmes, ja netiek garantēta preses brīvības aizsardzība. Pēdējo mēnešu un gadu laikā ir vērojama preses brīvības strauja samazināšanās - pasaulē ik pēc piecām dienām gandrīz pilnīgas nesodāmības apstākļos tiek nogalināts kāds žurnālists.²⁷

Eiropa nav bijusi pasargāta no preses brīvības graušanas - pēdējo mēnešu laikā ir nogalināta maltiešu žurnāliste Daphne Caruana Galizia, slovāku žurnālists Jan Kuciak un zviedru žurnāliste Kim Wall. Saskaņā ar organizācijas "Reportieri bez robežām" 2018. gada reģionālā indikatora datiem valdības iejaukšanās un naidīgums pret žurnālistiem ir palielinājies lielākajā daļā Eiropas valstu, no kurām Maltā, Čehijas Republikā, Serbijā (ES kandidātvalsts) un Slovākijā rādītāji ir pasliktinājušies visvairāk.²⁸

²⁷ "Free Press Unlimited", "Media organisations urge EU to take action on killing of journalists" (Plašsaziņas līdzekļu organizācijas mudina ES rīkoties, lai apturētu žurnālistu nogalināšanu), <https://www.freepressunlimited.org/en/news/media-organisations-urge-eu-to-take-action-on-killing-of-journalists> (skatīts 2018. gada jūnijā)

²⁸ "Free Press Unlimited", "Media organisations urge EU to take action on killing of journalists" (Plašsaziņas līdzekļu organizācijas mudina ES rīkoties, lai apturētu žurnālistu nogalināšanu), <https://www.freepressunlimited.org/en/news/media-organisations-urge-eu-to-take-action-on-killing-of-journalists> (skatīts 2018. gada jūnijā)

39. ZĪMJU VALODAS VEICINĀŠANA

Ferre

Es vēlētos, lai cilvēki ar invaliditāti un veseli cilvēki tiktu savstarpēji izglītoti, tā nodrošinot, ka abu grupu līdzaspastāvēšanas izaicinājums sniedz pievienoto vērtību mācību procesam. Veseli cilvēki būtu jānudina apgūt zīmju valodu, un tas būtu jāveicina, nodrošinot kursu pieejamību skolās.

Pašreizējā pieeja attiecībā uz cilvēkiem ar invaliditāti izglītības sistēmā, reizēm nošķirot viņus no veselajiem cilvēkiem, izraisa cilvēku ar invaliditāti sociālo atstumtību un mobilitātes trūkumu. Piemēram, to studentu ar invaliditāti daļa, kuri piedalās programmā "Erasmus", ir proporcionāli daudz mazāka nekā šo cilvēku pārstāvība sabiedrībā.

Jautājums par personu ar invaliditāti piekļuvi izglītībai un pastāvošajiem šķēršļiem ir plašs. 14 % ES iedzīvotāju vecumā no 15 līdz 64 gadiem ir pamatdarbību veikšanas grūtības.²⁹ Tikmēr personu ar invaliditāti vidū ir daudz vairāk izglītību priekšlaicīgi pametušo nekā veselo personu vidū - attiecīgi 31,5 % un 12,3 %.³⁰ Šīs izslēdzošās tendences ir vērojamas arī darba tirgū - mazāk nekā puse personu ar pamatdarbību veikšanas grūtībām ir nodarbinātas.³¹

Ir svarīgi palielināt cilvēku ar invaliditāti pamanāmību, un izglītības sistēma būtu jāizmanto kā līdzeklis, lai nodrošinātu viņu sociālo iekļaušanu.

²⁹ Eurostat, "Disabilities among the working age population" (Invaliditāte darbspējīga vecuma iedzīvotāju vidū), http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/8/8c/Infographic_Disability_statistics_final.png (skatīts 2018. gada jūnijā)

³⁰ Eiropas Komisija, "Disability statistics - access to education and training" (Statistika par invaliditāti - piekļuve izglītībai un apmācībai), http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Disability_statistics_-_access_to_education_and_training (skatīts 2018. gada jūnijā)

³¹ Eurostat, "Disabilities among the working age population" (Invaliditāte darbspējīga vecuma iedzīvotāju vidū), http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/8/8c/Infographic_Disability_statistics_final.png (skatīts 2018. gada jūnijā)

INTERVIJA

Atšķirības starp pilsētām un laukiem ir jāsāk uztvert citādāk. Šīs atšķirības pašas par sevi nav polarizētas, bet drīzāk atrodas spektrā, jo katrs lauku apvidus ir atšķirīgs un saskaras ar unikālu problēmu kopumu, kam ir nepieciešami unikāli risinājumi, kas nav obligāti jāsasaista ar tradicionālo lauksaimniecības lomu. Lauku apvidu iedzīvotāji bieži uzskata, ka viņi ir izslēgti no globalizācijas attīstības.

Lauku apvidiem būtu jāatrod sava niša, kurā tiem ir konkurētspējīgas priekšrocības, un jāsaņem atbalsts to attīstībā. Protams, politikas programmām būtu jānodrošina attiecīgi stimuli, veidojot infrastruktūru, kā arī veicinot inovāciju un izglītību. Cita starpā, jāmaina līdzšinējā pieeja un subsīdiju vietā jānodrošina iespējas. Tāpat arī neatkarīgām pašvaldībām vajadzētu būt iespējai veidot partnerattiecības, lai kopīgi reaģētu uz politikas pasākumiem.

Guillaume Lecaros de Cossio,
ESAO

youthkaunas • Follow
Strasbourg, France

youthkaunas Akimirkos iš kelionės į Strasburą. #EYE2018. Džiaugiamės išsinešusios iš šio renginio daugybę idėjų, motyvacijos tobulėti, ryšių su Europos jaunimu bei žinių, kuriuos ateityje padės Youth Kaunui tobulėti! sejdra j'adore tes postes je commence à te suivre ! 🇫🇷 tu peux faire pareil ?

76 likes

JUNE 17

Log in to like or comment.

40. PAGAUDU MĀJOKĻU IZVEIDE

Darbseminārā uzklusīta ideja

Es vēlētos, lai ES palīdzētu jauniešiem posmā, kurā viņi uzsāk patstāvīgu dzīvi un ienāk īres tirgū. Pilsētās un lauku apvidos ir nepieciešama atšķirīga pieeja. Pilsētās problēma bieži vien ir īres cenas, nevis mājokļu pieejamība, tāpēc daļa no risinājuma varētu būt sociālie mājokļi, kuriem ir noteikta maksimālā īres cena, ko sākotnējā periodā nedrīkst pārsniegt.

Noteiktās Eiropas daļās joprojām ir augsts jauniešu bezdarba līmenis, turklāt jaunieši, kuri ienāk darba tirgū, pelna ievērojami mazāk nekā viņu vadītāji un saskaras ar īres cenu pieaugumu. Izvākšanās no ģimenes mājām ir svarīgs solis jauniešiem, kuri vēlas būt neatkarīgi, tomēr mājokļu un īres tirgus ir pārāk nepieejams.

Lauku apvidos jaunieši saskaras ar problēmu, ka nav jauniešiem piemērotu nelielu mājokļu par zemu īres maksu. Es vēlētos, lai lauku apvidos tiktu būvēti jauniešiem paredzēti pagaidu dzīvokļi - nelieli mājokļi par mazu īres maksu kā alternatīva dzīvei kopā ar ģimeni.

Tas nodrošinātu reālas pārmaiņas daudzu jauniešu dzīvē un novērstu ilgstošās problēmas, kas ir saistītas ar jauniešu bezdarbu.

JAUNATNES FORUMA KOMENTĀRS

BAGĀTIE UN NABADZĪGIE

Ekonomikas un finanšu krīze ir beigusies, un nodarbinātības līmenis ir palielinājies - vismaz tā tiek apgalvots. Taču pastāv risks, ka jaunieši būs sliktāk pārtikuši nekā viņu vecāki. Jauniešu bezdarba līmenis joprojām ir divreiz lielāks nekā ES vidējais rādītājs. Kā lai nodrošinām, ka sociālās Eiropas koncepcija nav tikai vārdi, bet kļūst par realitāti visiem jauniešiem, tostarp visneaizsargātākajiem? Eiropas Jaunatnes forums cīnās par kvalitatīvām darbavietām, neapmaksātas stažēšanās aizliegšanu un sociālās drošības sistēmas piemērotību visiem.

Tā kā jaunieši ir kļuvuši par sabiedrības grupu, kas ir visvairāk pakļauta nabadzības un sociālās atstumtības riskam, ir skaidrs, ka viņi visās izjūt Eiropas Savienībā pieaugošo nevienlīdzību. Lai arī Eiropas politiskajā darba kārtībā jauniešu jautājumi kļūst arvien svarīgāki, iekļaušanās pasākumi pārāk bieži ir bijuši vērsti tikai uz jauniešu augstā bezdarba līmeņa samazināšanu. Tomēr 2018. gada festivālā "YO!Fest" un Eiropas Jaunatnes dienās ekonomiskās tiesības bija tikai viens no sarunu tematiem. Jaunieši sapulcējās, lai apspriestu ne tikai nodarbinātību, bet arī sociālās iekļaušanas jomas, piemēram, piekļūvi veselības aprūpei, mājokļus un iekļautību. Tika atzīts, ka jaunieši nav viendabīga grupa, - jauniešiem ir dažādas vajadzības, izcelsme un pieredze, kas ietekmē viņu spēju pilnībā izmantot savas sociālās un ekonomiskās tiesības.

2018. gada festivālā "YO!Fest" un Eiropas Jaunatnes dienās jaunieši diskutēja par nepieciešamību veikt ieguldījumus sociālākā Eiropā, jo gadiem ilgi galvenais fokuss ir bijis ekonomiskās un monetārās savienības stiprināšana. ES 2017. gada 17. gada novembrī izsludināja Eiropas sociālo tiesību pilāru - 20 būtiskus principus un tiesības, kas pašlaik Eiropā nepieciešamas taisnīga darba tirgus un sociālās drošības sistēmu atbalstam. Šajā pilārā ir iekļauti daudzi principi, kas skar jauniešus, piemēram, piekļuve sociālajai aizsardzībai, tiesības uz kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību un pienācīga minimālā alga.

Šis pilārs ir solis pareizajā virzienā, taču ES ir jākoncentrējas uz turpmāk norādītajām jomām, lai nodrošinātu, ka jauniešiem nav jāsaskaras ar nabadzību un sociālo atstumtību.

Mums ir nepieciešamas iekļaujošākas izglītības sistēmas.

Daudzas skolu sistēmas Eiropā regulāri izvairās integrēt jauniešus no mazāk aizsargātām grupām (piemēram, romu jauniešus, jauniešus ar invaliditāti, gados jaunus bēgļus utt.). Sociālā Eiropa nevar kļūt par realitāti, ja mēs nenedrošinām, ka ikvienam, neatkarīgi no viņa pieredzes, ir piekļuve bezmaksas izglītībai, kas ir vērsta uz izglītojamo un sniedz pilnvērtīgas iespējas jauniešiem kā aktīviem pilsoņiem un tiesību subjektiem. Tas arī nozīmē, ka ir nepieciešami lielāki ieguldījumi neformālajā izglītībā un neformālās izglītības iestādēs, piemēram, jauniešu organizācijās, kurām ir pierādīta pieredze to jauniešu uzrunāšanā, kuri nesaņem formālo izglītību. Tāpat neformālā izglītība un tās iestādes ir labāk jāatzīst.

Mums ir nepieciešamas kvalitatīvākas apmācības iespējas.

Valstu līmenī ir jāpastiprina centieni, lai pieņemtu un īstenotu tiesību aktus, kuru mērķis ir labāk reglamentēt stažēšanos un mācekļību, ievērojot Eiropas Jaunatnes foruma Eiropas Stažēšanās un mācekļības kvalitātes hartā noteiktos principus. Tādējādi tiktu nodrošināta vienlīdzīga piekļuve apmācības iespējām, kas atbilst kvalitātes standartiem. Šādām apmācības iespējām ir potenciāls kļūt par svarīgu ceļu uz nodarbinātību.

Mums ir jāiegulda centieni jauniešu spējā kļūt neatkarīgiem.

Tas nozīmē, ka politikas galvenajām prioritātēm vajadzētu būt pieejamiem mājokļiem un agrīnas iekļaušanās pasākumiem, kuru mērķis ir cīnīties pret bezpajumtniecību, kā arī vispārējai brīvai piekļuvei kvalitatīvai veselības aprūpei neatkarīgi no seksuālās orientācijas, izcelsmes, izglītības un nodarbinātības vai iedzīvotāja statusa.

Mums ir labāk jāpielāgojas mainīgajiem darba apstākļiem.

Jaunieši arvien biežāk ir spiesti pieņemt nestandarta nodarbinātības veidus, piemēram, nulles stundu līgumus, pagaidu darbu, kas nav izvēlēts labprātīgi, nepilna laika darbu vai fiktīvu pašnodarbinātību. Tas ietekmē viņu spēju izmantot darba ņēmēju pamattiesības, piemēram, slimības atvaļinājumu vai apmaksātu atvaļinājumu. Tiesību akti nodarbinātības jomā ir regulāri jāatjaunina, lai reaģētu uz jaunām problēmām, ko rada jauni darba veidi.

Mums ir jāuzlabo piekļuve sociālajai aizsardzībai. Tas ir nepieciešams, lai samazinātu jauniešu nabadzības līmeni, jo sociālās drošības sistēmas bieži neatspoguļo darba tirgus realitāti attiecībā uz jauniešiem un piekļuve tam bieži ir atkarīga no darba pieredzes vai nodarbinātības statusa. Sociālajai aizsardzībai ir jābūt pieejamai jauniešiem, ņemot vērā jauniešu nodarbinātības veidus, piemēram, stažēšanos, mācekļību un neapmaksātu darbu.

Mums ir jāatceļ jauniešu minimālās algas politika. Jauniešu minimālā alga ir diskriminējoša un ir pretrunā principam, ka par vienādu darbu jāsaņem vienāda darba samaksa. ES būtu jāpieņem ES ieteikums par pienācīgām minimālajām algām, mudinot dalībvalstis atcelt jauniešu minimālo algu.

Mums ir jāiesaista jaunieši ekonomiskās un sociālās atstumtības apkarošanā. Jauniešu organizācijas un jauniešu vadītāji struktūras izprot jauniešu vajadzības, un tām ir pieredze mazāk aizsargātu grupu uzrunāšanā. Lai izstrādātu visefektīvākos politikas pasākumus, jāveic ieguldījumi jauniešu organizācijās un to aktīvā iesaistē tādu politikas pasākumu un programmu izstrādē, īstenošanā, uzraudzībā un novērtēšanā, kuras skar jauniešus.

Neko no minētā nevar sasniegt, ja papildus politikas priekšlikumiem valstu un ES līmenī netiek piešķirts pienācīgs finansējums. Nākamais ES budžets ir svarīga iespēja pierādīt, ka jaunieši ir politiskās darba kārtības prioritāte, un veikt pienācīgus ieguldījumus politikas pasākumos un programmās, kuru mērķis ir paglābt jauniešus no nabadzības un sociālās atstumtības. Finansējuma pamatā jābūt skaidrai stratēģijai, kas atbalsta Sociālo tiesību pilāra īstenošanu, un ir svarīgi, lai jaunieši tiktu integrēti visās tematiskajās prioritātēs.

Pēc gadiem ilgušās stingrās ekonomiskās politikas nevienlīdzības pieaugums ir būtiski ietekmējis ES. Tas ir ietekmējis mūsu sociālo kohēziju, mazinājis uzticību politikajām iestādēm un izraisījis vīlušos iedzīvotāju pievēršanos populismam un ekstrēmismam. Eiropas jaunieši pieprasa taisnīgu daļu, kas tiem pienākas. Ir pienācis laiks īstenot sociālās Eiropas koncepciju un ieguldīt jauniešos.

3. ŠĶIRTI UN KOPĀ

Sadarbība spēcīgākas eiropas veidošanai

Mūsu paaudzi ir veidojusi Eiropas Savienība ar visām tās priekšrocībām un izaicinājumiem. Lielākā daļa Eiropas jauniešu isti nezina, kāda bija dzīve pirms ES.

Tomēr joprojām ir ievērojams skaits jaunu eiropiešu, kuri atbalsta partijas un kustības, kas vēlas sagraut Eiropas integrāciju. Mēs pārāk bieži ES sasniegumus uztveram kā pašsaprotamus. Tas attiecas uz visām paaudzēm.

Daudzi jaunieši nezina, kāda ir atšķirība starp Eiropas un trešo valstu sabiedrībām, jo viņiem nav bijusi iespēja pieredzēt abas. Turklāt dažādu Eiropas valstu valdības, kas vēlas pretrunīgus un strīdīgus jautājumus uzvelt uz ES pleciem, bieži izmanto ES kā vairogu. Nepārtrauktā vainīgā meklēšana rada negatīvu priekšstatu par ES, un to daļēji izraisa dalībvalstis.

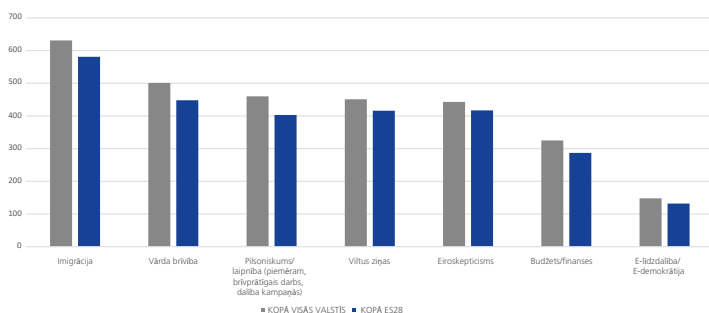
ES un tās dalībvalstis nenodarbojas ar pašreklāmu un netaisnojas, tādēļ pēdējo gadu laikā ES ir bijušas grūtības proaktīvi atrisināt problēmas un situācijas, kas ietekmējušas Eiropas projektu.

Mums ir jāņem vērā, ka ES ir zināmas nepilnības – nav vienota sociāla nodrošinājuma visiem Eiropas iedzīvotājiem un neizdodas panākt visu iedzīvotāju vienlīdzību neatkarīgi no viņu valstspiederības. Tomēr nevar noliegt ES priekšrocības: miers, savstarpēja sapratne, labklājība un iespēja atklāt Eiropas kontinentu un tā kultūru daudzveidību.

Visbeidzot, ES eiropiešiem ir devusi tik daudz, ka ir biedējoši iedomāties, kādu kaitējumu varētu nodarīt tās sabrukums. Mums ir jāapvieno cilvēki pāri robežām un vecuma grupām, un jāveicina lielāka vienotība, nevis sašķeltība.

ŠĶIRTI UN KOPĀ — SVARĪGĀKĀS PROBLĒMAS, AR KURĀM SASKARAS EIROPAS JAUNIEŠI

EIROPAS NĀKOTNE

Brexit ir kļuvis par vienu no pretrunīgākajiem tematiem - ne tikai Eiropas Jaunatnes dienās, bet arī Eiropas Savienībā kopumā. Par šo tematu viedokļi atšķiras - daļa uzskata, ka tas stiprinās ES, bet citi baidās, ka tādējādi ES tiks iznīcināta.

Brexit ir brīdinājums citām dalībvalstīm, ka populistu var uzvarēt vēlēšanās. Tam vajadzētu pievērst cilvēku uzmanību populisma radītajiem draudiem, mudinot viņus pret to cīnīties. Šajā saistībā var secināt, ka Brexit var iedrošināt citas "izstāšanās" kustības. Apvienotās Karalistes un tās bēgļu politikas iespējamie panākumi varētu palielināt atbalstu šim viedoklim, kas ļoti negatīvi ietekmētu ES, iespējams, izraisot tās struktūras sabrukšanu.

Tomēr Eiropas nākotnē nav gaidāma tikai dalībvalstu izstāšanās. Attiecības ar Turciju, kā arī citu jaunu valstu pievienošanās ES liek uzdot svarīgus jautājumus. Pašlaik notiekošās sarunas ar valstīm, kas neievēro cilvēktiesību pamatprincipus, izraisa ticamības un uzticības samazināšanos.

Pēdējo gadu laikā, ņemot vērā ārējās problēmas, kas skar Eiropu, ES ir bijusi nepieciešamība sadarboties un veidot attiecības ar dažādām valstīm, kuras ne vienmēr ievēro tos pašus principus, ko ievēro ES.

Būtu jāizstrādā jauni un taisnīgāki nolīgumi; attiecībām ar Apvienoto Karalisti pēc Brexit jābūt pēc iespējas izdevīgākām abām pusēm, un attiecībām ar Turciju ir jāstiprina, lai izveidotu jaunas un stipras attiecības ar valstīm, kas atrodas ārpus Eiropas robežām.

Eiropas nākotne tik tiešām ir neskaidra, un jaunieši ir skaidri pateikuši, kas ir jādara, lai Savienība būtu spēcīgāka, principiālāka un taisnīgāka.

41. IZGLĪTĪBAS IESPĒJU NODROŠINĀŠANA APVIENOTAJĀ KARALISTĒ PĒC BREXIT

Sorana un Ian

ES un Apvienotajai Karalistei būtu jāvienojas par turpmāku sadarbību attiecībā uz izglītības sistēmu un jāļauj turpināt programmu "Erasmus". Tādējādi Apvienotās Karalistes studenti varētu turpināt studēt Eiropā un eiropieši - Apvienotajā Karalistē. Turklāt akadēmisko aprindu pārstāvjiem Apvienotajā Karalistē būtu jāpiedāvā iespēja atrast darbu un sadarboties ar kolēģiem Eiropas Savienībā.

Jaunieši ļoti baidās, ka Brexit dēļ varētu zaudēt iespēju studēt Apvienotajā Karalistē augstākas mācību maksas un vīzas iegūšanas problēmu dēļ. Jaunieši uzskata, ka šis jautājums būtu jāuztver nopietni, jo pastāv risks, ka tiks izveidota sistēma, kura nav izdevīga nevienai pusei.

Apvienotā Karaliste jau ir apņēmusies turpināt dalību programmā "Erasmus" līdz 2020. gadam - pēc tam, kad Apvienotā Karaliste būs izstājusies no ES —, taču jādara vēl vairāk, lai panāktu, ka tā ir ilgtermiņa apņemšanās. Jaunieši ir nobažījušies par Brexit sekām, un šāda rīcība sniegtu drošību.

42. EIROPAS BĒGLU DIENAS IEVIEŠANA

Sérgio

Eiropas bēgļu dienas ieviešana būtu svarīgs signāls, kas palīdzētu uzsākt atvērtāku un godīgāku diskusiju par patvēruma meklētājiem Eiropā un migrāciju kopumā. Ir jāmaina perspektīva: tas varētu būt spēcīgs solis, jo pirms Savienības izveides eiropieši bija tie, kas bēga no kara zonām.

Nesenie notikumi ir parādījuši, ka atsevišķos gadījumos ksenofobiski un rasistiski argumenti gūst lielāku plašsaziņas līdzekļu un veltētāju uzmanību. Tādēļ ES ir jāveic pozitīvi pasākumi, lai cīnītos pret šo dominējošo vēstījumu.

Eiropas bēgļu diena varētu būt līdzīga Eiropas dienai, ko ES iestādes popularizē visās dalībvalstīs, un, kuras ietvaros tās palielina cilvēku informētību, organizējot pasākumus un uzstāšanās sadarbībā ar vietējiem plašsaziņas līdzekļiem. Izmantojot pārstāvju tīklu dalībvalstīs, kā arī sadarbojoties ar nevalstiskajām organizācijām, ES varētu veikt reālus pasākumus, lai iesaistītu bēgļu kopienu un nodrošinātu Eiropas mēroga diskusiju un sapratni par to, kā ir būt bēglim un kā mēs, sabiedrība, varam pārvaldīt migrācijas plūsmas.

43. IEGULDĪŠANA ĀRĒJĀ PALĪDZĪBĀ UN DIPLOMĀTIJAS IZMANTOŠANA, LAI APTURĒTU MIGRĀCIJAS PLŪSMAS

Ruben

Jaunieši izprot iemeslus, kuru dēļ notiek migrācija uz ES. Cilvēktiesības un bēgļu cienišana ir būtiska, lai palīdzētu atrisināt pašreizējo krīzi. Rosinu divpusēju risinājumu - piedāvāt humāno palīdzību noņem ES teritorijā un tās tuvumā, kā arī novirzīt ārējo palīdzību tā, lai palīdzētu organizācijām, kas strādā izcelsmes valstīs.

Pašlaik mēs atrodamies situācijā, kurā bēgļi ir spiesti bēgt no pilsoņu kariem un cita veida grūtībām, piemēram, sausuma un slimību uzliesmojumiem, un doties uz ES, lai meklētu patvērumu. Tomēr pat bēgļu noņemšana viņi ne vienmēr ir drošībā. Tādēļ ir jāpiešķir līdzekļi, lai palīdzētu nodrošināt, ka bēgļiem ir droša un apdzīvojama mītne, kamēr viņi atrodas ES.

Tomēr vienkārša paļaušanās uz to nenozīmē, ka problēma ir atrisināta. Mums arī būtu jāapsver iespēja novirzīt līdzekļus Eiropas tuvumā esošo bēgļu noņemšanu drošības palielināšanai un jārod diplomātiski un ar ārējo palīdzību saistīti risinājumi, lai novērstu veicinošos faktorus, kas vispār ir izraisījuši šo neatbilstīgo migrāciju.

45. BRĪVPRĀTĪGO SISTĒMAS IZVEIDE, LAI SEKMĒTU MIGRANTU SAIKNI AR EIROPIEŠIEM

Joao

Es ierosinu izveidot sistēmu, kas ļauj eiropiešiem brīvprātīgi pieteikties atbalstīt konkrētu migrantu un palīdzēt viņam integrēties ES. Ierašanās jaunā vietā var būt grūta; draudzīgs cilvēks palīdzētu iebraucējiem tikt galā ar birokrātiskiem šķēršļiem, tā novērstot nepieciešamību vērsties pie pārslodgata sociālā dienesta.

Ņemot vērā mūsu demogrāfiskās situācijas attīstības tendences - vecu iedzīvotāju skaita palielināšanos un zemu dzimstību —, Eiropas nākotne ir atkarīga no iebraucējiem. Šajā saistībā ir svarīgi likt cilvēkiem justies gaidītiem un integrēt viņus mūsu sabiedrībā.

Šādu sistēmu varētu veicināt, izmantojot dažādus stimulus, taču tā arī varētu kļūt par Eiropas Solidaritātes korpusa pamatprogrammu, lai veicinātu tās pamanāmību un izmantošanu.

44. EIROPAS UN TURCIJAS APMAIŅAS PROGRAMMU VEICINĀŠANA

Malgorzata un Timon

Dalība Eiropas Brīvprātīgo dienesta (EVS) un Eiropas Solidaritātes korpusa programmās var mainīt dzīvi. Turcijas jaunieši ir ieinteresēti Eiropā, un, ja ES uz šo interesi atbild, piedāvājot viņiem iespējas, piemēram, šīs programmas, ilgtermiņā visi varētu būt ieguvēji. Es ierosinu veicināt apmaiņas programmas starp Eiropu un Turciju.

Pašlaik Eiropas Savienības un Turcijas politiskās attiecības ir sarežģītas. Tomēr iedzīvotāju ikdienas dzīve nav īpaši atšķirīga. Eiropas jauniešiem ir jādod iespēja iepazīties ar mūsu tuvajiem kaimiņiem, lai palīdzētu viņiem izprast citam citu, nepieļautu negatīvu priekšstatu rašanos un cīnītos pret informācijas trūkumu par otras puses kultūru, kas ar laiku varētu mainīt situāciju uz labo pusi.

"Erasmus" programmas Turcijā jau darbojas, taču šīs attiecības varētu stiprināt vēl vairāk, piedāvājot īpašas apmaiņas programmas studentiem, līdzīgas Turcijas un Vācijas jauniešu apmaiņas programmām.³²

46. ĀRĒJO ROBEŽU UN DATU KOPLIETOŠANAS STIPRINĀŠANA

Anssi

Lai arī mūsu pienākums ir atbalstīt migrantus, kuri cenšas nokļūt Eiropā un kuriem ir nepieciešama mūsu palīdzība, mums ir arī jāapsver funkcionējošas sistēmas ieviešana, lai koordinētu šo palīdzību un izveidotu spēcīgas ārējās robežas, tā nodrošinot kārtību.

Viens no galvenajiem ES principiem ir tās dalībvalstu solidaritāte. Saskaņā ar šo principu migranti būtu jāizmītina tur, kur jau atrodas viņu ģimenes locekļi, un tādējādi tiktu izbeigta netaisnīgā situācija, kurā dažas valstis uzņem vairāk bēgļu nekā citas. Šāda pieeja arī ļautu migrantiem labāk integrēties sabiedrībā, iespējams, nodrošinot viņiem attiecīgu izglītību un palīdzot atrast darbu.

Ir acīmredzams, ka pašreizējā sistēma, kurā dažas dalībvalstis brīvprātīgi uzņem bēgļus, nestrādā. Lai atrisinātu migrācijas problēmas, vienlaikus ievērojot cilvēktiesības, ir nepieciešama lielāka Eiropas solidaritāte un kohēzija.

INTERVIJA

Vai jūs domājat, ka Eiropa šķeļas vai kļūst saliedētāka?

Uz šo jautājumu ir grūti atbildēt viennozīmīgi. Brexit ir atspēkojis mītu, ka Eiropa kļūst arvien vienotāka, un ir piespiedis ES ņemt vērā to, ka pārmaiņas var izpausties kā virzība gan uz priekšu, gan atpakaļ. Lai arī Brexit veicina sadrumstalotību, daudzējādā ziņā tas arī var vienot Eiropas projektu un palīdzēt apdomāties, kā mēs tagad varam sadarboties, lai apvienotu cilvēkus. Savienības sabrukšanas draudi ir reāli, un, manuprāt, Brexit varētu palīdzēt ieviest skaidrību.

Pirms referenduma daudzi cilvēki uzskatīja par pašsaprotamu, ka Apvienotā Karaliste ir ES dalībvalsts - pat tie, kuri bija ļoti skeptiski noskaņoti pret ES. Lai arī Brexit nav vērtējams pozitīvi, tomēr vienā ziņā tā iznākums ir interesants un potenciāli pozitīvs, proti, tas ir piespiedis Eiropas atbalstītājus Apvienotajā Karalistē paust savu nostāju, apvienojot viņus un liekot formulēt, ko tas nozīmē - būt eiropietim.

Olivia Elder,
doktorante, Kembridžas Universitāte

EIROPAS PARLAMENTA 2019. GADA VĒLĒŠANAS: JAUNIEŠU AKTIVITĀTE UN BALSOŠANA

Eiropas Parlamenta 2019. gada vēlēšanas būs izšķirošs brīdis ES jaunākajā vēsturē. Statistika liecina, ka vēlētāju aktivitāte ir būtiski kritusies³³.

Šī tendence ir jāpavērs pretējā virzienā. Nebalsojot cilvēki izrāda neieinteresētību Eiropas politikā, un tas kaitē ES demokrātiskajai varai kopumā. It sevišķi jaunieši arvien biežāk uzskata, ka viņu balsij nav nozīmes.

Jauniešu aktivitātes palielināšana nav viegla - jauniešiem ir jābūt, ka viņu balss ir svarīga un tiek novērtēta. Mums ir jāpārlicina cilvēki vēlēšanu dienā doties balsot, tādēļ jāpanāk, ka balsošana ir vienkāršāka un pieejamāka. ES ir jāapzinās, ka tā pietiekami sevi nerekklamē, un tas jāmaina.

47. JAUNIEŠU MUDINĀŠANA KANDIDĒT VĒLĒŠANĀS

Tristan

Lai padarītu ES jauneklīgāku un dinamiskāku, ierosinu mudināt jauniešus kandidēt vēlēšanās.

Zema aktivitāte vēlēšanās bieži vien ir problēmas simptoms, nevis tās cēlonis. Daži Eiropas Parlamenta deputāti cer atgriezties uz sesto pilnvaru termiņu - tas rada priekšstatu par novecojušu un no realitātes atrautu Parlamentu, kas nepārstāv visus sabiedrības locekļus, kuri to ievēl, jo īpaši jauniešus.

To varētu novērst, mudinot politiskās grupas noteikt kvotu gados jaunākiem kandidātiem. Turklāt Eiropas Parlaments varētu izveidot īpašu komiteju, kura koncentrējas uz gados jauniem iedzīvotājiem un ES nākotni. Jaunieši grib, lai ES parāda, ka tai nav vienaldzība.

Šī ideja tika pausta arī 2016. gada Eiropas Jaunatnes dienās, un tas liecina, ka jaunieši joprojām to uzskata par risinājumu, kas būtu pienācīgi jāizskata.

49. IKGADĒJA JAUTĀJUMU UN ATBILŽU SESIJA ES VADĪTĀJIEM UN JAUNIEŠIEM

Valerie

Mana ideja, kā veicināt labāku sadarbību starp jauniešiem un politiķiem, ir izveidot ikgadēju jautājumu un atbilžu sesiju, kurā piedalās Eiropas Parlamenta, Komisijas un Padomes vadītāji un kura tiktu pārraidīta tiešraidē dažādās sociālo plašsaziņas līdzekļu platformās, piemēram, Facebook Live. Jautājumus varētu iesniegt jaunieši no visas Eiropas, un īpaši atlasīta jauniešu grupa tos uzdotu ES iestāžu vadītājiem.

Eiropas Parlamentam kā iestādei lielu uzmanību piesaistīja Mark Zuckerberg nesenā uzklaušīšana. Ja šādi pasākumi tiktu labi reklamēti sociālajos plašsaziņas līdzekļos, iespējams, varētu sasniegt jaunu auditoriju. Jaunieši nav neieinteresēti pēc noklusējuma - mums vienkārši ir vajadzīga iespēja paust savu viedokli!

Tas palīdzētu veicināt ES iestāžu atpazīstamību un nodrošinātu lielāku pieejamību, kā arī parādītu, ka ES rūp jauniešu viedokli. Šo pasākumu pat varētu rīkot sadarbībā ar jauniešu organizācijām, tā izmantojot uz jauniešiem vērstu pieeju.

48. SOCIĀLO PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU IZMANTOŠANA, LAI INFORMĒTU JAUNIEŠUS PAR BALSOŠANAS IESPĒJĀM

Giulia

Mana ideja ir izmantot sociālos plašsaziņas līdzekļus, lai informētu jauniešus par to, kāpēc piedalīties vēlēšanās ir svarīgi, kā reģistrēties vēlēšanās un kur var nobalsot.

Tradicionālie reklāmas veidi, piemēram, reklāmas stendi, televīzija un radio, vairs nenasniedz jauniešus. "Reuters Institute for the Study of Journalism" veiktais pētījums liecina, ka 51 % cilvēku, kuriem ir piekļuve tiešsaistei, kā ziņu avotu izmanto sociālos plašsaziņas līdzekļus³⁴, kuros, savukārt, veidojas informatīvie "burbuļi". Ir lielāka iespējāmība, ka aicinājumus uz politisku rīcību sociālajos plašsaziņas līdzekļos redzēs personas, kuras ir ieinteresētas politikā³⁵.

Viens no risinājumiem ir izveidot īpašas kampaņas sociālajos plašsaziņas līdzekļos Facebook, Twitter, Instagram un Snapchat. Šajās kampaņās varētu iesaistīt dažādas politiskās grupas, aicinot tās izmantot savus tīklus un dalīties ar kopīgu vēstījumu, kurā ir uzsvērtā jauniešu balss nozīme.

³³ "Statista", "Voter turnout in the European Parliament Elections in the European Union (EU) from 1979 to 2014" (Vēlētāju aktivitāte Eiropas vēlēšanās Eiropas Savienībā (ES) no 1979. līdz 2014. gadam), <https://www.statista.com/statistics/300427/eu-parliament-turnout-for-the-european-elections/> (skatīts 2018. gada jūnijā).

³⁴ "Reuters Institute", Oksfordas Universitāte, "Digital News Report 2017" (Digitālo ziņu pārskats), https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/Digital%20News%20Report%202017%20web_0.pdf, 10. lpp. (skatīts 2018. gada jūlijā)

³⁵ BBC, "Social media 'outstrips TV' as news source for young people" (Sociālie plašsaziņas līdzekļi jauniešu vidū ir populārāks ziņu avots nekā televīzija), <https://www.bbc.com/news/uk-36528256> (skatīts 2018. gada jūnijā)

50. VIENĀDA MINIMĀLĀ VECUMA NOTEIKŠANA JAUNIEŠIEM, LAI KANDIDĒTU VĒLĒŠANĀS

Sam

ES būtu jānosaka vienāds vecums, no kura jaunieši visā Eiropā var kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās. Tas varētu ietekmēt arī valstu vēlēšanās, kurās ar laiku šis pārmaiņas varētu atspoguļoties.

Jaunieši neiesaistās politikā daļēji tāpēc, ka viņu vienaudži vai līdzīga vecuma politiķi reti tiek ievēlēti. Viena no problēmām ir tāda, ka visā ES nav noteikts vienāds vecums, no kura var kandidēt vēlēšanās. Lai arī dažās valstīs ir iespējams 18 gadu vecumā kandidēt Eiropas vēlēšanās, citās valstīs minimālais vecums ir pat 24 gadi.

EP deputātiem un ES iestādēm būtu jānodrošina dalībvalstīs ieviest nepieciešamās izmaiņas, lai jauniešiem nodrošinātu pilnvērtīgas iespējas.

51. ELEKTRONISKĀS BALSOŠANAS VEICINĀŠANA, LAI PALIELINĀTU VĒLĒTĀJU AKTIVITĀTI

Richard

Visā ES būtu jāievieš iespēja nobalsot elektroniski, lai nodrošinātu, ka balsošana Eiropas Parlamenta vēlēšanās ir pēc iespējas vienkārša un pieejama.

Lielais nebalsotāju skaits Eiropas vēlēšanās bieži atspoguļo vēlētāju pieaugošo vilšanos politikā. Noslogoti vai grūti sasniedzami vēlēšanu iecirkņi var atturēt vēlētājus - viņi izvēlas nebalstot, jo nevēlas stāvēt garās rindās vai braukt lielu attālumu, lai nodotu savu balsi.

Vērtīgu mācību varam gūt no Igaunijas, kas ir viena no vadošajām valstīm attiecībā uz IT un interneta izmantošanu privātajā un publiskajā sektorā. Igaunija ir vienīgā Eiropas valsts, kuras tiesību aktos piekļuve internetam ir atzīta par sociālajām tiesībām. Vairāk nekā 54 % iedzīvotāju izmanto internetu, 34 % mājsaimniecību ir dators, un 82 % mājsaimniecībās esošo datoru ir savienoti ar internetu³⁶.

E-vēlēšanu sistēma Igaunijā ir izmantotas vairākās vēlēšanās, un vēlētāju aktivitāte nedaudz ir palielinājusies. Neraugoties uz iespējamajiem tiesiskajiem šķēršļiem, šo pieeju varētu pieņemt, lai Eiropas mērogā risinātu problēmas, kas ir saistītas ar jauniešu aktivitāti vēlēšanās.

Tāpat kā aicinājums nodrošināt jauniešiem vairāk iespēju kandidēt vēlēšanās, arī e-vēlēšanas bija aktuāls temats 2016. gadā, apliecinot, ka jaunieši to uzskata par svarīgu risinājumu, ko ir vērts rūpīgi apsvērt.

52. TIESĪBAS BALSTOT EIROPAS PARLAMENTA VĒLĒŠANĀS - NO 16 GADU VECUMA

Ella

Mums būtu jāapsver iespēja attiecībā uz Eiropas vēlēšanām pazemināt balsstiesīgo vecumu līdz 16 gadiem. To arī varētu sasaistīt ar intensīvāku politisko izglītību skolā. Ja jauniešiem tiktu mācīts par balsošanas nozīmi un drīz pēc tam viņiem būtu iespēja šīs tiesības izmantot, vēlētāju aktivitāte varētu pieaugt.

Šai pieejai ir precedenti. 2014. gada referendumā par Skotijas neatkarību balsstiesības uz vienu gadu tika piešķirtas iedzīvotājiem, kuri ir sasnieguši 16 gadu vecumu, jo šī referenduma rezultāti, visticamāk, viņus ietekmēs visu atlikušo dzīvi.

Jaunieši nelika vilties - saskaņā ar pētījumiem 75 % 16 un 17 gadus veco jauniešu devās balsot, un tas ir labāks rādītājs nekā 18–24 un 25–34 gadu vecuma grupās.³⁷

³⁶ Eiropas Padome, "Report for the Council of Europe E-Voting in the 2005 local elections in Estonia" (Eiropas Padomes ziņojums par e-vēlēšanu sistēmu Igaunijas 2005. gada vietējās vēlēšanās), https://www.coe.int/t/dgap/goodgovernance/Activities/E-voting/CoE_Studies/FinalReportCOE_EvotingEstonia2005_en.asp (skatīts 2018. gada jūlijā)

³⁷ "What Scotland Thinks", "So how many 16 and 17 year olds voted?" (Cik 16 un 17 gadus veco jauniešu nobalsoja?), <http://blog.whatscotlandthinks.org/2014/12/many-16-17-year-olds-voted/> (skatīts 2018. gada jūlijā)

53. SADARBĪBA AR UZŅĒMUMIEM UN LIETOTŅU IZMANTOŠANA, LAI IZPLATĪTU INFORMĀCIJU PAR BALSOŠANU

Kenny

ES sadarbībā ar privātiem uzņēmumiem būtu jākoordinē kampaņas, lai palielinātu politikas pievilcīgumu. Piemēram, Apvienotās Karalistes 2017. gada vēlēšanās lietotnē Uber tika nosūtīts šāds paziņojums: "Neesi savas dzīves pasažieris. Balso tagad."³⁸

Daudzi cilvēki vai nu nezina, kādas ir balsošanas procedūras, vai arī izvēlas vispār neiesaistīties politikā. Vēlētāju aktivitāti varētu uzlabot vienkārši atgādinājumi, ko konkrētā dienā nosūta iecienīta lietotne.

Eiropas Parlamentam ir unikāla iespēja izmantot savu reputāciju, lai ar organizācijām uzsāktu diskusiju par vēlēšanu popularizēšanu. Mudinot sadarboties attiecībā uz vēlēšanām, balsošana kļūst par patiesi sabiedrisku rīcību, nevis tādu, kas tiek veikta izolēti.

³⁸"Birmingham Live", "Local elections 2018: Uber offering free rides to ensure wheelchair users can vote" (2018. gada vietējās vēlēšanas: Uber piedāvā bezmaksas braucienus, lai ratiņkrēslu lietotāji varētu balsot), <https://www.birminghammail.co.uk/news/midlands-news/local-elections-2018-uber-offering-14604401>.
<https://en.annahar.com/article/799240-elections-2018-uber-announces-election-day-promo-code> (skatīts 2018. gada jūnijā)

INTERVIJA

Ko politiskie līderi var darīt, lai mudinātu jauniešus piedalīties vēlēšanās?

Attiecībā uz EP vēlēšanām - jo īpaši tāpēc, ka tajās mēdz balsot mazāk jauniešu —, manuprāt, iniciatīva ir jāuzņemas pašiem jauniešiem. Pašlaik daudziem jauniešiem pret valdošo varu ir šāda attieksme - viņi nevēlas, ka Brisele viņus izriko. Manā valstī [Īrijā] pēc dažiem referendumiem ir izveidojušies lieliski tikli, kuri sadarbojas, atbalsta cits citu un panāk pārmaiņas. Balsošanai pašlaik ir reģistrējušies daudz vairāk jauniešu nekā iepriekš, - ne jau tāpēc, ka vecāki viņiem to liek darīt, bet gan vienaudžu dēļ.

Man ir pieci bērni, un viena meita palīdzēja manai jaunākajai meitai reģistrēties un pat aizveda viņu uz vietējo policijas iecirkni, lai saņemtu zīmogu, tāpēc tas nebija mans nopelns. Jaunieši palīdz jauniešiem. Taču ir skaidrs, ka viena lieta, ko valdības var darīt, ir palielināt informētību par Eiropas vēlēšanām un uzsvērt to nozīmi. Agrāk tas netika darīts, un cilvēki devās uz vēlēšanu iecirkņiem tikai tāpēc, lai iecirstu plīķi pašu valdībai; viņiem bija vienalga. Taču pēdējo gadu laikā EP ir kļuvis daudz spēcīgāks - tas kopā ar dalībvalstīm pieņem tiesību aktus un izvēlas Eiropas Komisijas priekšsēdētāju. Parlamenta sastāvā ir kreisi, labēji, centriski kreisi un centriski labēji deputāti, un tas precīzi atspoguļo Eiropas būtību. Šī informācija ir jāizplata, un tas jā dara vai nu pašām valdībām, vai arī pilsoniskās sabiedrības dalībniekiem, bet, manuprāt, ir iedarbīgāk, ja to dara paši jaunieši, savstarpēji sadarbojoties.

Emily O'Reilly,
Eiropas ombude

IESAISTE UN PILSONISKUMS

Vērtības ir viens no galvenajiem Eiropas Savienības pilāriem, kas vieno visas Eiropas iedzīvotājus. Ir svarīgi ņemt vērā, ka ES dalībvalstis ir atšķirīgas kultūras, to iedzīvotāji runā dažādās valodās un ir atšķirīgā veidā pieredzējušas tāds notikumus kā Otrais pasaules karš. Tagad šīs visas valstis kopā veido Eiropas sabiedrību. ES Pamattiesību hartā ir uzsvērti seši principi, kas ir jāievēro un jāpiemēro visās dalībvalstīs: cilvēka cieņas, brīvības, vienlīdzības, solidaritātes, pilsoņu tiesību un taisnīguma respektēšana.

Šīs vērtības ir daļa no Eiropas rakstura un eiropiešu identitātes. To ignorēšana būtu pielīdzināma Eiropas pamatprincipu noraidīšanai.

Līdz ar bēgļu krīzi integrācija mūsu sabiedrībā ir kļuvusi par būtisku problēmu. Šis temats ir kļuvis ļoti pretrunīgs un ir sašķēlts Eiropas iedzīvotājus; daudzi atbalsta bēgļu integrāciju, bet citi - robežu slēgšanu.

Būt Eiropas iedzīvotājam nozīmē iesaistīties. Iespējams, nav viegli raksturot, ko tas nozīmē - būt eiropietim —, taču Eiropas vērtību atbalstīšana ir svarīgs pirmais solis.

54. CIEŠĀKA EIROPAS SAIKNE AR VALSTU PLATFORMĀM, LAI SEKMĒTU IESAISTĪŠANOS

Jan

Eiropas Parlamenta politiskajām grupām būtu ciešāk jāsadarbojas ar saviem kolēģiem dalībvalstīs un jāsinhronizē idejas, iesaistot arī cilvēkus no dažādām kopienām, lai izveidotu iedzīvotājiem tuvu pieeju Eiropas politikai. Politiekiem ir jāriko pasākumi savos vēlēšanu apgabalos un jāstiprina saikne starp ES un Eiropas iedzīvotājiem.

Eiropas Savienībai ir jāliek cilvēkiem saprast, ka tā attiecas uz visiem. Tikai parādot ES nozīmi, cilvēki Savienību un tās iestādes uztvers nopietni un iesaistīsies to darbā. Pašlaik šķiet, ka ES ir attālinājusies no iedzīvotājiem, un rezultātā daudziem liekas, ka ES netiek ņemtas vērā viņu bažas.

Ir nepieciešamas decentralizētas vietējās partiju grupas, kas par iedzīvotāju bažām informē Eiropas līmeņa politiskās grupas, lai tās varētu izstrādāt patiesu Eiropas mēroga politiku, kurā ir ņemta vērā viedokļu daudzveidība.

55. EIROPAS PILSOŅU INICIATĪVAS ATTĪSTĪŠANA

Andreas

Cilvēkiem bieži liekas, ka viņu balss nav svarīga. Tas ir viens no galvenajiem iemesliem, kādēļ jaunieši nepiedalās ES vēlēšanās.

Tādēļ, lai novērstu šo demokrātijas deficītu, ir jāizveido tiešās demokrātijas mehānismi. Konkrētāk, būtu jāsāk ar jau pastāvošo mehānismu - Eiropas pilsoņu iniciatīvu - un tas jāuzlabo, padarot to juridiski saistošu ES teritorijā. Labs paraugs ir Šveices referendumu mehānisms, kurā tiek izmantota līdzīga procedūra. Eiropas Savienības Tiesai vajadzētu būt tiesu varai, kas ļauj nodrošināt procedūras likumību. Jābūt veidam, kā, izmantojot Eiropas pilsoņu iniciatīvas procedūru, rīkot Eiropas referendumus par svarīgiem jautājumiem, kas attiecas uz ES.

Demokrātijas patiesā jēga ir tās iedzīvotāju gribā (demos). Tādēļ, manuprāt, ja mēs cienīsim cilvēku gribu, cilvēki cienīs šo politisko savienību. Tikai ievērojot šādus nosacījumus, Eiropas Savienības iedzīvotāji patiešām iesaistīsies Eiropas kopējās lietās.

56. KLASISKO VALODU UN EIROPAS VĒSTURES POPULARIZĒŠANA

Andrea

Mana ideja ir popularizēt klasisko valodu, tostarp grieķu un latīņu valodas, un vēstures apguvi, lai izveidotu ciešāku saikni ar Eiropas stāstu.

Mēs daudz dzirdam par to, kas vieno mūs kā eiropiešus, kā arī par nepieciešamību izveidot Eiropas identitāti, tomēr šīs klasiskās valodas, kas ir palīdzējušas veidot būtiskās vērtības, kuras ievērojam mūsdienā Eiropā, bieži tiek raksturotas kā "mirušas" valodas.

ES būtu jācenšas atbalstīt šādu valodu un vēstures apguvi jauniešu ārpuskolas grupās un, iespējams, jāsponsorē tādi publiski pasākumi par šiem tematiem, kuri varētu ieaizinteresēt jauniešus no visas Eiropas.

57. LATFORMAS IZVEIDE NOLŪKĀ IESAISTĪT KVALIFICĒTUS BĒGLUS IZGLĪTĪBAS JOMĀ

Guillemette

ES būtu jācenšas izglītības jomā iesaistīt bēgļus ar profesionālo kvalifikāciju, lai piesaistītu kvalificētas personas darbam organizācijās, kas nodarbojas ar bēgļu uzņemšanu.

Pašlaik ir spēkā iniciatīva "Science4refugees" - iespēja bēgļus, kuriem ir pieredze pētniecībā, piesaistīt organizācijām, kurām nepieciešami jauni darbinieki. Tas tiek darīts, izmantojot EURAXEES portālu, kurā ir pieejama informācija un atbalsta pakalpojumi pētniekiem, kas vēlas turpināt savu karjeru Eiropā.

Šo pieeju varētu izmantot arī izglītības jomā, lai skolās, universitātēs un pat uzņēmumos aizpildītu dažādus mācībspēku un pētnieku vakances.

INTERVIJA

Kāda bija jūsu pieredze Eiropas Jaunatnes dienās?

CHRISTIANA: *Piedalīšanās Eiropas Jaunatnes dienās un uzstāšanās Parlamentā skolēniem ir devusi lielāku pārliecību. Viņi ir daudz ko ieguvuši no uzdrīkstēšanās un iepazīšanās ar jauniem cilvēkiem no visas Eiropas. Viņi darbojās komandā, lai uzstātos ar priekšnesumu, kuru viņi bija gatavojuši vairākus mēnešus. Skolēni aicināja visus būt vienotiem, jo tikai vienotībā mēs varam pārvarēt savas problēmas. Skolēnu vidējais vecums ir 16–17 gadi. Viņi dalījās savā enerģijā ar cilvēkiem, kuri Eiropas Jaunatnes dienās skatījās viņu priekšnesumu.*

SIMONA: *Mēs bijām daļa no Eiropas darba, un tas ir ļoti svarīgi. Man visvairāk patika sēžu zāles apmeklēšana, dažādu valstu iedzīvotāju un kultūru iepazīšana. Šī pieredze mani ir dziļi iespaidojusi, un es esmu ieguvusi jaunas zināšanas par Eiropu.*

MARY: *Visi Eiropas Jaunatnes dienu dalībnieki ir brīnišķīgi cilvēki. Atgriežoties mājās, es šajā pieredzē dalīšos ar saviem draugiem un mudināšu viņus piedalīties nākamajās Eiropas Jaunatnes dienās. Šeit es sapratu - ja esam vienoti, mēs varam radīt ko ļoti skaistu.*

MARINOS: *Eiropas Jaunatnes dienu apmeklēšana bija mans pirmais ceļojums ārpus Kipras, un es izbaudīju katru mirkli. Strasbūra ir brīnišķīga vieta, un es patiešām izbaudīju šo pieredzi jau no brīža, kad iekāpu lidmašīnā. Es saviem draugiem teiktu, ka ir jauki būt daļai no Eiropas, jo šeit ir tik dažādas kultūras, virtuves, valodas un dzīvesveidi. Šī daudzveidība parāda, ka Eiropai ir nākotne.*

Christiana Petraki,

skolotāja Polis Chrysochous licejā un tehniskajā skolā, Kipra un viņas skolēni (Simona Bortea, Mary Fournidou and Marinos)

58. POLITIKAS APGUVĒ PILSONISKĀS AUDZINĀŠANAS NODARBĪBĀS

Darbseminārā uzklusīta ideja

Mana ideja ir ieviest politisko izglītību visās ES skolās. Lai arī izglītība nav Eiropas Savienības kompetence, ES būtu stingrāk jāvērsas pie dalībvalstīm, lai tās uzlabotu politisko izglītību. Mācību programmās varētu iekļaut jaunu priekšmetu, kura pamatā ir politika, kā arī Eiropas Savienības vēsture un darbs.

Skolās ievērojami trūkst politiskās izglītības. Jaunieši iegūst ierobežotas zināšanas par politiku, un izglītības sistēma ir attiecīgi jāmaina, lai skolēni izprastu Eiropas Savienības sarežģītību un to, kā tā ir uzlabojusi viņu dzīvi.

To varētu izdarīt, sadarbojoties ar laikrakstiem vai citiem plašsaziņas līdzekļiem. Piemēram, skolām, kuras piedāvā politikas nodarbības, varētu piešķirt bezmaksas piekļuvi kādam tiešsaistes laikrakstam.

60. MOBILO SKOLU DIREKTORU INICIATĪVAS IZVEIDE

John

ES varētu apsvērt iespēju veicināt un koordinēt mobilo skolu direktoru iniciatīvu, kas ļautu skolu direktoriem sadarboties ar valdībām, skolām un vietējām ieinteresētajām personām visā ES. Šī iniciatīva ļautu uzklusīt svaigas idejas no jauniem cilvēkiem, jo darbseminārus un apajā galda diskusijas rīkotu direktori. Darbsemināri būtu veltīti padziļinātām diskusijām par Eiropas nākotni, un tajos piedalītos jaunie līderi, skolēni, vadītāji un uzņēmēji. Šīs diskusijas varētu vadīt EP deputāti, eksperti vai viedokļu līderi no Eiropas un trešām valstīm.

Mobilie skolu direktori varētu izmantot iniciatīvas dalībnieku norādītos projektus, lai uzlabotu politisko līdzdalību, kas varētu ietvert divdesmit konkrētu projektu izstrādi. Jaunieši, kuri piedalās šajos darbsemināros, pēc tam gadu varētu brīvprātīgi strādāt pie attiecīgajiem projektiem. Tādējādi varētu veicināt aktīvu pilsoniskumu un iesaisti Eiropas lietās.

59. JAUNIEŠU ID KARTES FINANSĒŠANA, LAI PIEŠĪRTU ATLAIDES KULTŪRAS OBJEKTU APMEKLĒŠANAI

Darbseminārā uzklusīta ideja

ES būtu jānodrošināt jauniešiem līdz 25 gadu vecumam karte, kas viņiem ļauj ar atlaidi apmeklēt noteiktus kultūras objektus, piemēram, muzejus, bibliotēkas un teātrus.

Nesenais lēmums bez maksas piešķirt "Interrail" kartes noteiktam Eiropas jauniešu skaitam tika vērtēts atzinīgi, bet šādas iniciatīvas būtu jāattīsta. Ceļojot jaunieši bieži vēlas aplūkot objektus pilsētās, kuras viņi apmeklē, tomēr pārmērīgās izmaksas var kļūt par šķērslī.

Finansējot atlaizū karti, ES varētu sniegt jūtamu labumu jauniešiem, kuri vēlas ceļot un piedzīvot Eiropas sniegtās iespējas.

JAUNATNES FORUMA KOMENTĀRS

ŠĶIRTI UN KOPĀ

Jautājums par Eiropas nākotni tiek aplūkots visās diskusijās, un lielākoties šajās diskusijās tiek secināts, ka mūsu līderiem jauniešu tematika ir jānosaka par prioritāti. Vai tie ir tukši vārdi vai patiesa apņemšanās iesaistīt jauniešus Savienības nākotnes veidošanā? Lai izveidotu vienotāku, pārtikušāku, demokrātiskāku un ilgtspējīgāku Eiropu, kuras pamatā ir cilvēktiesības un tiesiskums, jauniešiem un viņu organizācijām ir jāiesaistās dialogā un lēmumu pieņemšanas procesā. Eiropas Jaunatnes forums strādā pie tā, lai miljoniem jauniešu balsis tiktu sadzirdētas, veidojot šodienas un rītdienas Eiropu.

Eiropas Savienības nākotni pašlaik nosaka divi procesi, proti, Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES un diskusija par Eiropas nākotni. Lai arī daudzas šo procesu sekas vēl nav zināmas, abi procesi un to elementi tika padziļināti aplūkoti 2018. gada festivālā "YO!Fest" un Eiropas Jaunatnes dienās.

Abiem šiem procesiem kopīga ir jauniešu būtiskā loma tajos un jauniešu līdzdalības iespējas. Eiropas Jaunatnes foruma ilgstošā kampaņa #YouthUp, ar kuru tiek pieprasīta labāka jauniešu iekļaušana Eiropas politikā, uzsvēr jauniešu balsis nozīmi abos minētajos procesos.

Diskusijās par Brexit jaunieši bija un joprojām ir tā paauzde, kura ir vislabvēlīgāk noskaņota pret ES. Paužot savu viedokli, viņi nepavisam nav apātiski, bet gan iesaistās tiešās politiskās darbībās, vada pārmaiņas un daudzskaitlīgi piedalās šā jautājuma apspriešanā. Tādēļ ir skaidrs, ka Apvienotās Karalistes jaunieši ir jāuzklausa visā sarunu gaitā. Jaunieši ir ieinteresēti politikā - viņi tikai neatbalsta struktūras, kas, viņuprāt, nav bijušas sekmīgas. Tādēļ, izvērtējot jauniešu līdzdalību, nevar ņemt vērā tikai viņu aktivitāti vēlēšanās - jauniešu politiskās līdzdalības problēma pastāv, taču tā ir saistīta tikai ar valdošo politiku.

Jaunieši nepārprotami uzskata, ka sarunās viņu viedoklis ir jāņem vērā, kā norādījusi organizācija "British Youth Council" un Eiropas Jaunatnes forums. Brexit politiskās, sociālās, ekonomiskās un vides sekas, visticamāk, kaitēs jauniešiem - iespējams, vairāk nekā vecākajām paaudzēm. Kā norādīts Eiropas Jaunatnes foruma rezolūcijā par jauniešiem un Brexit un kā norādīja 2018. gada festivāla "YO!Fest" un Eiropas Jaunatnes dienu dalībnieki, arī turpmāk par prioritāti jānosaka jauniešu tiesību aizsardzība un ES sniegto iespēju nodrošināšana jauniešiem. Lai garantētu, ka tas tiek īstenots, jauniešiem šajās sarunās ir jāņem būtiska loma.

2018. gada "YO!Fest" un Eiropas Jaunatnes dienu dalībnieki arī uzsvēra, ka Brexit sarunās cilvēktiesību aizsardzība un veicināšana ir svarīgs temats. Atkarībā no tā, kā norisināsies Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES, iespējams, Apvienotā Karaliste vairs nebūs viena no Eiropas Pamattiesību hartas parakstītājvalstīm. Tomēr Apvienotā Karaliste joprojām būs Eiropas Cilvēktiesību konvencijas parakstītājvalsts, un dalība šajā konvencijā ir jāaizsargā un, iespējams, jāpaplašina, lai vēl vairāk uzlabotu jauniešu tiesību

aizsardzību, kā ir izklāstīts Eiropas Jaunatnes foruma politikas dokumentā par vienlīdzību un nediskriminēšanu, un to īpaši uzsvēra 2018. gada "YO!Fest" un Eiropas Jaunatnes dienu dalībnieki. Jauniešiem šī ir otrā prioritārā pamatjoma Brexit sarunās.

Otrais process, protams, ir diskusija par Eiropas nākotni. Lai arī jauniešu viedoklim Brexit sarunās ir centrāla nozīme, diskusija par Eiropas nākotni ir cieši saistīta ar to, kas ir demokrātiska līdzdalība un kā Eiropas Savienībai savā struktūrā būtu jāintegrē jauni līdzdalības veidi.

Šīs diskusijas centrālais temats ir demokrātija. Demokrātija, protams, nevar pastāvēt, ja nav panākta visu sabiedrības grupu būtiska līdzdalība. It īpaši mūsdienās jaunieši uzskata, ka politiskā līdzdalība ir plašāka par balsošanu un ietver daudzas alternatīvas līdzdalības formas, piemēram, protestus un aptaujas, kas ir jaunas demokrātijas formas. Tas īpaši attiecas uz pašreizējo jauniešu paaudzi: ja mēs neatzīstam viņu jaunās metodes un uzskatus un nepielāgojamies tiem, Eiropas politiskās iestādes var vēl vairāk attālināties un kļūt anahronistiskākas. Reaģējot uz šo tendenci, diskusijā par Eiropas nākotni būtu jāapsver, kā likvidēt plaisu starp jauniešiem un politiskajām iestādēm, lai nodrošinātu, ka jauniešu radošums un potenciāls var sniegt pienesumu lēmumu pieņemšanas procesiem.

Daudzas 2018. gada festivālā "YO!Fest" un Eiropas Jaunatnes dienās ierosinātās idejas to atspoguļo. Šo pasākumu dalībnieki ierosināja pazemināt balsstiesīgo vecumu līdz 16 gadiem - to pašu 2006. gadā ierosināja Eiropas Jaunatnes forums. Ir pierādīts, ka balsstiesīgo vecuma pazemināšanai līdz 16 gadiem ir skaidra pozitīva ietekme uz jauniešu līdzdalību un jauniešu politiskajām zināšanām. Daudzas

valstis jau ir uzsākušas šo virzību, tostarp Austrija, Malta un Igaunija. Eiropas Parlaments 2015. gadā atkārtoja šo prasību, aicinot dalībvalstu vēlēšanu likumos pazemināt balsstiesīgo vecumu līdz 16 gadiem.

Pētījumos ir pierādīts - ja jaunieši demokrātiskajā un pilsoniskajā dzīvē tiek iesaistīti agrāk, piešķirot viņiem balsstiesības, viņu līdzdalības līmenis ir augstāks visu atlikušo dzīvi. Papildinot šo ideju, gan Eiropas Jaunatnes forums, gan 2018. gada "YO!fest" un Eiropas Jaunatnes dienu dalībnieki atbalsta pilsoniskuma izglītību visās skolās, lai balsošanas brīdī jaunieši būtu zinoši. Apvienojot zemāku balsstiesīgo vecumu ar visaptverošu pilsoniskuma izglītību, ir vieglāk nostiprināt balsošanas paradumu, kamēr jaunieši vēl mūžā skolā un vēl dzīvo pie vecākiem, un tas palielina līdzdalību visa mūža garumā. Nenodrošinot šādu izglītību, 16 un 17 gadus veci jaunieši tiktu "iemesti" nākamajās pašvaldību, valsts vai Eiropas vēlēšanās bez jebkādam iepriekšējam zināšanām par sistēmu un tās darbību. Tādēļ, lai uzlabotu demokrātiju, balsstiesīgo vecuma pazemināšanai līdz 16 gadiem un pilsoniskuma izglītībai ir jādarbojas tandēmā.

Šie ieteikumi par to, kā ar sarunām par Brexit un Eiropas nākotni novērst demokrātijas trūkumus un to ietekmi uz jauniešiem, nav izsmeļoši, taču 2018. gada "YO!Fest" un Eiropas Jaunatnes dienu diskusijas un plašā #YouthUp kampaņa piedāvā konkrētas un iedarbīgas pārmaiņas, kas var palīdzēt ieinteresēt jauniešus vēlēšanās; nākamā gada Eiropas vēlēšanu kampaņā šiem jautājumiem ir jābūt diskusiju centrā. Lēmumu pieņēmēji un politiskie līderi ir atbildīgi par jauniešu uzklaušīšanu, iesaistīšanu un lielāku un plašāku izmaiņu pieņemšanu, lai pagrieztu pretējā virzienā tendenci, ka politiskās iestādes attālinās no gados jauniem iedzīvotājiem.

4. DROŠĪBA UN DRAUDI

Izdzīvošana nemierīgos laikos

Eiropā miers un drošība vēsturiski saistās ar bruņošanās sacensību un konfliktiem, mieru, kas panākts iebiedējot, un stabilitāti, kas panākta ar spēku. Mūsdienās miers un drošība tiek panākta diplomātijas ceļā, ievērojot starptautiskās tiesības un cilvēktiesības. Bet vai pašreizējā izpratne par drošību tiek pielāgota jaunajiem draudiem, kas tuvojas? Vai ar mūsu pieeju drošībai pietiek, lai novērstu pastāvošos draudus?

Lai garantētu, ka drošības politika ir efektīva un ka tajā tiek ņemta vērā tehnoloģiju un sabiedrības attīstība, visām sabiedrības grupām un visu jomu ekspertiem būtu jāpiedalās diskusijās. Jaunieši kā nākotnē ieinteresētākās personas un sabiedrības grupa, kas saskaras ar grūtībām piekļūt politiskajam procesam, ir jāatbalsta, nodrošinot platformu šim svarīgajām diskusijām. 2018. gada Eiropas Jaunatnes dienas ir sākumpunkts. Jaunieši ilgojas pēc miera un drošības.

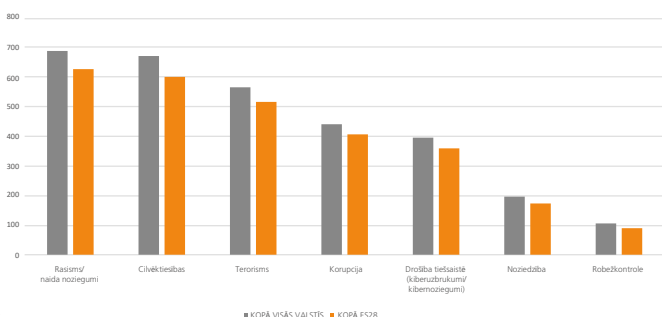
Lai arī dalībnieku vidū nevaldīja vienprātība, kopīgas tendences bija acīmredzamas, - dalībnieki bija neapmierināti ar to, ka jauniešiem ir ierobežota piekļuve politiskajam procesam, un prasīja organizēt kustības, kuru mērķis ir panākt reformas, mieru un drošību. Šis neapmierinātības pamatā ir tas, ka jaunieši ir neaizsargāti un bieži tiek izmantoti, - vairāk nekā 600 000 000 jauniešu visā pasaulē dzīvo konflikta zonās un nestabilās teritorijās.

Dalībnieki prasīja nodrošināt jauniešiem pilnvērtīgas iespējas piedalīties demokrātijas procesā, virzoties uz miera nodibināšanu un novēršot marginalizāciju, ekstrēmismu un konfliktus.

Šajā pasākumā piedalījās dalībnieki ar atšķirīgu pieredzi un viedokļiem par drošību un apdraudējumu. Neraugoties uz atšķirīgajiem viedokļiem, pastāv kopīgas bažas, un diskusiju rezultātā bieži tika izstrādāti priekšlikumi par kopīgiem praktiskiem risinājumiem. Šie viedokļi un idejas jāizmanto kā pamats turpmākajai rīcībai šajos nemierīgajos laikos.

Tomēr saistībā ar šo tematu ir īpaši svarīgi atzīt to cilvēku viedokļus, kurus nebija iespējams uzklaut Eiropas Jaunatnes dienās, un atzīt dalībnieku privilēģiju dzīvot relatīvā drošībā, kas viņiem ļāva piedalīties šajā pasākumā un sniegt ieguldījumu šajā ziņojumā. Diemžēl trešo valstu reģionu iedzīvotāju un starptautiskās sabiedrības viedokļi nebija pietiekami pārstāvēti. Tomēr virzībā uz mieru un drošību ir jāiesaista dalībnieki ar dažādu pieredzi un no visiem kontinentiem, jo drošība ir globāla problēma. Šā iemesla dēļ diskusijās par šo tematu īpašs uzsvars tiek likts uz pārvalstisku un starptautisku organizāciju centieniem izveidot starptautisku sadarbību miera un drošības panākšanai un, konkrētāk, ES lomu šajos procesos.

DROŠĪBA UN DRAUDI — SVARĪGĀKĀS PROBLĒMAS, AR KURĀM SASKARAS EIROPAS JAUNIEŠI

Instagram: @AndyHendrata

CILVĒKTIESĪBAS UN TIESISKUMS

Cilvēktiesību ligumi un tiesību akti kā garantijas mierīgai un drošai sabiedrībai atbalsta cilvēku drošību un attīstību it visur. Centienos nodrošināt mieru un drošību ir jāatzīst prioritāte turpināt ievērot šīs tiesības, izmantojot pašreizējās hartas to aizstāvībai.

Veids, kā to sasniegt, ir skatīt drošības un drošuma apdraudējumus saistībā ar tiesībām, kuras tie pārkāpj. Tas nodrošina, ka tiek uzrādītas valsts nepilnības, un mudina lēmumu pieņēmējus piešķirt tiesībām uz drošību augstāko prioritāti. Drošību un drošumu nedrīkst skatīt nošķirti no cilvēktiesībām; uz tiesībām balstīta pieeja garantē drošības īstenošanas praksi, un tās pamatā ir cilvēktiesības.

Šīs diskusijas ir nostiprinātas likumīgajās saistībās pret tiem, kuru drošība un drošums ir pakļauti riskam. Tāpēc šis apakšjautājums ietvers tiesiskuma kritiku un pārbaudīs pašreizējo drošības politiku. Idejās arī piedāvāti risinājumi tam, kā tiesiskumu var izmantot mierīgas un drošas sabiedrības radīšanai.

61. VADĪŠANA, ĪSTENOJOT ANO DROŠĪBAS PADOMES REZOLŪCIJU 2250 PAR JAUNATNI

Darbseminārā uzklusīta ideja

ANO Drošības padomes Rezolūcija 2250 (ANO DPR 2250) ir pirmā rezolūcija, kurā uzsvērta jauniešu loma sabiedrībā un atbalsts jauniešiem un jauniešu vadītām organizācijām kā svarīgiem partneriem, lai risinātu konflikta un vardarbīga ekstrēmisma problēmu. Rezolūcija ir pirmā, kurā atzīta saite starp jauniešiem, mieru un drošību un sniegts impulss jauniešu vadītiem konfliktu atrisināšanas un miera veidošanas centieniem. Mums ir jānodrošina, ka šī rezolūcija neatduras pret šķēršļiem īstenošanas posmā. Tāpēc jaunieši aicina Eiropas Savienību uzņemties būtisku vadību ANO DPR 2250 īstenošanā.

Ir jāizstrādā valsts īstenošanas plāni, lai efektīvi integrētu šo satvaru, kas pēc tam būtu jānostiprina sadarbībā ar ieinteresētajām personām visos līmeņos. ES valstīm būtu jāveido kopējs satvars šīs rezolūcijas īstenošanas uzraudzībai un novērtēšanai, papildus iekšējās uzraudzības mehānismiem izmantojot ES iekšējos rādītājus ziņošanai. Turklāt šai rezolūcijai būtu vajadzīga sadarbība tādā līmenī, kādu Eiropas Padomes valstis jau ir apliecinājušas.

Ir jānodrošina starpministriju un starpnodaļu pieeja šīs rezolūcijas īstenošanai un jāveicina sadarbība reģionālā un valstu līmenī. Pieejai ir jāveicina kopīgi centieni starp pilsoniskās sabiedrības organizācijām un valsti, garantējot pilsoniskās sabiedrības jēgpilnu iesaistīšanos. Lai jauniešu organizācijas būtu līdztiesīgi partneri šajā procesā un to papildinātu ar savu īpašo kompetenci, īstenojot savas spējas strādāt šajā satvarā, tām ir vajadzīgs Eiropas Savienības finansējums un atbalsts.

62. CILVĒKTIESĪBU PRIORITĀTES NOTEIKŠANA TIRDZNIECĪBAS NOLĪGUMOS

Joanna

Iesaistoties starptautiskos ieguldījumu un tirdzniecības nolīgumos, ES ir jāizvirza cilvēktiesības priekšplānā.

Saskaņā ar starptautiskajiem tiesību aktiem valstij ir galvenā atbildība par cilvēktiesību aizsardzību. Demokrātiskās sabiedrībās visos valsts varas īstenošanas posmos ir jāievēro iedzīvotāju pamattiesības. Reakcija uz cilvēktiesību pārkāpumiem jābūt efektīvākai. Dažādu iemeslu dēļ valstu tiesas reizēm ir neefektīvas, neprognozējamas un nestabilas, kad ir jāreaģē uz cilvēktiesību pārkāpumiem. To īpaši pierāda juridiskie mehānismi, ko veido valsts ieguldītāji, kuriem tie ir paredzēti.

Eiropa reaģē uz pilsoniskās sabiedrības spiedienu un virzās uz daudzpusēju ieguldījumu tiesas sistēmu. ES ir jānodrošina, ka šī jaunā tiesa aizsargās ieguldītāju īpašumtiesības efektīvi un neitrāli. Jautājumi, uz kuriem šajā jaunajā sistēmā vēl ir jāatbild, ir par to, vai tā tikai ļaus ieguldītājiem ierosināt prasības pret valstīm, vienlaikus kavējot trešo pušu prasību ierosināšanu pret ieguldītājiem? Vai tā liks uzņēmumiem ievērot arī cilvēktiesības un vides saistības?

Mēs vēlamies nodrošināt, ka daudzpusēju ieguldījumu tiesas sistēma neattur ieguldītājus no tuvošanās ES. Šajā ziņā ES būtu jābūt neitrālai un taisnīgai, taču tai arī būtu jāizstāv cilvēktiesības pārrunās par šādiem darījumiem.

63. EIROPAS DIMENSIJAS PIEŠĪRŠANA TIESU SISTĒMAI

Nikolaus

Ir jāapsver jauns līgums, kas paplašina ES kompetenci, lai nodrošinātu, ka valstu robežas nav šķērslis noziegumu novēršanai. Pirmais solis būtu integrēt visu dalībvalstu tiesu sistēmas, lai būtu visaptveroša jurisdikcija ES līmenī. Eiropas prokurora funkcijas nesēnā reforma ir sākums, taču var darīt vairāk.

Jaunais līgums arī varētu piešķirt Eiropas Ārējās darbības dienestam (EĀDD) vairāk kompetenču, lai uzstātu uz tā pieņemto lēmumu īstenošanu. Pašlaik EĀDD ir ES diplomātiskais dienests, kā arī ES ārlietu un aizsardzības ministrija. Ja EĀDD būtu vairāk kompetenču un tas ciešāk iesaistītos visu valstu ārlietu dienestu sadarbībā, ES varētu kļūt par leģitimāku dalībnieku starptautiskajā arēnā.

65. PIEŠĪRT SOCIĀLAJĒM PLAŠSAZIŅAS LĪDZĒKLIEM SABIEDRISKĀ PAKALPOJUMA STATUSU

Darbseminārā uzklusīta ideja

Efektīvs risinājums, lai apkarotu privātuma pārkāpumus, datu ļaunprātīgu izmantošanu un demokrātiskā procesa vājināšanu, būtu pārņemt sabiedriskos pakalpojumus, piemēram, sociālos plašsaziņas līdzekļus, no privātām organizācijām, kas vērstas uz peļņu, un nodot tos objektīvas un atbildīgas kopienas pārziņā.

Jauniešiem mūsdienās ir grūti eksistēt bez kāda veida dalības sociālajos plašsaziņas līdzekļos, ņemot vērā to radītos sociālos, profesionālos un praktiskos ieguvumus. Citi būtiski svarīgi pakalpojumi, piemēram, elektrība, gāze vai internets tiek regulēti, jo tiem ir būtiski svarīga nozīme sabiedrībā. Šī iemesla dēļ sociālo plašsaziņas līdzekļu vietnes būtu jāpārskata un jāregulē kā sabiedriski pakalpojumi, līdzīgi kā elektriskās preces un tālruņi.

Korporācijas, kas pārvalda sociālo plašsaziņas līdzekļu platformas, ir apliecinājušas nevēlēšanos pielāgoties un veikt pašregulāciju. Lai arī sociālie plašsaziņas līdzekļi nav tik būtiski izdzīvošanai kā tradicionālie sabiedriskie pakalpojumi, piemēram, elektrība, ūdens un dabasgāze, mēs dzīvojam arvien savienotākā pasaulē, un jauniešu dzīve bieži vien ir ļoti atkarīga no šādām platformām.

64. CĪŅA PRET ATSTUMTĪBU, LAI APTURĒTU EKSTRĒMISMU

Darbseminārā uzklusīta ideja

ES būtu jāveic pasākumi, lai novērstu atstumtību un veicinātu integrāciju, tā apturot individu pievēršanos ekstrēmistu ideāliem. Ekstrēmisms ietekmē dažādas kopienas, no kurām imigranti ir tikai viena, un bieži atrod auglīgu vidi jebkāda veida atstumtībā, ko ekstrēmistu grupējumi izmanto.

Piešķirot finansiālu atbalstu sociālajām grupām, kas piesaista locekļus dažādās kopienās, un nodrošinot bezmaksas izglītību, piemēram, valodas apmācību, mēs iedrošinām cilvēkus, kuri citādi varētu justies atstumti no pārējās sabiedrības, sākt sazināties ar citiem. Tas palīdz veidot izpratni par dažādiem skatījumiem un tos cienīt, kā arī rada lielāku piederības izjūtu.

Mums šķiet būtiski svarīgi nodrošināt, ka imigrantu integrācija joprojām ir prioritāte arī ierobežotu budžetu laikā, jo ilgtermiņa ieguvumi ir pārāk ievērojami, lai tos ignorētu.

66. CIEŠĀKAS MILITĀRĀS SADARBĪBAS VEICINĀŠANA

Michel

ES būtu jāapsver "Eiropas Drošības padomes" izveide, kuras sastāvā būtu Eiropas aizsardzības ministri un kas varētu atļaut Eiropas militāro spēku izmantošanu.

Ar Eiropas Ārējās darbības dienestu (EĀDD) Eiropas Savienība ir ieguvusi diplomātisko dienestu institūciju, kas tai ļauj palīdzēt ES Augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos. Taču nav kopējas ārējās drošības politikas.

Drošības padome ne tikai koordinētu ES ārpolitiku, bet arī uzlabotu dialogu starp ES un citām pasaules lielvarām, jo tā vienkāršotu mijiedarbību. Tas stiprinātu vienotu ES dalību šajā jomā, kas līdz šim ir atstāta novārtā, jo tai ir vajadzīga uzlabota formālā koordinācija.

67. HUMĀNĀS PALĪDZĪBAS KORIDORU IZVEIDE BĒĢLIEM

Hannah

Iekļaušana un integrācija ir būtiski svarīgas pilsoniskas sabiedrības radīšanai. Šie jēdzieni pēdējo gadu laikā, pēc daudzu patvēruma meklētāju ierašanās Eiropas valstīs, ir kļuvuši vēl jo svarīgāki. Būtiska šīs diskusijas daļa ir jautājums par to, kā finansēt programmas un atbalstīt iecerējošos bēgļus.

Humānās palīdzības koridorus var koordinēt pilsoniskā sabiedrība un valsts atbalstīta kopiena, pamatojoties uz integrācijas atbalsta tīklu ES iecerējošajiem migrantiem. Tas varētu likt NVO, kas strādā ar vietējām labdarības organizācijām un kopienas grupām, pārbaudīt neaizsargātus bēgļus. Šādas grupas pēc tam palīdzētu patvēruma meklētājiem un neaizsargātiem bēgļiem integrēties vietējās kopienās.

Šis projekts ir pielāgojams citām Eiropas valstīm, jo tā ir partnerība starp privātām pilsoniskās sabiedrības organizācijām un dalībvalstu valdībām. ES varētu būt svarīga loma, konstatējot tās pilsoniskās sabiedrības organizācijas visā Eiropā, kuras ir ieinteresētas piedalīties, un mudinot dalībvalstis pārņemt šādus koridorus un dalīties labākajās praksēs.

INTERVIJA

“

Eiropas Savienībā dzīvojošie jaunieši nav pieredzējuši ekstrēmus konfliktus un cilvēktiesību pārkāpumus. Kāds ir jūsu vēstījums Eiropas jauniešiem, kuri dzīvo spēcīgas demokrātijas apstākļos un pieņem to kā pašsaprotamu?

Viņiem ir paveicies, ka viņiem nav jāpiedzīvo tas, kas cilvēkiem jāpieredz manā valstī. Cilvēktiesības un demokrācija ir būtiski svarīgas, un jauniešiem ir jādara viss iespējams, lai tās uzlabotu. Un tas neattiecas tikai uz Eiropas problēmām. Tas attiecas uz visu pasauli. Jauniešus var viegli apmānīt ar ekstrēmismu, un tas ir lielākais risks mūsu nākotnei. Tā vietā, lai piedalītos vardarbībā, viņiem būtu jāpievēršas cilvēktiesībām un līdzdalībai. Izglītojot jauniešus, viņi ir plašāk jāinformē par cilvēktiesībām un demokrātiju. Reizēm ar ģimeni nepietiek, lai jauniešus pārliecinātu par to, cik svarīgs ir brīvs balsojums un individuālās un kolektīvās cilvēktiesības. Tāpēc ir jāstiprina izglītība. Demokrātijai ir jāvalda, un tieši jauniešiem tas ir jāapzinās un tā jāaizstāv, lai to nezaudētu.

Lamiya Aji Bashar,
Saharova balvas ieguvēju

”

RADĪT TELPU PILSONISKAJAI SABIEDRĪBAI

Neatkarīga pilsoniskā sabiedrība ir būtiski svarīga Eiropas drošībai - telpa, kurā kopienas var veidot politiku bez ietekmes, ko rada komerciāla peļņa vai valsts iestādes. Lai palīdzētu pārvarēt nedrošību un netaisnīgumu, pilsoniskajai sabiedrībai jānodrošina sadarboties ar iestādēm un politikas veidotājiem vietējā, valstu un globālā līmenī.

Bez pilsoniskās sabiedrības centieniem visos līmeņos demokrātija nebūs stabila un to bāsis, kuri saskaras ar lielākajiem šķēršļiem lēmumu pieņemšanā, var palikt nesadzirdētas, kā arī minoritātes var nonākt neaizsargātā situācijā. Šī iemesla dēļ jaunieši Eiropas Jaunatnes dienās aicināja aizsargāt daudzveidīgu, spēcīgu un neatkarīgu pilsonisko sabiedrību, jo tā ir būtiski svarīga drošībai un miera veidošanai.

Diemžēl pilsoniskās sabiedrības telpu sarūkšana pastiprinās. Pēc straujiem ierobežojumiem pēdējo gadu laikā vairāk nekā simts valstis visā pasaulē ir pieņēmušas tiesību aktus, lai ierobežotu pilsoniskās sabiedrības organizācijas.

Šādi ierobežojumi ir autoritāra reakcija uz demokrātijas ideāliem, un šī globālā tendence ir jābremzē un jāpavērš demokrātijas interesēs, lai sniegtu drošu vidi visiem iedzīvotājiem.

Režīmi ir arvien atklātāki un nekaunīgāki savos uzbrukumos pilsoniskajai sabiedrībai, jo starptautiskā reakcija uz agrīnajiem ierobežojumiem bija vāja. ES tagad ir jārikojas kā liderim, veicinot pilsoniskās sabiedrības izaugsmi un iesaistīšanos.

68. EIROPAS MĒROGA PĀRREDZAMĪBAS DATUBĀZES IZVEIDE

Florin

Eiropas Savienībai ir jāvelta centieni, lai veicinātu pārredzamību un palielinātu valsts un pārvalstisko dalībnieku atbildību pret indivīdiem. Viens no veidiem, kā to panākt, būtu radīt Eiropas pārredzamības datubāzi, veicinot kvalitatīvu žurnālistiku un spēcīgu pilsonisko pārraudzību. Tas varētu arī ietvert likumu, kas būtu piemērojams visām dalībvalstīm un noteiktu, ka zemes un uzņēmumu īpašumtiesību dati ir pieejami bez maksas. Tas palīdzētu apkarot korupciju un populismu.

Pārredzamībai būtu jābūt ES politikas centrā. Dažās valstīs, piemēram, Rumānijā, pat tik vienkāršas lietas kā valstī reģistrēto uzņēmumu saraksta saņemšana liek saskarties ar ievērojamu finansiālu šķērslī. Tas būtu milzīgs apgrūtinājums daudziem, tostarp pētnieciskajiem žurnālistiem, kuri cenšas atklāt korupciju, jo viņi var strādāt tikai ar katra atsevišķā gadījuma izpēti. Bez pārredzamības mazinās atbildība un plaukst korupcija. Datubāze "ProZorro", kas pārrauga publisko iepirkumu Ukrainā un saņēma Atvērtais valdības partnerības balvu, varētu būt paraugs šādai Eiropas datubāzei.

69. TRAUKSMEŠ CĒLĒJU AIZSARDŽĪBA

Coralie

ES būtu jādrošina dalībvalstīs ieviest valsts tiesību aktus, kas aizsargā trauksmes cēlētus no nepamatotām sankcijām. Lai sniegtu informāciju un ziņotu par korupciju, cilvēkiem ir vajadzīga pārliecība, ko nodrošina tiesiskas garantijas. Eiropas Parlamentam būtu jāveic darbības, lai to atbalstītu.

"Transparency International" korupcijas uztveres indekss, kas veic valstu ikgadēju klasifikāciju, liecina, ka korupcijas apkarošanai ar tiesību aktiem vien nepietiek. Lai sabiedrības varētu pārvarēt korupciju, mums ir jāveicina labvēlīga vide, kas ietver preses brīvību un pilsoniskās sabiedrības telpas.

ES ir jāvienkāršo ziņošanas process par iespējamajiem korupcijas gadījumiem, lai aizsargātu trauksmes cēlētus pret represijām un veicinātu rīcību, iesaistot tiesībsardzības iestādes, kuras nodrošina ticamu informāciju. To darot, ES atzītu brīvu plašsaziņas līdzekļu un pilsoniskās sabiedrības svarīgo lomu efektīvā uzraudzībā un izmeklēšanā.

70. POLICIJAS APMĀCĪBA TIEŠSAISTES NAIDA NOZIEGUMU NOVĒRŠANĀ

Kelly-Ann

Polīcija būtu jāapmāca, sniedzot labāku digitālo prātību, lai atpazītu vardarbīgu izturēšanos tiešsaistē tās agrīnajos posmos. Tam sekotu novēršanas stratēģiju īstenošana, piemēram, vardarbīgas izturēšanās un noziegumu tiešsaistē iekļaušana juridiskajos dokumentos visā ES.

Vardarbīga izturēšanās tiešsaistē un nauda runa pret sievietēm, jo īpaši sociālajos plašsaziņas līdzekļos un citās tiešsaistes platformās, ir problēma, ko rada arvien plašāka digitalizācija.

Sievietes no vardarbīgas izturēšanās tiešsaistē cieš biežāk nekā vīrieši. ES ir jāiesaistās, jāuzņemas iniciatīva un jāveicina diskusija par to, kā tam pretoties. Digitālā prātība ir arī jāiekļauj skolu programmās, jo izglītības programmām ir svarīga loma informētības uzlabošanā un novēršanas metožu izplatīšanā.

Tiesību akti būtu jāierosina individuālām dalībvalstīm, taču varētu sagatavot priekšlikumu, ko ES dalībvalstis varētu parakstīt līdzīgi kā Stambulas konvenciju (Eiropas Padomes Konvencija par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu).

72. TIEŠSAISTES TIESĪBU DEKLARĀCIJA

Darbseminārā uzklusīta ideja

Līdzīgi kā Vispārējā cilvēktiesību deklarācija, Deklarācija par tiesībām tiešsaistē varētu kļūt par ievirzi drošākam, iekļaujošākam internetam.

Pašlaik internets iestādēm ir "pelēkā zona", kurā parastajiem noteikumiem, ar kuriem pārvalda tradicionālākus plašsaziņas līdzekļu veidus, ir mazāka ietekme. ES kā globālam liberāli demokrātisko tiesību bastionam būtu jāizmanto savs stāvoklis, lai veidotu uzticamu un drošu internetu. Sagatavojot tiešsaistes tiesību deklarāciju, ES varētu veikt pasākumus, lai sapulcētu sabiedrotus un sāktu cīņu pret kiberkaru, iekļaujot šajā procesā arī iedzīvotājus, lai sniegtu viņiem tiesības uz darbībām tiešsaistē.

Praktiski tas varētu ietvert "luksofora" sistēmas izveidi, ko neatkarīgi analītiķi var izmantot, lai klasificētu avotu uzticamību, tā ļaujot vieglāk identificēt neprecīzu vai pilnīgi nepatiesu ziņošanu.

Internets ir ietekmīgs instruments, taču tas sabiedrību var ietekmēt gan pozitīvi, gan negatīvi. ES būtu jāiesaistās par to, lai nodrošinātu, ka tiek ievērotas individuālās tiesības.

71. JAUNO KANDIDĀTU FONDA IZVEIDE

Hannah

ES būtu jāsamazina finansiālie šķēršļi formālai demokrātiskai līdzdalībai, ar ko daudzi jaunieši saskaras politiskās karjeras sākumā. Būtu jāizveido jauno kandidātu fonds, lai atbalstītu jaunos kandidātus.

Vietējās vai valsts vēlēšanās kandidē pārāk maz jauniešu. Mums vajag vairāk pozitīvu piemēru tam, ka dažādas izcelsmes cilvēki ar dažādām interesēm, spējām un identitāti var ieņemt amatus visos pārvaldības līmeņos. Pretējā gadījumā politika plašākai sabiedrībai šķiet nepieejama.

Eiropā ir dažas partijas, kurās ir pārstāvji vēlino divdesmitgadnieku un agrīno trīsdesmitgadnieku vecumā, tās saskata jauniešu potenciālu. Taču daudzās dalībvalstīs tā nenotiek, un politisko ainavu veido vecāka gadagājuma vīrieši. Politiskajām partijām un ES ir jāatzīst jauniešu atbalsts katrā Eiropas partijā, un jāsniedz finansiāla palīdzība tiem gados jaunajiem pārstāvjiem, kuri vēlas kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās.

73. OBLIGĀTA APMĀCĪBA PIRMĀS PALĪDZĪBAS SNIEGŠANĀ

Christian

Es domāju, ka ES būtu jāizveido obligāts un standartizēts ES pirmās palīdzības kurss, iespējams, kā otrais posms autovadītāja apliecības iegūšanā.

Savā profesijā (esmu neatliekamās medicīniskās palīdzības autovadītājs) es bieži novēroju gadījumus, kad cilvēki ir sastājušies ap kādu, kam vajadzīga pirmā palīdzība, un nespēj palīdzēt. Iemesli tam var būt dažādi, taču zināšanu par sākotnējo palīdzību pielietošana, līdz ierodas speciālisti, var mazināt situācijas neatliekamību vai pat glābt dzīvības. Ja negadījuma situācijā ikviens varētu sniegt pirmo palīdzību, uz ceļiem un ikdienas situācijās būtu mazāk cietušo.

To varētu nodrošināt, izveidojot Eiropas kustību pirmās palīdzības mācīšanas atbalstam skolās. EP varētu aicināt Eiropas līderus iekļaut šādas mācības to programmās un ierosināt Eiropas standartu attiecībā uz pirmo palīdzību.

74. PĀRRĒDZAMĪBAS NODROŠINĀŠANA SPORTĀ

Darbseminārā uzklusīta ideja

ES būtu jātiecas palielināt pārrēdzamību sportā, lai novērstu skandālus. To varētu darīt, rīkojot debates par šo jautājumu un atbalstot stingrāku regulējumu attiecībā uz sportistu pārbaudēm, jo īpaši, ja viņi piedalās sacensībās Eiropā.

Sports pēc būtības pacilā mūsu noskaņojumu, veicina biedriskumu, konkurētspēju un kopības izjūtu, kā arī māca vērtības un ētiku. Būtu arī jāuzsāk atklāta diskusija, lai apzinātu, kā korupcija sportā ietekmē sabiedrību, un to, kā uz to reaģēt.

Varētu ieviest Eiropas noteikumu kopumu visiem sporta klubiem un platformu, kas ļauj līdzjutējiem ziņot par korupciju, lai oficiālās struktūras vai žurnālisti to varētu izmeklēt sīkāk. ES būtu jāapsver pilnīgi neatkarīgas organizācijas izveide, kurā būtu juristi, policijas amatpersonas un civilie eksperti un kura specializētos korupcijas apkarošanā sportā un sporta cienīguma un plašākas pārrēdzamības atjaunošanā.

INTERVIJA

Cik svarīga ir ES, kas praktizē demokrātijas un cilvēktiesību vērtības, un cik svarīgi tas ir plašākā pasaulē? Vai izjūtat to savā darbā?

Manuprāt, pašlaik saistībā ar savu ikdienas darbu es varu teikt, ka mums ir ļoti svarīgi projekti Eiropas Savienībā. Varu minēt divus piemērus. Mēs strādājam kopā ar ES, lai ļautu bērniem un sievietēm izkļūt no raktuvēm, kurās viņi dzīvo kā seksa vergi vai vienkārši vergi. Tādējādi mēs strādājam kopā ar ES, lai aizsargātu bērnus un sievietes. Mēs varam piešķirt sievietēm jaunu statusu, kas viņām ļaus integrēties atpakaļ sabiedrībā, un bērni var iet skolā vai ieturēt normālu maltīti. Pašlaik esmu ļoti laimīgs, jo šie bērni tagad ir vieni no labākajiem skolēniem reģionā. Mēs redzējam, ka šiem bērniem nebija dzīves, un ES palīdzēja viņiem veidot jaunu dzīvi.

Otrs projekts, pie kura mēs strādājam sadarbībā ar ES, ir projekts, kas saistīts ar seksuālo vardarbību cietušajiem. Šī projekta mērķis ir uzsvērt, ka seksuāla vardarbība būtu jāuzskata ne tikai par fiziskām ciešanām, bet arī par cilvēktiesību pārkāpumu. Mēs arī vēlamies, lai sievietes, kuras cietušas no seksuālas vardarbības, atkal integrētos sabiedrībā, būtu produktīvas un neatkarīgas. Mēs vēlamies, lai šis projekts tiktu pieņemts ne tikai mūsu medicīnas centrā, bet arī citos medicīnas centros, kuros tas būtu vajadzīgs.

Šie ir divi ļoti spilgti piemēri, kas liecina, ka ES praktiski var veidot pamatu, lai aizstāvētu cilvēktiesības un neaizsargāto personu tiesības.

Eiropa pašlaik saskaras ar lēmumiem par tās nākotni. Kāds būtu jūsu vēstījums jauniešiem, kuri dzīvo spēcīgā demokrātijā, taču nebalso?

Ja mēs paši nepiedalāmies, bet ļaujām citiem risināt mūsu problēmas, tad populisms pieaugs, jo daļa iedzīvotāju nevar izpausties.

Pašlaik mums ir jābūt uzmanīgiem! Demokrātijai ir jādarbojas katru dienu. Mums tā ir jāaizsargā un jāpraktizē katru dienu, vai arī tās vairs nebūs.

Denis Mukwege,

Saharova balvas ieguvējs 2014. gadā un "Panzi" fonda dibinātājs, Kongo Demokrātiskā Republika

PĀRVALDĪT TEHNOLOĢISKO ATTĪSTĪBU

Internets ir izaugsmes virzītājspēks, un digitālā revolūcija ir radījusi milzīgu ekonomisko ieguvumu ES, sekmējot lielāku produktivitāti, inovāciju un nodrošinot e-pakalpojumus un e-komerciju. Taču līdz ar visām šīm ekonomisko iespēju priekšrocībām, internets ietver arī pieaugošu apdraudējumu mūsu dzīvesveidam.

Riski, kas kādreiz tika uzskatīti par zinātniskās fantastikas augļiem, ir kļuvuši biedējoši reāli, taču daudzi no šiem riskiem joprojām tiek maz ņemti vērā pilsoniskajā dialogā. Politikas veidotāji pietiekami nereaģē uz kiberdraudiem, tāpēc mūsu sabiedrība jūtas neaizsargāta. Eiropas Jaunatnes dienu laikā bija skaidrs, ka daudzi jaunieši prasa plašāku izglītību šajā jomā, lai sabiedrība varētu pieņemt informētus lēmumus par to, kā rast risinājumus tehnoloģiskās attīstības radītajiem riskiem.

Izpratne par jaunajiem tiešsaistes riskiem, ar kuriem saskaramies, ir būtiski svarīga, lai veidotu reakciju uz tiem. ES ir jānosaka stingrs uzsvars uz IT prātību, vienlaikus apzinot un vēršot uzmanību uz interneta infrastruktūras atkarību un neaizsargātību visā ES. Kiberdrošība būtu jāintegrē visās jomās, lai mēs izprastu plašākos sistēmiskos kiberriskus un varētu noteikt būtiski svarīgākos pakalpojumus, līdzekļus un infrastruktūru, kas ES ir jāaizsargā. Mums būtu jāizvirza mērķis izstrādāt efektīvu kiberrisku pārvaldības stratēģiju un paātrināt sadarbību starp ES valstīm, lai izmantotu kopīgās spējas un noteiktu tehnoloģiskās attīstības standartus.

75. KIBERDROŠĪBAS INTEGRĒŠANA UN SASKAŅOŠANA

Francesca

ES būtu jānosaka kiberdrošības politika ar tās eksporta stratēģiju un ārlietu, drošības un aizsardzības politiku (PESCO) tirdzniecības un attīstības mērķiem līdzīgā līmenī. Tādā gadījumā kiberdrošība ir nevis tikai tehniska problēma, bet drīzāk plašāki, sistēmiski riski drošībai, kurus ES atzīst. Viena no pieejām šīs problēmas risināšanai ir konstatēt būtiski svarīgākos pakalpojumus un aktīvus, kam vajadzīga aizsardzība. Nākamais solis liek ES valstīm cieši sadarboties un radīt kopīgu spēju tīklu. Šajā kontekstā vienkārši un efektīvi var izveidot IT produktu standartus.

Tāpēc mums ir jānosaka ekonomikas programma (ES vienotā tirgus stratēģija) un kiberdrošības programma. Kiberdrošību nedrīkst skatīt kā izolētu problēmu. Tā vietā sabiedrībai kopumā ir jāizprot, ka interneta aizsardzība ir gan ekonomikas, gan valsts drošības nepieciešamība. Ir svarīgi neaizmirst, ka kiberriski ietekmē visas nozares un sektorus - no "Fortune 500" uzņēmumiem un mazākām organizācijām ar ierobežotiem resursiem līdz ES valdībām, starptautiskām iestādēm un, visbeidzot, ES iedzīvotājiem.

76. KIBERDROŠĪBAS IZGLĪTĪBA KĀ STANDARTA PRAKSE

Darbseminārā uzklaušīta ideja

ES dalībvalstis ir jāiedrošina uzsākt kiberdrošības izglītības programmas no sākumskolas līdz universitātei un ieguldīt līdzekļus kiberdrošības pētniecībā un izstrādē (ārpus pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"). Ir svarīgi izveidot kopēju vārdnīcu un karjeras virzības ceļus, kā arī atbalstīt jauniešus, kuri uzsāk darbību šajā jomā. Turklāt, uzsākot plašāku kampaņu sabiedrības informēšanai par kiberdrošību (ārpus ES Kiberdrošības informētības mēneša), tā kļūtu par Eiropas iedzīvotājiem interesantu un pieejamu programmu, kurā viņi var iesaistīties.

Paplašinās plaša starp pieprasījumu pēc talantiem kiberdrošības jomā un profesionāla darbaspēka piedāvājumu. Saskaņā ar veiktajām aplēsēm līdz 2020. gadam pasaulē vajadzēs par diviem miljoniem vairāk kiberdrošības darbvietu. Lai tam sagatavotos, ES ir jāveicina izglītība un apmācība par kiberdrošību.

Turklāt vairāk sieviešu un minoritāšu ir jāatbalsta uzsākt karjeru kiberdrošības jomā, kas ir tikpat svarīga kā pieejamība.

77. ES SADARBĪBAS VEICINĀŠANA IZLŪKOŠANAS JOMĀ

Darbseminārā uzklusīta ideja

ES būtu jāapsver pašai sava FIB izveide, lai uzlabotu Eiropola organizāciju, izmantojot esošo struktūru ar uzlabotām informācijas apmaiņas spējām. Tas ietvertu atbilstības politiku.

Pašlaik sadarbība drošības jomā lielā mērā ir atkarīga no informācijas, ar ko apmainījušās dalībvalstis, un, kā traģiski pierādījies, reakcijas uz šādu informāciju var nebūt. Izveidojot plašāku izlūkošanas sadarbību un saliedētu Eiropas struktūru, ES varētu veikt konkrētas darbības, lai vāktu un nodrošināšanu izlūkumus. Tas sniegtu ieguvumus iedzīvotājiem un radītu drošāku vidi.

79. IEGULDĪJUMI GĒNU INŽENIERIJAS TEHNOLOĢIJĀ

Darbseminārā uzklusīta ideja

Ja tu esi soli priekšā, tu vari ietekmēt turpmāko attīstību. Eiropas Savienībai vajadzētu veikt būtiskus ieguldījumus gēnu modificēšanas tehnoloģijās, lai novērstu intelektuālā darbaspēka emigrāciju uz citām valstīm, piemēram, ASV vai Ķīnu.

Eiropai ārkārtīgi labi veicas izcilu pētniecības aprindu veidošanā, parasti ar sabiedrisko iestāžu starpniecību, ko apmaksā dalībvalstis. Turklāt ir vajadzīgi pienācīgi finansiālie ieguldījumi pētniecībā un rūpniecībā, lai saglabātu vadību šajā strauji mainīgajā jomā un uzturētu ES ietekmi sarunās, lemjot, kā šī tehnoloģija tiks izmantota un nodrošināta iedzīvotājiem.

ES būtu jātiecas piešķirt līdzekļus un atbalstīt universitātes, kuras veic šīs tehnoloģijas pētniecību, un jāatbalsta šāda veida inovācija ES.

78. IZGLĪTĪBAS PAR MOLEKULĀRO UN ŠŪNU BIOLOĢIJU VEICINĀŠANA

Darbseminārā uzklusīta ideja

Lai pēc iespējas labāk sagatavotos DNS revolūcijai un veiktu saprātīgas ētiskās debātes, iedzīvotāji ir jāpasagatavo. Tā kā šī tēma ir ļoti sensitīva un par to tiek plaši izplatīta neobjektīva informācija, cilvēkiem pamatskolas vai vidusskolas programmu ietvaros būtu jāsaņem pienācīga izglītība molekulārā un šūnu bioloģijā, kā arī ģenētikā. Visas minētās zinātnes ir diezgan jaunas, tās strauji attīstās un būtu jāmača atjauninātā programmā.

Gēnu modificēšana sniedz neticamas iespējas medicīnā, lauksaimniecībā un vides jomā, taču arī izraisa bailes par iespējamiem riskiem. Šī jaunā tehnoloģija ir jāapspriež formālā diskusijā un ētiskajā novērtējumā. Eiropā gēnu modificēšana ir ļoti sensitīvs jautājums, un cilvēki bieži jauc dažādus jēdzienus, kas ilgtermiņā varētu būt kaitīgi.

Saskaņā ar iepriekš pausto ideju pētniekiem vai pētniecības iestādēm būtu pienākums, izmantojot standartu plašsaziņas līdzekļus, izskaidrot sabiedrībai, ko viņi dara un kā šis darbs ietekmēs moderno zinātni, lai tādējādi novērstu iedzīvotāju pretestību. ES var veicināt šīs tēmas nozīmīgu programmās un radīt stimulus zināšanu izplatīšanai.

80. BEZMAKSAS ANTIVĪRUSU PROGRAMMĀTŪRAS IZVEIDE ES IEDZĪVOTĀJIEM

Nikolaos

ES būtu jāfinansē sabiedriska uzņēmums, kas pieņem darbā zinātniekus, programmētājus un programmatūru izstrādātājus, lai izveidotu bezmaksas antivīrusu programmatūru un izplatītu to ES iedzīvotājiem. Atvērtā pirmkoda produktiem ir tāda priekšrocība, ka tie ir ērti un nodrošina, ka sistēmas ir stabilas un pielāgojamas jauniem apdraudējumiem. Nodarbinot pašus labākos speciālistus, Eiropa varētu sniegt būtisku sabiedrisko pakalpojumu saviem iedzīvotājiem. Turklāt antivīrusu programmatūras iegāde var būt dārga, kas nozīmē, ka daži uzņēmumi un indivīdi var izvēlēties strādāt un dzīvot bez iedarbīgas antivīrusu programmatūras un pakļaut savas sistēmas un darbiniekus jauniem apdraudējumiem.

Viena no pamata darbībām lielākajai daļai interneta lietotāju ir antivīrusu programmatūras lejupielāde savā ierīcē. Tiešsaistes shēmu un informācijas trūkuma dēļ daudziem iedzīvotājiem ir grūtības orientēties, izvēloties uzticamu un kvalitatīvu programmatūru, kas viņus aizsargās.

Atbalstot un izveidojot sabiedrisku organizāciju, tiktu nodrošināta demokrātiski atbildīgas un uz iedzīvotājiem vērstas antivīrusu sistēmas pieejamība, kas sniegtu tūlītējus un jūtamus ieguvumus Eiropas iedzīvotāju drošībai.

INTERVIJA

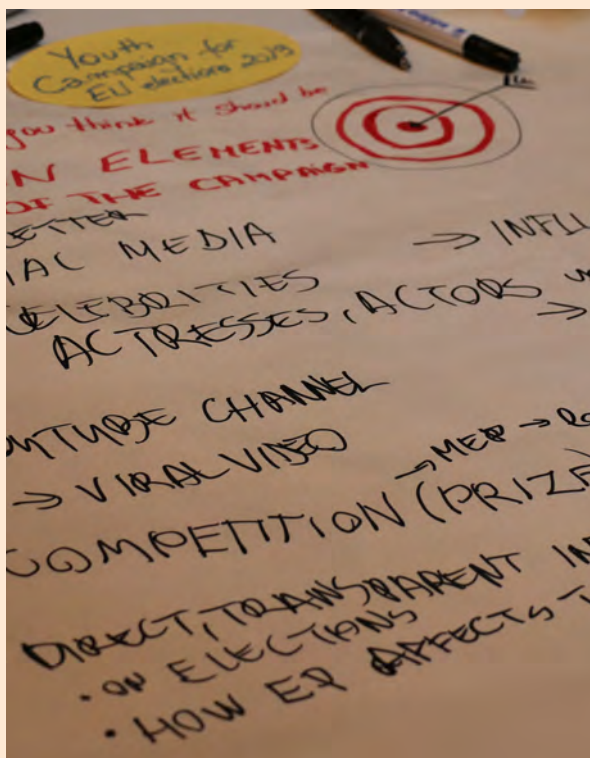

Ko tieši ES var darīt, lai novērstu vardarbīgu izturēšanos pret sievietēm tiešsaistē?

Mana ideja būtu oficiāli atzīt vardarbīgu izturēšanos tiešsaistē par ļaunprātīgas izturēšanās vai vardarbības veidu, ar ko saskaras sievietes un meitenes. Mums ir pasākumi, piemēram, vardarbības pret sievietēm izgaismošana un Cilvēktiesību diena decembrī. Protams, nav pieņemama nekāda vardarbība pret sievietēm, taču, manuprāt, būtu lieliski, ja visas politiskās partijas, visas dalībvalstis un ES iestādes atzītu, ka vardarbīga izturēšanās tiešsaistē ir vardarbība pret sievietēm un meitenēm.

Domāju, ka otra lieta, ko ES varētu darīt, nepārprotami ir saistīta ar pārvalstisku partnerību. Pamatojoties uz manu personīgo pieredzi saistībā ar vardarbīgu izturēšanos tiešsaistē, tika konstatēts, ka daudzi pāridarītāji atradās ASV vai Austrijā, taču Interpolam nebija nekādu resursu, lai ar to strādātu, un es nešaubos, ka dalībvalstīm ir informācija par āzētājiem Apvienotajā Karalistē vai citur, tāpēc - kā mēs dalāmies informācijā saistībā ar noziegumiem tiešsaistē?

Seyi Akiwowo,
Glitch!UK

JAUNATNES FORUMA KOMENTĀRS

DROŠĪBA UN DRAUDI

Drošība ir svarīgs jautājums daudziem iedzīvotājiem. Kā mēs varam radīt pozitīvu nostāju šajās diskusijās? Jaunieši un jauniešu organizācijas ir globāli atzītas kā mierīgāku un noturīgāku sabiedrību veicinātājas. Eiropa, kurā vairākas desmitgades valdījis miers, var ļaut jauniešiem uzņemties galveno lomu problēmas risinājumā. Eiropas Jaunatnes forums atbalsta jauniešus, mieru un drošību Eiropā un pasaulē.

Diskusijas "YO!Fest" un 2018. gada Eiropas Jaunatnes dienās, kas bija vērstas uz miera un drošības jautājumiem, notika politiskās krīzes kontekstā saistībā ar Eiropas Savienības (ES) ārpolitiku.

Spēkā esošais politiskais satvars, piemēram, ES globālā ārpolitikas un drošības politikas stratēģija, atbalsta sabiedriskās noturības ideju, padziļinot darbu izglītības, kultūras un jaunatnes jomā, lai sekmētu plurālismu, līdzaspastāvēšanu un cieņu, taču neintegrē jauniešus kā dalībniekus, bet tikai saņēmējus.

Eiropas Konsenss par attīstību nodrošina satvaru, kurā jaunieši ir pārmaiņu un attīstības procesa dalībnieki un kā tādi sniedz pienesumu programmā 2030. gadam, nevis ir situācijas upuri, kā bija attēlots iepriekš.

Kamēr politiskā agitācija saistībā ar patvērumu un ārējo robežu pārvaldību turpina sēt bailes sabiedriskajā domā, nesena Eiropas Komisijas priekšlikums par nākamo daudzgadu finanšu shēmu ārējos jautājumos jauniešus skar ierobežotā mērā un galvenokārt "Erasmus" kontekstā. Taču jaunākā politikas attīstība jauniešu miera un drošības jomā ir pozitīva, Padomes secinājumi sniedz dalībvalstīm norādījumus, lai īstenotu 2015. gadā pieņemto ANO Drošības Padomes rezolūciju par jaunatni, mieru un drošību, un nodrošina jauniešiem iespēju sekmēt konfliktu novēršanu un atrisināšanu. Ir būtiski svarīgi, lai dalībvalstis, kas īsteno šādus secinājumus, veidotu drošu, saliedētu un harmonisku sabiedrību, piešķirot jauniešiem būtisku lomu mierīgā Eiropā.

Diskusijas "YO!Fest" un 2018. gada Eiropas Jaunatnes dienās sniedza jauniešiem drošu telpu, kurā organizēt un izmantot savu pieredzi miera veidošanā un konfliktu novēršanā. Jaunieši pievērsās jautājumiem saistībā ar pašreizējām krīzēm un tā dēvēto "migrācijas krīzi", kā arī šķēršļiem, kas kavē jauniešu pilnīgu iekļaušanu sabiedrībā, piemēram, nestabiliem darba apstākļiem, sociālekonomiskajai nevienlīdzībai, izglītības struktūrām un tiesību pieejamībai. Lai veidotu iekļaujošākas sabiedrības, kurās ikviens ir laipni gaidīts, ir būtiski svarīgi nošķirt migrācijas debates no drošības apsvērumiem.

"YO!Fest" un 2018. gada Eiropas Jaunatnes dienu pasākumi mazināja stereotipus un veicināja kultūru dialogu, lai uzsvērtu vajadzību veidot noturīgas sabiedrības, kurās visi jaunieši var īstenot savu potenciālu un pilnībā izmantot savas pamattiesības, un vajadzību palielināt dzimumu līdztiesību un jauniešu un jaunu sieviešu tiesību nostiprināšanu ar mērķi nodrošināt daudzveidību.

Pamatojoties uz "YO!Fest" un 2018. gada Eiropas Jaunatnes dienās paustajām idejām, Eiropas iestādēm un dalībvalstīm būtu kopīgi jāstrādā, lai veidotu valstu stratēģijas nolūkā īstenot ANO Drošības Padomes rezolūciju par jaunatni, mieru un drošību līdzdalīgā veidā, iesaistot jauniešus un jauniešu organizācijas to izstrādē, īstenošanā un novērtēšanā.

Ir būtiski svarīgi, lai Eiropas iestādes nodrošinātu, ka jaunieši ar dažādu izcelsmi tiek atzīti un viņiem tiek sniegts pienācīgs atbalsts, lai veiktu darbības, kas novērs vardarbīgu rīcību un neatbilstīgu attieksmi. Tam būtu jābūt daļai no "Erasmus+" programmas un tās pēcteces sniegtā finansējuma.

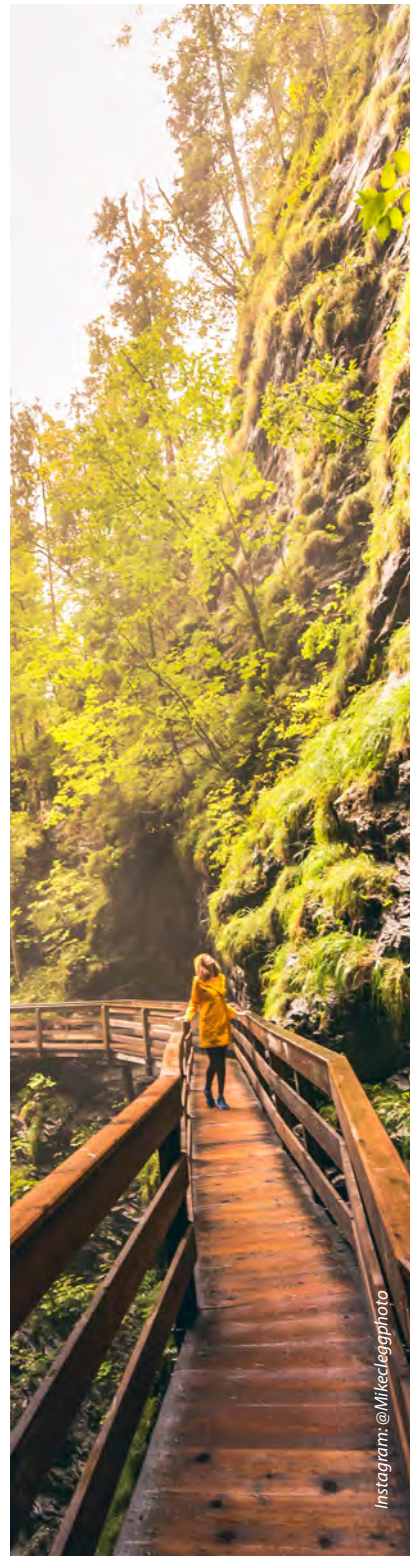

5. VIETĒJI UN GLOBĀLI

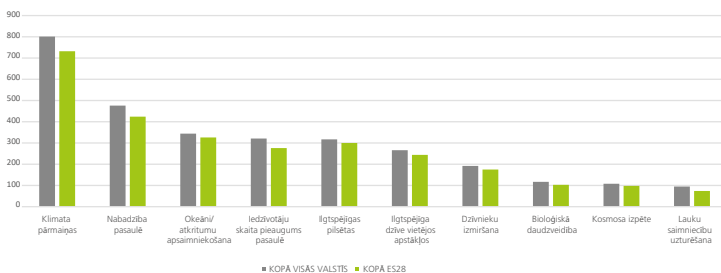
Mūsu planētas aizsardzība

Ko Eiropas Savienība var darīt, lai aizsargātu mūsu planētu? Ir steidzami jārisina klimata pārmaiņu jautājums, taču daudzi to joprojām neuzskata par prioritāti. Nesenākā Eurobarometra aptauja uzrādīja, ka ES iedzīvotāju skatījumā klimata pārmaiņas ir tikai septītais svarīgākais jautājums, ar ko pašlaik saskaras ES, savukārt vide un energoapgāde ierindojās desmitajā un vienpadsmitajā vietā³⁹. Taču apdraudējums ir reāls, un mums ir jārikojas uzreiz, lai novērstu ekosistēmas iznīcināšanu un apdraudējumu cilvēces pastāvēšanai. Tas ietver ne tikai klimata pārmaiņu apkarošanu, bet arī virzību uz ilgtspējīgāku, veselīgāku un taisnīgāku dzīvesveidu visiem saskaņā ar ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem 2030. gadam.

Eiropas Jaunatnes dienu 2018. gada programma noteica redzējumu šiem mērķiem globālā un vietējā mērogā, uz Zemes un kosmosā, kā arī visos pārējos aspektos. Tajā skaidri minēts, ka, lai atrisinātu šīs problēmas, ir nepieciešama visu dalībnieku - globālo organizāciju, Eiropas iestāžu, nacionālo valstu, reģionu un pašvaldību, uzņēmumu, lauku saimniecību, pētniecības institūtu, skolu, NVO un privātpersonu - iekļaušanās un līdzdalība. Gados jaunie dalībnieki uztver klimata pārmaiņu un vides jautājumus ļoti nopietni. Daudzi jau ir pieņēmuši ilgtspējīgāku dzīvesveidu nekā viņu vecākiem vai arī vēlas veikt pāreju paši savās un nākamo paaudžu interesēs.

VIETĒJI UN GLOBĀLI — SVARĪGĀKIE JAUTĀJUMI, AR KURIEM SASKARAS GADOS JAUNIE EIROPIEŠI

Instagram: @Mikecleggphoto

KLIMATA PĀRMAIŅAS UN LAUKSAIMNIEKI

Risinājumi klimata pārmaiņām ir tikpat dažādi kā paši izaicinājumi. Informētības vairošana par šo problēmu ir pats pirmais solis, taču pēc tā būtu jāveic turpmākas darbības. Pagrieziena punkts šķita sasniegts 2015. gada 12. decembrī, kad Parīzes klimata pārmaiņu konferencē (COP21) 195 valstis pieņēma Parīzes nolīgumu. Nolīgums stājās spēkā pēc nepilna gada. Valstis, kuras ir nolīguma puses, apņēmās ierobežot globālās temperatūras pieaugumu zem diviem grādiem pēc Celsija skalas un, ņemot vērā ievērojamo risku, tuvākajā nākotnē tiekties to noturēt 1,5 °C līmenī. Klimata pārmaiņu apkarošana kļūst arvien neatliekamāka laikā, kad tām ir aktīvi noliedzēji. Eiropas Jaunatnes dienas apliecināja, ka jaunieši vēlas tikt sadzirdēti - klimata pārmaiņas ir globāla problēma, ko neaptur valstu robežas. Emisijas un citas sekas ietekmē cilvēkus it visur.

Ar katru zaudēto centimetru no polārajiem ledājiem spiediens uz politiskajām institūcijām palielinās. Šajā sadaļā tiks izklāstītas 20 idejas, kas ietver kosmosā gūto mācību, jaunas diplomātiskas darbības un sieviešu ietekmi šajā cīņā. Tajā aplūkota lauku saimniecību uzturēšana 21. gadsimtā un jauni tiesību akti, kas varētu palīdzēt novērst lietusmežu atmežošanu valstīs ārpus Eiropas. Kopš 1990. gada ES ir samazinājusi siltumnicefeka gāzu emisijas gandrīz par ceturto daļu⁴⁰. Neseno tehnisko inovāciju dēļ tiek patērēts mazāk enerģijas un ir samazinājusies oglekļa dioksīda kurināmo izmantošana. Taču ir jādarā vēl vairāk. Jauniešiem ir jāpauž sava nostāja, jāprasa konkrētas darbības un jāierosina radošas pieejas, lai parādītu, ka ir jārikojas tagad, kamēr nav par vēlu.

81. EIROPAS ZAĻO JUMTU PROGRAMMAS IZVEIDE

Paneldiskusijā uzklusīta ideja

Mana ideja ir tāda, ka ES varētu uzsākt kampaņu, lai veicinātu zaļo jumtu izmantošanu pilsētās. Tas varētu ietvert pašreizējo jumtu pārveidošanu par publiskiem dārziem, ļaujot tos izmantot lauksaimniecībai pilsētas apstākļos, vai attīstītāju mudināšanu radīt telpu uz jaunām ēkām, lai pēc iespējas palielinātu jumta teritoriju.

Eiropā ir dažāda lieluma pilsētas, un daudz jumtu teritoriju netiek izmantotas. Taču lielu daļu no tām var izmantot lietderīgi - saskaņā ar Boloņā veikto pētījumu jumtu dārzi varētu nodrošināt trīs ceturtdaļas no tajā patērētajiem dārzeniem, ja visu piemērotu un līdzeno jumtu virsmu izmantotu lauksaimniecībai pilsētā⁴¹.

Papildus lauksaimnieciskai izmantošanai jumti varētu arī radīt sabiedriskos dārzus iedzīvotājiem un biroju darbiniekiem, lai uzlabotu dzīves kvalitāti. To varētu nodrošināt, atbalstot kampaņu un regulējumu, lai ēku jumta telpas lielāku platību veltītu zaļajiem mērķiem.

82. ZAĻĀS DIPLOMĀTIJAS IZMANTOŠANA SARUNĀS, LAI ŅEMTU VĒRĀ KLIMATA ASPEKTU

Paneldiskusijā uzklusīta ideja

Vēl viena ideja būtu veicināt klimata diplomātiju. Tas ir mērķtiecīgs ārpolitikas veids, lai globālā mērogā iesaistītu trešo valstu valdības un nevalstiskos dalībniekus kopīgā gribā radīt mazāk emisiju un atbalstīt klimatnoturīgu attīstību, pastiprinot cīņu pret klimata pārmaiņām. Šī pieeja tiecas saskaņot valstu intereses, vienlaikus uzsverot cilvēku labklājības, vides situācijas un mūsu planētas saglabāšanas nozīmi, Klimata diplomātija būtu jāiekļauj ilgspējīgas attīstības programmā, lai vairotu informētību politiskā līmenī un uzsvertu nepieciešamību reaģēt uz klimata pārmaiņām visās iespējamajās platformās⁴².

Domājot par risinājumiem saistībā ar klimata pārmaiņām, mēs mēdzam ierobežot NVO un aktīvistu darba jomu. Taču Parīzes nolīgums ir skaidrs piemērs tam, ka politiķi var pieņemt būtiskus lēmumus virzībā uz vides ziņā atbildīgu politiku. Tomēr jaunieši joprojām uzskata, ka ir jādarā vairāk. No vienas puses, mēs prasām aktīvāku rīcību no saviem lēmumu pieņēmējiem, un, no otras puses, mēs prasām, lai jaunieši vairāk iesaistītos šajā procesā un sāktu pievērst tam lielāku uzmanību kopienās un aktīvistu grupās.

Kā sacīja ANO ģenerālsekretāra sūtne jaunatnes jautājumos Jayathma Vickramanayake: "Ja visa diplomātiskā saziņa būtu vērstā arī uz lielāku nekaitīgumu videi, iedomājieties, kā tas ietekmētu klimata pārmaiņas."

⁴⁰ Eiropas Vides aģentūra, "ES ziņo par zemākajām reģistrētajām siltumnicefeka gāzu emisijām", <https://www.eea.europa.eu/media/newsreleases/greenhouse-gas-inventory-report-press-release> (skatīts 2018. gada jūnijā)

⁴¹ Eiropas Komisija, "Jumtu dārzos varētu audzēt trīs ceturtdaļas no pilsētas dārzeniem", http://ec.europa.eu/environment/integration/research/newsalert/pdf/rooftop_gardens_could_grow_three_quarters_of_cities_vegetables_409na2_en.pdf (skatīts 2018. gada jūlijā)

⁴² Kopīgā Ārlietu komitejas un Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejas sanāksme — Klimata diplomātija <http://www.europarl.europa.eu/committees/it/envi/home.html> (skatīts 2018. gada jūnijā)

83. FEMINISMS CĪNĀ PRET KLIMATA PĀRMAIŅĀM

Kristy

ES būtu gan iekšēji, gan ārēji jāveicina pasākumi, kas sievietēm sniedz vairāk varas vides krīžu situācijās, piemēram, jāpalīdz attīstības valstīm, kurās dominē lauksaimniecība, kļūst mazāk atkarīgām no sieviešu dzimuma darbaspēka⁴³. Iekšēji ES varētu arī nodrošināt, ka sievietes ir pienācīgi pārstāvētas un viņām šajā jautājumā tiek pievērsta vienlīdzīga uzmanība, piemēram, nodrošinot, ka 50 % no Eiropas politisko partiju vadošajiem kandidātiem ir sievietes.

Saskaņā ar ANO ziņojumu mēs zinām, ka klimata pārmaiņas ir ne tikai vides krīze, bet tās vēl vairāk pastiprina nevienlīdzību. Jaunieši uzskata, ka cīņa pret klimata pārmaiņām ietver arī feminismu, un ne bez iemesla - fakti liecina, ka klimata pārmaiņas sievietes var ietekmēt vairāk. ANO pētījumi ir apliecinājuši, ka aptuveni 80 % personu, kas pārvietotas klimata dēļ, ir sievietes⁴⁴. Tā ir globālā mēroga parādība, kuras seku dēļ sievietēm galu galā ir grūtāk atgūties no katastrofām, kas iznīcina infrastruktūru, dzīves un darba telpas.

Ir vērojama arī paaudžu pieeja - sievietes rūpējas par saviem bērniem, vecākiem, vecākiem cilvēkiem, un tas atspoguļojas viņu izdevumos. Ja mēs koncentrējamies uz saiknēm starp klimatisko taisnīgumu un dzimumu līdztiesību, tā varētu būt viena no pirmajām efektīvajām pieejām, lai atrastu ilgtspējīgu, paliekošu risinājumu, kas sievietēm sniegtu tādu pašu ekonomisko varu kā vīriešiem. ES kā globāla politiska institūcija ir pietiekami spēcīga, lai šajā jomā rīkotos un īstenotu globālu taisnīgumu.

Feminisms neapšaubāmi ir svarīgs instruments, lai novērstu globālo nevienlīdzību, un tas būtu jāizmanto klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanai.

84. ATBALSTS JAUNAJIEM LAUKSAIMNIEKIEM UN JAUNĀM TEHNOLOĢIJĀM

Paneldiskusijā uzklusīta ideja

Lai risinātu pārtikas trūkuma problēmu, ES var veikt triju veidu darbības.

Pirmkārt, lauku saimniecībām būtu jānodrošina infrastruktūra jaunu tehnoloģiju izmantošanai, lai varētu saražot pietiekami daudz pārtikas Eiropai. Lauku apvidos būtu jāierīko pamata ierīces, piemēram, platjosla un GPS kultūraugu stādīšanai, audzēšanai un ražas novākšanai.

Otrkārt, Eiropas Savienība varētu stimulēt iedzīvotājus kļūt par lauksaimniekiem, piemēram, izmantojot jaunuzņēmumu fondus vai maksājumus gados jaunajiem lauksaimniekiem, kuri vēlas uzsākt paši savu lauksaimniecisko uzņēmējdarbību. Tas palīdzētu veicināt jaunu, cenas ziņā pieņemamu tehnoloģiju pieejamību gan lielām, gan mazām lauku saimniecībām.

Treškārt, jaunas tehnoloģijas būtu jāiekļauj lauksaimniecības izglītības iestāžu programmās. Tas palīdzētu vairot informētību par efektīvām alternatīvām un sniegt gados jaunajiem lauksaimniekiem nepieciešamās zināšanas, lai izmantotu vispiemērotāko tehnoloģiju.

Kopumā Eiropas lauku saimniecību un lauksaimniecības modelis ir ļoti efektīvs un daudzveidīgs. Eiropa spēj saražot daudz pārtikas salīdzinoši nelielā apgabalā. Šī iemesla dēļ Eiropa var būt piemērs citiem pasaules reģioniem. Turklāt jaunieši mēdz domāt par nākotnes lauksaimniecībām kā par tehnoloģiskām, taču arī ļoti daudzveidīgām, ņemot vērā organisku ražošanu, ilgtspēju un dzīvnieku labturību.

⁴³ WPasaulē lauksaimnieku organizācija, "Lauku sieviešu loma lauksaimniecībā", <http://www.wfo-oma.org/women-in-agriculture/articles/the-role-of-rural-women-in-agriculture.html> (skatīts 2018. gada jūlijā)

⁴⁴ BBC, "Climate change impacts women more than men" ("Klimata pārmaiņas sievietes ietekmē vairāk nekā vīriešus"), <https://www.bbc.com/news/science-environment-43294221> (skatīts 2018. gada jūlijā); ANO, "Women, Gender Equality and Climate Change" ("Sievietes, dzimumu līdztiesība un klimata pārmaiņas"), http://www.un.org/womenwatch/feature/climate_change/downloads/Women_and_Climate_Change_Factsheet.pdf (2018. gada jūnijs)

85. MAZĀK SUBSĪDIJU GAĻAS RAŽOŠANAI

Noémie un Emily

Eiropai būtu jāuzņemas vadība uz augiem balstītu diētu veicināšanā, pārvirzot lauksaimniecības subsīdijas no intensīvas lauksaimniecības dzīvnieku audzēšanas uz augļu un/vai dārzeņu ražošanu. Šo darbību varētu atbalstīt, palielinot ES finansējumu pētniecībai par augiem bagātu produktu ekoloģisku ražošanu un nosakot stingrākus ierobežojumus gaisa, augsnes un ūdens piesārņošanai, dzīvnieku labturības noteikumu neievērošanai un antibiotiku izmantošanai.

Liela problēma ir pārmērīgs gaļas patēriņš, kas daudzējādā ziņā nav ilgtspējīgs. Lauksaimniecība rada 10% no ES kopējām siltumnīcefekta gāzu emisijām, un liela daļa mūsu centienu ir saistīti ar gaļas ražošanu⁴⁵. Zeme arvien vairāk tiek izmantota barības augu ražošanai dzīvniekiem, nevis cilvēku patēriņam domātiem dārzeņiem. Tieša kultūraugu patērēšana tā vietā, lai tos izmantotu dzīvnieku barībai, samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisiju apmēru atmosfērā un atbrīvotu zemi citiem mērķiem. Papildus gāzēm, kas nonāk gaisā lielsaimniecībās, dzīvnieku atkritumus, to lielā daudzuma dēļ, zemei kļūst arvien grūtāk absorbēt, un tas rada neatgriezenisku kaitējumu augsnei. Gaļas patēriņa samazināšana ir viens no risinājumiem, kā mazināt lauksaimniecības dzīvnieku ietekmi uz vidi un ražot vairāk pārtikas, vienlaikus nodrošinot daudzveidīgāku ekosistēmu.

Šī tendence ir raksturīga ne tikai Eiropai, bet arī ārpus tās robežām. Lietusmeži un citas bioloģiski daudzveidīgas ekosistēmas tiek vājinātas ar tādu diētu sekām, kurās izmantoti gaļas, piena un sojas produkti, kas sniedz barību lauksaimniecības dzīvniekiem. Atmežošana lauksaimniecības dzīvnieku turēšanas nolūkā lielākoties tiek veikta tropu reģionos. Piemēram, Amazones reģionā 80% atmežotās zemes ir pārveidoti par ganībām zālējumiem⁴⁶, nemaz nerunājot par to, ka tiek iznīcināti lietusmeži - viena no šīs planētas lielākajām ekosistēmām un mūsu "zaļās plaušas", kas ir jāaizsargā.

86. BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS VEICINĀŠANA UN AUGSTĀKU STANDARTU NOTEIKŠANA LAUKSAIMNIECĪBAS DZĪVNIĒKU LABTURĪBAI

Marlene

ES būtu jārada noteikumi lielākai bioloģiskajai daudzveidībai, tādējādi atturot lauksaimniekus no monokultūru veidošanas.

Pašreizējā struktūra laukos rada nopietnu problēmu. Milzīgas monokultūras rada maz dzīvotņu savvaļas dzīvniekiem un apdraud bioloģisko daudzveidību. Dažādošana laukos sniedz daudz ieguvumu - piemēram, tā aizsargā zemi pret eroziju, atjauno bioloģisko daudzveidību un nodrošina tās ilgtspēju.

ES būtu jāveicina spēcīgāka sadarbība ar vietējiem dabas aizsardzības speciālistiem un organiskāka darbība lauku saimniecībās, lai radītu ilgtspējīgāku vidi un dzīvesveidu. Šādām lauku saimniecībām būtu arī jānodrošina augstāki dzīvnieku labturības standarti, piemēram, ārtelpu dzīvniekiem.

Tas būtu svarīgs solis ceļā uz ilgtspējīgu lauksaimniecību, kā arī uz dzīvnieku labturības, bioloģiskās daudzveidības un savvaļas dzīvnieku aizsardzību.

⁴⁵ Eurostat, "Agriculture - greenhouse gas emission statistics" ("Lauksaimniecība. Siltumnīcefekta gāzu emisiju statistika"), http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Agriculture_-_greenhouse_gas_emission_statistics&oldid=367927 (Skatīts 2018. gada jūlijā)

⁴⁶ Yale, "Cattle Ranching in the Amazon Region" ("Liellopu audzēšana Amazones reģionā") <https://globalforestatlas.yale.edu/amazon/land-use/cattle-ranching> (Skatīts 2018. gada jūlijā)

INTERVIJA

Kādas vides problēmas jūs novērojāt savos ES projektu apmeklējumos?

Es redzēju daudz lauksaimnieku. Piemēram, Zimbabvē ekonomika ir balstīta uz lauksaimniecību, un klimata pārmaiņas iznīcina kultūraugus. Lauksaimniekiem tiek mācītas jaunas lauksaimniecības metodes, jo viņi izmanto tradicionālas metodes un nezina, kā stādīt, vai dara to nesistemātiski. Klimata pārmaiņas ietekmē lauksaimniekus, jo viņi nevar atļauties pārdot kultūraugus, ar ražu tik tikko pietiek pašiem un viņu ģimenēm. Ja kultūraugi klimatisko apstākļu dēļ tiek pilnībā iznīcināti, viņiem nav pārtikas. Daudzi ES projekti cenšas viņiem mācīt, kā šādas situācijas novērst vai kā pielāgoties laika apstākļiem. Maurīcijā es arī redzēju projektu, ko dēvē par ekoskolu, - tajā mazus bērnus māca izvairīties no plastmasas izstrādājumu lietošanas un rūpēties par vidi. Ja bērni tūlīt pat nesāks atbildīgi rīkoties, mēs visi būsīm zem plastmasas kalna nākamās desmitgades laikā!

Ellie Tomassi,
"Faces2Hearts" blogere Āfrikas austrumu un dienvidu daļā

ATJAUNOJAMO ENERĢORESURSU ENERĢIJA, VIEDĀS PILSĒTAS UN ILGTSPĒJĪGA UZŅĒMĒJDARBĪBA

Vai Eiropas Savienībai būtu jāšķūst par zaļās enerģijas lielvaru? Enerģētikas izmaksas ietekmē Eiropas rūpniecību un mājsaimniecības. Kā mēs varam radīt ilgtspējīgu pāreju enerģētikas nozarē? Mums ir jābeidz patērēt piesārņojoši fosilie kurināmie un siltumnīcefekta gāzes un jātiecas izstrādāt tīru enerģiju no atjaunojamiem energoresursiem.

ES vēlas, lai līdz 2030. gadam 32 % no tās enerģijas patēriņa būtu no atjaunojamiem resursiem - jauns mērķis, kas iekļauts Atjaunojamo energoresursu direktīvā kā daļa no paketes "Tīru enerģiju ikvienam Eiropā"⁴⁷. Labai pārejai būtu arī jārada darbvietas, lai kompensētu tās, kas tiek zaudētas nozarēs, kuru ietekme samazinās. Problēma ir tāda, ka atjaunojamie energoresursi joprojām ir dārgi un pašreizējās tehnoloģijas vēl negarantē enerģijas vajadzību pilnīgu noseigšanu visā pasaulē. Taču dažās viedās pilsētās un pilsētu zonās, kas izmanto datus, lai uzlabotu efektivitāti un resursu pārvaldību, jau rāda piemēru, palīdzot mums iztēloties citādu dzīvi. Šī iemesla dēļ Eiropas Komisija kopš 2010. gada dažām pilsētām ir piešķīrusi Eiropas Zaļās galvaspilsētas goda nosaukumu.

Tomēr 2018. gada Eiropas Jaunatnes dienās tika konstatēts, ka panākumu atslēga ir nodrošināt, lai zaļās tehnoloģijas būtu nozarēm izdevīgas. Mums ir jānovērš sadursme starp vidi un rūpniecību. Ekoloģiski ilgtspējīgu risinājumu atrašana nenozīmē rūpniecības iznīcināšanu, bet gan ilgtspējīgas rūpniecības veidošanu. Jaunieši spēj un vēlas vadīt pārmaiņas, taču viņiem ir vajadzīga iespēja to darīt.

87. ATBALSTS ILGTSPĒJĪGĀM MĀJSAIMNIECĪBĀM, LAI PĀRDOTU ENERĢIJU ATPAKAĻ TĪKLAM

Claire un paneļdiskusijā uzklusīta ideja

ES būtu jāatbalsta tīra enerģija, piemēram, vēja un saules resursi vai elektrotransportlīdzekļu izmantošana. Piemēram, Eiropas mājsaimniecībās būtu vairāk jāizmanto saules enerģijas paneļi. Ikviens varētu ražot enerģiju savām mājām un, ja tā paliek pāri, to varētu pārdot atpakaļ enerģētikas uzņēmumiem. Dažās ES dalībvalstīs, piemēram, Vācijā, Francijā un Itālijā, šāda prakse jau pastāv.

ES varētu nākamajā daudzgadu finanšu shēmā piešķirt subsīdijas līdzīgām praksēm vai arī pazemināt nodokļus, lai atbalstītu saules enerģijas paneļu izmantošanu. Varētu piešķirt subsīdijas elektrotransportlīdzekļiem, kuri būtu plašāk jāizplata tirgū, turklāt par pieņemamāku cenu nekā pašlaik.

89. ATBALSTS EIROPAS ENERĢĒTIKAS KOPIENAI UN TIRGUM

Darbseminārā uzklusīta ideja

Tīklīdz tīra enerģija tiek saražota pietiekamā daudzumā, būtu jānodrošina tās aprīte starp dalībvalstīm. ES būtu jāveicina vairāk savienojumu starp dalībvalstīm tīras enerģijas tīkla veidā. Kādā dalībvalstī saražoto pārpalikušo enerģiju, piemēram, vēja vai saules enerģiju, varētu eksportēt uz citu dalībvalsti īstenā Eiropas enerģijas tīrū.

Šajā nolūkā būtu vajadzīga lielāka kohēzija un ciešāka savienība, lai iekļautu enerģētikas nozari visās politikas jomās. Priekšrocības varētu būt efektīvāka enerģijas tirgus radīšana Eiropas līmenī un enerģijas izdevumu samazināšana uzņēmumiem un ES iedzīvotāju mājsaimniecībām. Tam būtu jāietver spēja glabāt enerģiju efektīvi.

Tīkli ir būtisks veids, kā nodrošināt stabilu enerģiju cilvēkiem un arī sniegt satvaru, kurā tiekties uz ilgtspējīgāku enerģiju un samazināt atkarību no fosilajiem kurināmajiem.

⁴⁸ "Iespējams Eiropas Savienības politikā. "Transports", Eiropas Komisijas publikācija, 2014: "Kā līcina jaunākie dati, autotransports, būdams vispopulārākais transporta veids, rada vislielāko piesārņojumu, proti, aptuveni 71 % no transporta radītajām kopējām CO₂ emisijām (un pasažieru automašīnas rada aptuveni divas trešdaļas no tām). Savukārt citi transporta veidi piesārņo daudz mazāk. Jūras un gaisa transportlīdzekļi rada attiecīgi 14 % un 13 % emisiju (...). Dzelzceļa transports ir visnepiesārņošākais transporta veids, radot mazāk nekā 1 % emisiju."

88. TERMIŅA NOTEIKŠANA FOSILO DEGVIELU IZMANTOŠANAS BEIGŠANAI UN DARBAVIETU ZUDUMA IEROBEŽOŠANA

Darbseminārā uzklusīta ideja

ES būtu jā sagatavo plāns ar noteiktiem datumiem, lai izbeigtu fosilo kurināmo izmantošanu un ogļu ieguvu. Dažas darbības, piemēram, varētu ietvert fosilo kurināmo izmantošanas pakāpenisku izbeigšanu, sankcijas uzņēmumiem, kuri neievēro noteikumus, oglekļa dioksīda nodokli (kāds dažās valstīs jau pastāv), un nodokli par dīzeļdegvielas automašīnu iegādi.

Ir jāmaina mūsu enerģijas patēriņa ieradumi - tā vietā, lai patērētu fosilos kurināmos, mums būtu jāizmanto atjaunojama enerģija. ES atkarība no gāzes un fosilajiem kurināmajiem nav ilgtspējīga. Jautājums ir nevis par to, vai siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana ir pareizā rīcība, bet gan par to, kad tas notiks. Šīs strukturālās izmaiņas varētu radīt jaunu rūpniecisko revolūciju.

ES būtu arī jāpalīdz darbavietu radīšanā. Pāreja no ogļu rūpniecības uz citu nozari tie, kuri zaudē savas darbavietas, ne vienmēr tiek atkal nodarbināti jaunās, zaļās darbavietās. ES un dalībvalstīm ir sociāls pienākums padarīt šo pāreju iespējamu un tajā pašā laikā aizsargāt darba ņēmējus. Laika grafiks šajā nolūkā veicinātu organizētas, strukturētas izmaiņas.

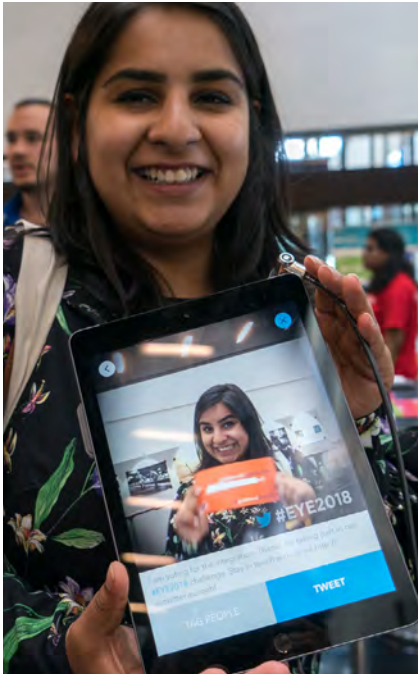
90. EIROPAS MĒROGA INFRASTRUKTŪRAS UN KOPĒJĀS TRANSPORTA POLITIKAS NOSTIPRINĀŠANA

Paneļdiskusijā uzklusīta ideja

Ievērojams satiksmes piesārņojuma avots ir privāto transportlīdzekļu un īso lidojumu izmantošana⁴⁸. Viens no veidiem, kā šo problēmu samazināt, ir Eiropas infrastruktūras nostiprināšana, piemēram, ieviešot ātrvilcienus kā pieņemamus aizstājējus vai labāk koordinējot privātos kravas pārvadājumus Eiropā.

Šajā ziņā ir jāregulē un jākoordinē gaisa, dzelzceļa vai ceļu satiksme. Šāda saskaņošana palīdzētu samazināt oglekļa dioksīda emisijas. Tā varētu sekmēt, piemēram, koordināciju starp transporta uzņēmumiem, lai optimāli izmantotu kravas automašīnu tilpumu nolūkā ietaupīt degvielu. Tā arī nodrošinātu kopējus Eiropas standartus attiecībā uz drošību.

Protams, tam būtu nepieciešams finansējums un politiskā kohēzija, taču tas nodrošinātu ES iedzīvotājiem tīrāku un efektīvāku transportu.

91. VIEDĀS PILSĒTAS UN SABIEDRISKAIS TRANSPORTS

Darbseminārā uzklusīta ideja

Lai radītu patiešām ilgtspējīgas pilsētas, ES būtu jāatbalsta pašvaldības jauna veida pieejas izstrādē, kas atbilst visu paaudžu vajadzībām - no bērniem un pusaudžiem līdz pieaugušajiem un vecāka gadagājuma cilvēkiem, izmantojot gudru un efektīvu sabiedrisko transportu, pamatojoties uz bezemisiju risinājumiem un koplietojumu, piemēram, labākiem velosipēdiem un automobiļu koplietojumu.

Turklāt ieguvumus vai subsīdijas varētu izmantot, lai radītu plašas gājēju zonas un vairāk velosipēdu joslu, kā arī labāku infrastruktūru velosipēdu drošai novietošanai, un vairāk no satiksmes brīvu zonu. Treškārt, sabiedriskā transporta cenai būtu jābūt pieņemamai ikvienam. Piemēram, ES varētu atbalstīt vienotu sabiedriskā transporta biļešu sistēmu lielajās pilsētās un lietotnes, kas sniedz reāllaika grafikus un elastīgus maršrutus pēc pieprasījuma.

Saskaņā ar Eiropas Komisijas datiem pašlaik vairāk nekā divas trešdaļas eiropiešu dzīvo pilsētās⁴⁹. Problēmas pilsētās ir saistītas ar ierobežotu telpu, satiksmi, piesārņojumu un zaļo zonu trūkumu. Minēto priekšlikumu mērķis ir padarīt sabiedrisko transportu pievilcīgāku.

⁴⁹ Eiropas Komisija, "Pilsētplānošana", http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/ (Skatīts 2018. gada jūlijā)

⁵⁰ ANO, "Little x Little" - Z paaudzes īstenota kampaņa ilgtspējīgas attīstības mērķu atbalstam <https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2018/03/little-x-little-gen-z-led-campaign-support-sustainable-development-goals/> (Skatīts 2018. gada jūlijā)

INTERVIJA

Ko jaunieši var darīt, lai aizsargātu vidi un cīnītos pret klimata pārmaiņām?

Manuprāt, rīcībai klimata jomā ir trīs kategorijas: pirmkārt, es uzskatu, ka atbildi uz klimata pārmaiņām sniedz, no vienas puses, lielās politikas veidošana un, no otras puses, to cilvēku rīcība, kuri maina savu dzīvesveidu uz tādu, kas ir ilgtspējīgs un ekoloģisks. Lai sasniegtu ilgtspējīgas attīstības mērķus un Parīzes nolīguma mērķus, ANO veic kampaņu "Little x Little"¹, kas palīdzēs aizsargāt mūsu pasauli pret klimata pārmaiņām. Tā ietver mazāka daudzuma plastmasas izmantošanu, īsāku laiku dušā un došanos uz darbu ar velosipēdu, nevis automašīnu.

Otra veida rīcība ir saistīta ar to, kā mēs, jaunieši, varam apvienot spēkus un radīt platformas, kas vairo mūsu līdzbiedru, valsts vadītāju, pašvaldību, pilsētu mēru un kopienu informētību. Visbeidzot, trešā rīcība ir likt valdībām un lielajām korporācijām uzņemties atbildību. Piemēram, mums vajadzētu rakstīt vairāk lūgumrakstu par klimata pārmaiņām. Varbūt mums vajadzētu radīt kustību, mobilizējot cilvēkus visā pasaulē.

Jayathma Vickramanayake,

ANO ģenerālsekretāra sūtne jaunatnes jautājumos

Paneldiskusijas "Tiecoties radīt labāku pasauli - Jaunieši un ilgtspējīga attīstība" dalībniece

92. ATBALSTS EKOĻOĢISKAJAI UZŅĒMĒJDARBĪBAI UN PROJEKTIEM

Henriette

My idea implores the EU to allocate more funds to eco-friendly. Mana ideja ir tāda, ka ES vajadzētu piešķirt vairāk līdzekļu ekoloģiskajai uzņēmējdarbībai. Šādas finansējuma iespējas būtu arī skaidrāk jāreklamē. Lai izplatītu jaunu ekoloģisko kultūru visā Eiropā, efektīvāk būtu piešķirt mazākas ES finansējuma summas daudziem, nevis lielas summas dažiem.

Ir labi zināms, ka uzņēmējdarbībā visvairāk atbalsta vajag jaunuzņēmuma posmā. Ekoloģiskās uzņēmējdarbības gadījumā uzņēmumiem ir grūtības iziet ārpus tradicionālajām uzņēmējdarbības paradigmām. ES varētu atbalstīt zaļos jaunuzņēmumus ar subsīdijām.

Varētu finansēt arī programmas, ko sagatavojušas asociācijas, NVO vai vienkārši cilvēku grupas, kas ieinteresētas vides jautājumos. Lai gūtu ievēribu, pieteikumu iesniegšanas procesam finansējuma saņemšanai būtu jābūt skaidram un vienkāršam, jo sarežģītākas versijas jau pastāv.

Šī ideja sniegtu iespējas jaunās paaudzes uzņēmējiem un aktivistiem, lai viņiem būtu instrumenti, kas vajadzīgi ietekmes īstenošanai pašiem savās kopienās.

Visbeidzot, minētās ES programmas varētu ietvert dažus spēju veidošanas un mentorēšanas elementus, lai dalītos labākās prakses ieteikumos ar centīgiem jaunuzņēmumiem.

93. ELEKTRONISKO IERĪČU PĀRSTRĀDES VEICINĀŠANA

Frauke

ES varētu palīdzēt taupīt dabas resursus, liekot uzņēmumiem izstrādāt savas elektroniskās ierīces un mājāsaimniecības sīkrīkus modulāri. Tādējādi, ja kaut kas salūst, jānomaina tikai atsevišķais modulis, tāpēc priekšmetus ir vieglāk salabot.

Piemēram, tālrunu gadījumā ES varētu ierosināt tiesību aktu, lai liktu lielajiem uzņēmumiem obligāti aizstāt to daļu, kas vairs nedarbojas, tādējādi pircējiem nevajadzētu iegādāties pilnīgi jaunu tālruni. Šāda pieeja būtu ilgtspējīgāks risinājums, kā samazināt elektronisko iekārtu atkritumus.

To varētu nodrošināt ar saskaņotiem politiskajiem centieniem, lai atbalstītu regulējumu, kas veicina ilgtspējīgu un ētisku pieeju elektronisko iekārtu atkritumu problēmai.

PĀRTIKAS ATKRITUMI, PLASTMASAS NEIZMANTOŠANA, TĪRS ŪDENS UN SANITĀRIJA - MAINĪT PATĒRĒTĀJU IERADUMUS

Saskaņā ar Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (FAO) datiem ik gadu tiek zaudēta vai izšķērdēta gandrīz trešā daļa visas saražotās pārtikas⁵¹. ES ik gadu tiek izšķērdēti aptuveni 88 miljoni tonnu pārtikas, un ar to saistītās izmaksas tiek lēstas 143 miljardu EUR apmērā⁵². Eiropas Savienībā galvenās pārtikas atkritumu ražotājas ir mājsaimniecības, savukārt lauksaimniecība ir otrajā vietā. Pārtikas izšķērdēšana ir ne tikai neētiska, bet arī nelabvēlīgi ietekmē vidi un ekonomiku, jo ūdens un enerģija jau ir izšķērdēta, ražojot pārtiku, kas vēlāk tiek izmesta. Lielākā daļa pārtikas atkritumu ir nevajadzīga, un to izraisa nepiemērotas uzglabāšanas metodes, ko pastiprina kvalitatīvas izglītības trūkums pārtikas atkritumu jomā.

Tajā pašā laikā Eiropas iedzīvotāji ik gadu saražo 25 miljonus tonnu plastmasas atkritumu⁵³. Plastmasa piesārņo mūsu upes, okeānus un augsnes. ANO īsteno kampaņu par tīrām jūrām, un Eiropas Savienība šogad ievieša Eiropas stratēģiju attiecībā uz plastmasu aprites ekonomikā ar mērķi pārveidot to, kā plastmasas izstrādājumi tiek ražoti, izmantoti un pārstrādāti, un likvidēt galvenos jūras piedrazojuma avotus. Turklāt piekļuve tīram ūdenim un sanitārijai ir cilvēktiesības, un ar tās trūkumu saistītie riski sniedzas no tuksnešu paplašināšanās līdz nāvējošām slimībām un konfliktiem.

Jaunieši aicina mainīt mentalitāti, sākot no īpašas izglītības par ilgtspējas jautājumiem skolās un jauniem noteikumiem, lai veidotu mūsu dzīvesveidu un glābtu vidi.

94. PLASTMASAS NEIZMANTOŠANAS PIEEJAS VEICINĀŠANA

Paneldiskusijā uzklusīta ideja

ES būtu jātiecas finansēt pētījumus par alternatīviem materiāliem, ar ko aizstāt plastmasas ražošanu. Piemēram, ir viens plastmasas paveids, ko ražo no sēnēm, savukārt bambusu var arī izmantot atkārtoti lietojamu darbarīku radīšanai, kas palīdzētu mazināt pašreizējo plaši izplatīto plastmasas izmantošanu.

Pašā pamatā plastmasas piesārņojuma likvidēšanas problēma ietver plastmasas ražošanu un izmantošanu arvien mazākā apmērā, līdz tiek sasniegts no plastmasas brīvs dzīvesveids. Lai arī pilnīga un tūlītēja plastmasas likvidēšana var šķist neiespējama, var samazināt tās izmantošanu, to pārstrādāt un atrast alternatīvus ekoloģiskus avotus tās ražošanai.

ES varētu arī noteikt prasību par produktu obligātu marķēšanu, norādot, vai produkts satur plastmasu, kādā daudzumā un kāda veida plastmasa tā ir, piemēram, vai plastmasa ir atkārtoti izmantota vai ir ražota no mazāk piesārņojošiem resursiem. Vēl viens veids no plastmasas brīvu produktu veicināšanai ir nodrošināt veikalus ar ikdienas dzīvei vajadzīgiem bezmaksas sīkrīkiem, kas nesatur plastmasu.

95. FINANSĒJUMS OKEĀNU ATTĪRĪŠANAI NO PLASTMASAS

Debatēs uzklusīta ideja

Tiek lēsts, ka pasaules okeānos ir 150 miljoni tonnu plastmasas. Tas atbilst aptuveni piektajai daļai no visu okeāna zivju svarā⁵⁴. Taču kā satīrīt kaut ko tik plašu kā okeāns? Saskaņā ar arhitektes un "Pacific Garbage Screening" dibinātājas Marcella Hansch viedokli tas nozīmē, ka ir jāizstrādā nepiesārņojoša platforma, ko varētu ierīkot upēs un okeānos, lai izfiltrētu plastmasu.

Okeānos šāda platforma palēnina straumes, kas plūst caur kanālu sistēmu, tādējādi plastmasas vienības, kas ir vieglākas, lēnām iznirst virspusē. Tam netiktu izmantoti tīkli, tāpēc zivis varētu izkļūt cauri platformai bez riska.

ES būtu jāfinansē kopīgas inženieru, arhitektu un zinātnieku grupas un projekti, lai izstrādātu jaunus risinājumus jūru tīrīšanai un iedvesmotos no šīm līdzīgiem projektiem.

⁵¹ ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācija, "Key facts on food loss and waste you should know!" ("Galvenie fakti par pārtikas zudumu un atkritumiem, kas būtu jāzina") <http://www.fao.org/save-food/resources/keyfindings/en/> (Skatīts 2018. gada jūnijā)

⁵² Eiropas Komisija, "Food Waste" ("Pārtikas atkritumi") https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste_en (Skatīts 2018. gada jūlijā)

⁵³ Eiropas Komisija, "Plastmasas atkritumi - Eiropas stratēģija, kā aizsargāt mūsu planētu un tās iedzīvotājus un spēcīnāt rūpniecību" http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-5_lv.htm (Skatīts 2018. gada jūlijā)

⁵⁴ Pacific Garbage Screening, "Plastic in the oceans" ("Plastmasa okeānos"), <https://pacific-garbage-screening.de/en/problem/> (Skatīts 2018. gada jūnijā)

96. JAUNA PĀRTIKAS VEIKALU UN NODOKĻU KULTŪRA

Valeria

ES būtu jāstimulē no plastmasas brīvi veikali, kuros neviena tirgotā vienība nesatur plastmasu, vienlaikus veicot darbības tādu veikalu atbalstīšanai, kas īsteno politiku, lai samazinātu plastmasas izmantošanu. Piemēram, ES varētu aicināt lielveikalus radīt no plastmasas brīvu izstrādājumu ejas un aizliegt plastmasas maisiņus, to vietā pircējiem piedāvājot tikai kokvilnas vai papīra maisiņus. Pēc tam varētu paaugstināt plastmasas cenu. Piemēram, ES varētu mudināt lielveikalus atmaksāt naudu klientiem, kuri atdod plastmasu veikalam, lai to pārstrādātu vai izmantotu atkārtoti. Šāda politika jau tiek īstenota dažās Skandināvijas tirdzniecības vietās, kur pudeles principā tiek "iznomātas", atmaksājot depozītu pēc tukšo plastmasas pudelju nodošanas atpakaļ.

Pārtikas veikaliem un lielveikaliem ir ļoti svarīga loma patērētāju ieradumu veidošanā. Turklāt daudzi produkti, ko iegādājami lielveikalos, tostarp dārzeņi un augļi, ir iepakoti plastmasā. Dažos gadījumos joprojām ir pieejami plastmasas maisiņi vienreizējai lietošanai.

Vēl viena būtiska ideja ir saistīta ar nodokļu piemērošanu - lielveikaliem un uzņēmumiem, kuri izmanto vairāk plastmasas, būtu jāmaksā lielāki nodokļi, savukārt, ja tie samazinātu plastmasas izmantošanu, arī nodokļi būtu mazāki. Turklāt uzņēmumus, kas joprojām izmanto plastmasu vai uzskata to par būtiski svarīgu sava uzņēmējdarbības modeļa daļu, varētu stimulēt atbalstīt projektus, kas mēģina satīrīt okeānus.

Tiem, kuri rāda paraugu, varētu piedāvāt arī cita veida atbildību, piemēram, kvalitātes sertifikātu vai punktu vērtējuma sistēmu ilgtspējīgiem uzņēmumiem, kā arī bezmaksas apmācību darbiniekiem par to, kā vēl vairāk nostiprināt ekoloģisku dzīvesveidu. Tādējādi pārtikas veikali, lielveikali un uzņēmumi kļūtu par paraugiem, ņemoties savu atbildības daļu un palīdzot izglītot cilvēkus.

97. PĀRTIKAS IZŠĶĒRDĒŠANAS SAMAZINĀŠANA —LIKUMĪGA UN OBLIGĀTA

Paneļdiskusijā uzklusīta ideja

ES būtu ar likumu jānosaka prasība, ka lielveikaliem obligāti jāatrod veidi, kā nodrošināt pārtikas izšķērdēšanas samazināšanu.

Pārtiku, kurai tuvojas derīguma termiņa beigas, lielveikalos bieži izmet. Taču daudzos gadījumos derīguma termiņš neatbilst faktiskajam datumam, kurā pārtika kļūst nelietoājama. Turklāt tiesību akti ES dalībvalstīs atšķiras, un ES šie noteikumi ir jāaskaņo.

Ar tiesību aktiem būtu arī jāietec nodrošināt, ka pārtika, kurai tuvojas derīguma termiņa beigas, tiek redzamā vietā novietota plauktos, lai to iegādātos ar atlaidi vai, ja termiņš ir beidzies, iegūtu bez maksas. Piemēram, Francijā jau ir spēkā tiesību akti, kas lielajiem veikaliem piemēro noteikumus par nepārdotās pārtikas, kurai tuvojas ieteicamā lietošanas termiņa beigu datumu, ziedošanu labdarības organizācijām un pārtikas bankām⁵⁵. Ideālā gadījumā pārtikas izšķērdēšana būtu pilnībā jānovērš un jāpanāk, ka pārtika, kurai beidzies derīguma termiņš, ir bez maksas pieejama cilvēkiem un labdarības organizācijām. Tādējādi ir iespējams cīnīties ne tikai pret pārtikas izšķērdēšanu, bet arī pret badu un nabadzību.

⁵⁵ The Guardian, "French law forbids food waste by supermarkets" ("Francijas tiesību akti aizliedz lielveikaliem izšķērdēt pārtiku"), <https://www.theguardian.com/world/2016/feb/04/french-law-forbids-food-waste-by-supermarkets> (Skatīts 2018. gada jūlijā)

98. PĀRTIKAS ZIEDOŠANAS PROCESA VIENKĀRŠOŠANA

Paneldiskusijā uzklausīta ideja

ES varētu atbalstīt jaunus veidus, kā dalīties ar pārtiku. Tā kā dalīšanās ekonomikas koncepcija kļūst plašāk izplatīta, ir skaidrs, ka ar to saistītie finansiālie ieguvumi parasti ir pieejami tikai tiem, kuriem ir īpašums vai automašīnas. Lai radītu patiesu dalīšanās ekonomiku, ES būtu jātiecas padarīt ikdienas preces kopīgojamas.

Piemēram, pašlaik astoņās valstīs darbojas lietotne "Too Good to Go", ar kuru tiek glābta pāri palikusī pārtika, piedāvājot kopīgu platformu tiem, kuriem ir pārtikas pārpalikums, un tiem, kuri meklē labu pārtiku par labu cenu.

ES būtu jāatbalsta šādas iniciatīvas no ārpuses un jāizveido pārtikas pārpalikumu digitālais tirgus, kurš savienotu lauksaimniekus, restorānus, pārtikas veikalus un patērētājus un kurā ikviens, kam ir pārtikas pārpalikums, varētu iesaistīties, lai ļautu izmantot savus pārtikas "atkritumus" tiem, kam tas vajadzīgs.

99. ILGTSPĒJAS IZGLĪTĪBA SKOLĀ

Dina un Giusy

Ilgtspēja ir būtiska nākotnes koncepcija, kuras izpratnei vajadzīga attiecīga izglītība, jo laba prakse ir vieglāk apgūstama agrīnā vecumā. Tas attiecas arī uz izglītību par to, kā novērst pārtikas izšķērdēšanu un plastmasas izmantošanu. ES varētu palīdzēt nodrošināt, ka šādas tēmas tiek apspriestas skolā. Skolas varētu piedāvāt mācību stundas, kurās bērni kopīgi gatavo ēdienu un tīra telpas, iegūst zināšanas par pārtikas vērtību un nevēlamajām sekām, ko rada nerūpēšanās par vidi, apgūst veselīga dzīvesveida ieradumus un uzlabo pārtikas krājumu pārvaldības prasmes.

Šādu izglītojošu iniciatīvu atbalstīšanā varētu iesaistīt sponsorus, kuri, piemēram, varētu skolām nodrošināt atkārtoti izmantojamus dzērienu pudeles. Šādas izglītības ietvaros ES varētu veicināt sinerģiju starp skolām un valsts parkiem, rīkojot vasaras nometnes vides iepazīšanai.

Ar šādām iniciatīvām varētu dabiski ieaudzināt bērniem cieņu pret dabu un dzīvnieku aizsardzību, ko viņi saglabās arī pēc pieaugšanas.

100. SISTĒMAS IZVEIDE LIETUS ŪDENS IZMANTOŠANAI ŪDENSVAIDOS

Paneldiskusijā uzklausiņa ideja

ES varētu atbalstīt shēmu lietus ūdens savākšanai, lai to izmantotu tualetēs vai dārza augu laistīšanai mājās. Tas varētu ietvert cilvēku mudināšanu izmantot ūdens tvertnes, kurās tiek savākts lietus ūdens, lai to izmantotu mājāsaimniecībās.

Ūdenim būtu jābūt kopējam labumam, kas ir uzreiz un ar taisnīgiem nosacījumiem pieejams ikvienam. Tik tiešām, ANO Ģenerālā asambleja 2010. gadā īpaši atzina cilvēku tiesības uz ūdeni un sanitāriju, kā arī to, ka tīrs dzeramais ūdens un sanitārija ir būtiski svarīgi visu cilvēktiesību īstenošanai. Pašlaik ūdens avoti izsīkst, un ūdens cenas var būt augstas. Šī ideja palīdzētu samazināt tīra dzeramā ūdens nevajadzīgo izšķērdēšanu.

INTERVIJA

Kā pētniecība kosmosā palīdz mums aizsargāt savu planētu?" dalībnieku

Pētniecība kosmosā var palīdzēt mums labāk izprast savu planētu un to, kā to aizsargāt. No kosmosa arī nav redzamas robežas. Var redzēt vienu veselumu, nekādas valstis. Var redzēt planētu līdzsvarā, to aizsargā tikai necīgais atmosfēras slānis. Var redzēt arī postu, ko radām uz savas planētas. Taču zeme neizzudīs, tā tiks galā. Tie esam mēs, kas izzudīs, ja turpināsim dzīvot kā līdz šim.

Paolo Nespoli,
Eiropas Kosmosa aģentūra (EKA) un NASA,

paneldiskusijas "Kosmonauta dzīve

JAUNATNES FORUMA KOMENTĀRS

VIETĒJI UN GLOBĀLI

Mēs visi zinām, ka nav planētas B. Taču to nevar attiecināt tikai uz mūsu planētas fiziskajām spējām, mums ir jāskatās plašāk un jāpārvirza sava ikdienas dzīve un rīcība uz ilgtspējīgu attīstību. Nav planētas B ar augstu jauniešu bezdarbu, augošu nevienlīdzību un jauniešu atstumtību no lēmumu pieņemšanas. Eiropai ir jāuzņemas vadība, lai mainītu prakses un situācijas, kas veicina nevienlīdzību un apdraud mūsu planētu. Eiropas Jaunatnes forums vēlas pārveidot planētu A un pārvirzīt mūsu sistēmas uz ilgtspējīgu attīstību.

"Uz mirušas planētas darbavietu nav" - tāds bija Starptautiskās Arodbiedrību konfederācijas sauklis Parīzes klimata pārmaiņu samītā 2015. gada decembrī. Starptautiskās Arodbiedrību konfederācijas uztverē tas apliecina klimata pārmaiņu novēršanas un vides ilgtspējas jautājumu risināšanas steidzamību. Eiropas Jaunatnes foruma skatījumā nepieciešamība aizsargāt planētu izriet ne tikai no jauniešu bezdarba jautājumiem, bet arī no rūpēm par šīs un turpmāko jauniešu paaudžu tiesībām un labjutību. Uz mirušas planētas nav arī jauniešu līdzdalības, demokrātijas un Eiropas.

"YO!Fest" un 2018. gada Eiropas Jaunatnes dienās tika atzīts, ka planētas aizsargāšana ir steidzama un būtiski svarīga nepieciešamība, lai aizsargātu mūsu un turpmāko paaudžu nākotni. Ilgtspējīgas attīstības nolūkā ir jāpārvērtē mūsu attiecības ar dabu. Diskusijas bija vērstas uz klimata pārmaiņu novēršanu, bioloģiskās daudzveidības zudumu, piesārņojumu, neilgtspējīgu patēriņu un dabas resursu pārmērīgu izmantošanu. Diskusijās arī tika atzīts, ka vides jautājumus nevar risināt nošķirti no ekonomiskās un sociālās politikas. No vienas puses, taisnīga pāreja uz ekonomiku, kas nav balstīta uz fosilajiem kurināmajiem, liek skatīt sociālos un vides jautājumus līdzās vides problēmām, lai nodrošinātu, ka tiek aizsargātas cilvēku iespējas strādāt un justies labi. No otras puses, lai nodrošinātu, ka planēta nekļūst par upuri mūsu progresa un iespēju meklējumiem, ekonomiskās un sociālās politikas ietekmi uz vidi nedrīkst delegēt vai atlikt risināšanai nākamajām paaudzēm. Vairāki pasākumi un sesijas saistībā ar šo tēmu bija vērsti uz starptautiski pieņemtajiem ilgtspējīgas attīstības mērķiem, atzīstot, ka mūsu planētas aizsardzība ir neatņemama daļa no plašākas kustības, lai novirzītu pasauli uz ilgtspējīgāka ceļa un nodrošinātu mieru, labklājību un labjutību visiem.

Eiropas Savienībai ir vajadzīgi vērienīgi mērķi attiecībā uz rīcības pastiprināšanu, lai aizsargātu mūsu planētu centienos nodrošināt patiesi ilgtspējīgu attīstību. Tāpēc ES ir jākoncentrējas uz turpmāk minēto:

ES bija vadošā loma sarunās par vispārējo 2030. gada programmu ilgtspējīgai attīstībai un tās ilgtspējīgas attīstības mērķiem, kas pieņemti 2015. gadā. Kopš tā laika tai nav izdevies uzņemties vadošu lomu visaptverošā un vērienīgā programmas īstenošanā Eiropas Savienībā. 2030. gada programmas ilgtspējīgai attīstībai tālāka virzīšana Eiropas līmenī sniegtu ES iespēju integrētā veidā risināt problēmas, ar ko Eiropa saskaras. Ir vajadzīga sistēmiskas domāšanas

pieeja, lai mudinātu politikas veidotājus aplūkot pamatā esošos modeļus un risināt problēmu pamatcēloņus. ES ir jāapsver savstarpējās saiknes starp dažādām politikas jomām un ilgtspējīgas attīstības sociālajiem, vides un ekonomiskajiem aspektiem, lai padarītu cilvēku un planētas labjutību par ekonomisko un sociālo sistēmu galīgo mērķi. Lai to paveiktu, ES ir jāievieš visaptveroša un vērienīga ilgtspējīgas attīstības stratēģija. Savstarpējos saikņu atzišana ir nepieciešama arī tādēļ, lai risinātu vairākus cieši saistītus diskriminācijas veidus, atzīstot, piemēram, saiknes starp klimata pārmaiņu ietekmi un sieviešu tiesībām. Ilgtspējīgu attīstību ir iespējams panākt tikai ar pieeju, kas balstīta uz tiesībām, un nodrošinot, ka visi ilgtspējīgas attīstības mērķi ir sasniegti, ņemot vērā visu sabiedrības grupu vajadzības.

Novēršanās no neilgtspējīgām praksēm

Pašreizējās un iepriekšējās paaudzes ir pakļāvušas jauniešu nākotni riskam, izmantojot neilgtspējīgas ekonomiskās un finansiālās prakses, kurās maz ņemtas vērā turpmākās sekas. Neilgtspējīgs patēriņš, ražošana, tirdzniecība un ieguldījumu modeļi apdraud jauniešu un planētas nākotni. Pašreizējā patēriņa kultūrā nav vienkārši ikvienam ievērot ilgtspējīgu dzīvesveidu. ES ir īpašs pienākums šo jautājumu risināt un nekavējoties rīkoties, lai virzītos uz līdztiesību piekļuvē resursiem un to patēriņā atbilstoši planētas ekoloģiskajai kapacitātei. Diskusijas "YO!Fest" un Eiropas Jaunatnes dienās bija vērstas uz pārtikas izšķērdēšanas, neilgtspējīga pārtikas patēriņa un plastmasas atkritumu jautājumiem, mazākām subsīdijām gaļai un noteiktu laika grafiku fosilo kurināmo ieguves izbeigšanai.

Ilgospējīgāku prakšu veicināšana un to prioritātes noteikšana

Ieviešot pasākumus, lai izbeigtu neilgtspējīgas ieguves, ražošanas un patēriņa prakses, ES būtu arī jādod priekšroka ilgtspējīgāku prakšu veicināšanai un atbalstīšanai. Jauniešiem un viņu organizācijām ir liela nozīme, lai ieviestu un veicinātu ilgtspējīgākas un videi nekaitīgākas prakses, tostarp informējot par labai piemītošo vērtību un par pietiekamības radītajiem ieguvumiem. Ir vajadzīga arī spēcīga ES un dalībvalstu valdību rīcība. ES būtu jāatbalsta izglītošanas par ilgtspējīgu attīstību iekļaušana formālajā un neformālajā izglītībā, atzīstot darbu, ko jauniešu organizācijas jau veic, lai sekmētu ilgtspējīgākus dzīvesveidus. Iestādēm un valdībām būtu arī jānodrošina, ka ikvienam ir piekļuve ilgtspējīgām praksēm, piemēram, videi nekaitīgiem pārvadājumiem, atbalstot un veicinot, piemēram, ilgtspējīgas sabiedriskā transporta sistēmas par pieņemamu cenu.

Vietējās un globālās reakcijas veicināšana

Ilgspējīga attīstība liek rīkoties visos līmeņos - no vietējā līdz globālām, kā arī atzīt, ka darbības vienā līmenī ietekmēs visas pārējās darbības. Vietējā līmenī jaunieši bieži uzņemas vadību pārmaiņās,

kas palīdz novirzīt pasauli uz ilgtspējīgāka ceļa. Jaunatnes organizācijas pastiprina jauniešu balsis, lai kolektīvi paustu prasību nodrošināt ilgtspējīgu attīstību vietējā, valstu, reģionālā un globālā līmenī. Atbalsts šādām pārmaiņām un telpa, kurā šīs balsis var tikt sadzirdētas, ir būtiski svarīgi ceļā uz ilgtspējīgu attīstību.

Ir skaidrs, ka pašreizējā ekonomiskā, sociālā un politiskā sistēma nepalīdz mūsu planētai vai cilvēkiem, jo īpaši jauniešiem. Tiekšanās uz transformējošām pārmaiņām, uz sistēmu, kas balstīta uz planētas vajadzībām un cilvēku tiesībām, nevis tikai uz ekonomiskām interesēm, nekad nav bijusi vēl vairāk nepieciešama.

60 000 biedru lielā organizācija Eiropas Jaunatnes prese (European Youth Press), kas apvieno žurnālistus un mediju specialistus no visas Eiropas, organizē daudzus pasākumus jaunajiem žurnālistiem, veicina jaunatnes mediju lomu un preses brīvību Eiropā, kā arī piedalās diskusijās par žurnālistikas izglītības standartiem un mediju politiku visā Eiropas Savienībā. Eiropas Jaunatnes prese izveidoja desmit Eiropas Jaunatnes dienu reportieru komandu, lai viņi kopā veidotu visaptverošu ziņojumu par Eiropas Jaunatnes dienām. Ar divu galveno redaktoru palīdzību tika apvienota komanda ar astoņiem vispārīgo tematu reportieriem un diviem speciālajiem reportieriem no visas Eiropas, kuri kopā ievāca, apstrādāja un aprakstīja galvenās domas un idejas no Eiropas Jaunatnes dienām. Šis ziņojums sastāv no 100 konstruktīvākajām idejām. Savukārt Eiropas Jaunatnes forums šajā ziņojumā piedalījās ar divu lappušu gariem komentāriem par katru no piecām lielajām tēmām.

Iepazīstiet autorus

Greg Bianchi
Galvenais redaktors

Julie Mahlerová
Galvenā redaktore

Irene Dominioni
Speciāliste (Jaunais un vecais)

Eleanor Brooks
Speciāliste (Bagātie un nabadzīgie)

Antonis Raphael Stylianou
Speciālists (Šķirti un kopā)

Robert Nesirky
Speciālists (Drošība un draudi)

Anna Ferrari
Speciāliste (Vietēji un globāli)

Stephanie Stelko
Vispārīgo jautājumu pārzine
(Jaunais un vecais ,
Bagātie un nabadzīgie)

Claas Verron Martinez
Vispārīgo jautājumu pārzinis
(Bagātie un nabadzīgie,
Šķirti un kopā)

Henrike Freytag
Vispārīgo jautājumu pārzinis
(Drošība un draudi,
Vietēji un globāli)

 European Youth Event

 @EP_EYE2018

 @EP_EYE

 www.eyeye2018.eu

Publikāciju birojs